

GENEL KÜLTÜR VE GÜNCEL KONULAR

2025 YILI GELİŞMELERİ	4
2025 YILI ÖDÜLLERİ.....	16
TÜRKİYE’NİN GÜMRÜK KAPILARI	21
TÜRKİYE’NİN UNESCO DÜNYA MİRASI	24
UNESCO İNSANLIĞIN SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRASININ TEMSİLİ LİSTESİNDEKİ ESERLERİMİZ	34
İNSANLIĞIN SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRASI TEMSİLÎ LİSTESİ	36
Acil Koruma Gerektiren Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi	40
TÜRKİYE’NİN UNESCO DÜNYA BELLEĞİ MİRASI.....	41
TÜRKİYE’NİN UNESCO YARATICI ŞEHİRLER.....	42
UNESCO Yaratıcı Şehirlerimiz.....	43
Dünyanın yedi harikası.....	44
ÖZEL GÜNLER VE HAFTALAR.....	45

GENEL KÜLTÜR KİMLİĞİ.....	50
DÜNYANIN KİMLİĞİ	57
İçinden Nehir Geçen Avrupa Şehirleri.....	64
Tüm ülkeler arasında en fazla nüfusa sahip ilk 10 ülke	67
TÜRKİYE’NİN KİMLİĞİ.....	68
İçinden Nehir Geçen Şehirlerimiz	74
ENERJİ AKIŞI	75
YAPIM AŞAMASINDAKİ ULUSLARARASI PROJELER	76
EKSRA BİLGİLER	77
ULUSAL GELİŞMELER	78
MÜZİK İLE İLGİLİ BİLGİLER	88
RESİM İLE İLGİLİ BİLGİLER	96
ÜNLÜ TÜRK RESSAMLAR	108
ÜNLÜ HEYKELLER.....	111
ÜNLÜ TÜRK HEYKELTRAŞLAR	115
ÜNLÜ TÜRK MİNYATÜRCÜLER	116
SİNEMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	119

UNUTULMAZ YEŞİLÇAM FİMLERİ	137
KİTAPLARDAN SİNEMAYA UYARLANAN FİMLER	151
TÜRKİYE'DEKİ İLKLER VE ENLER	167
MESLEKLERİNE GÖRE TÜRKİYE'DEKİ KADINLAR	171
MİLLİ SAVUNMA	173
PARALARIN ÜZERİNDE RESİMLERİ BULUNAN KİŞİLER.....	177
KİM, KİMDİR?	179
ÖNEMLİ DÜŞÜNÜR VE BİLİM İNSANLARI.....	184
SOYLULUK UNVANLARI.....	199
"DAR" BİLGİLER	205
HAYATIMIZI KOLAYLAŞTIRANLAR.....	207
ULUSLARARASI KURULUŞLAR	210
EDEBİ BİLGİLER.....	215
TÜRK EDEBİYATI	220
CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI.....	230
ÖNEMLİ YAZAR VE ESERLERİ	235
EKONOMİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR	238

2025 YILI GELİŞMELERİ

- On İkinci Kalkınma Planı doğrultusunda; 2025 yılı, Sayın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından "Aile Yılı" olarak ilan edilmiştir.
- 2025: Türkiye-Macaristan Bilim ve İnovasyon Yılı ilan edildi.
- AB Konseyi Dönem Başkanlığı'nı 2024 Temmuz ayından beri yapan Macaristan, görevini 1 Ocak 2025 itibarıyla altı aylığına Polonya'ya teslim etti. Danimarka, 1 Temmuz 2025 tarihi itibarıyla AB Konseyi Dönem Başkanlığı'nı 6 aylık süreyle Polonya'dan devraldı.
- 1 Ocak'ta Bulgaristan ve Romanya Schengen Bölgesine dahil oldu.
- 2 Ocak'ta Ferdi Tayfur vefat etti.
- 5 Ocak'ta 82.si düzenlenen Altın Küre Ödülleri Beverly Hills'te sahiplerini buldu.
- 6 Ocak'ta Endonezya, BRICS'e katılan onuncu ülke oldu.
- 7 Ocak'ta ABD'nin Kaliforniya eyaletinde büyük bir orman yangını oldu.
- 8 Ocak'ta Türk edebiyatının önemli isimlerinden, yazar, senarist, eleştirmen Selim İleri; 75 yaşında hayatını kaybetti.

- İki kuyruklu yıldız çıplak gözle veya dürbünle görülebilir olacak. Bunlardan biri 13 Ocak 2025'te Dünya'ya en yakın geçişini gerçekleştiren C/2024 G3 (ATLAS), diğeri ise Kasım 2025'te gözlemlenebilecek olan 210P/Christensen.
- 21 Ocak'ta Bolu Grand Kartal Otel yangınında 78 kişi öldü. 1 günlük milli yas ilan edildi.
- UNESCO ve Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO), 2025 yılını Uluslararası Buzulların Korunması Yılı olarak ilan etmiştir.
- 20-24 Ocak'ta İsviçre'nin Davos kentinde Dünya Ekonomik Forumu (WEF) gerçekleştirildi.
- 3 Şubat'ta 67. Grammy Ödülleri ABD'nin Los Angeles eyaletinde verildi.
- 13-14 Şubat'ta Fransa'da Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) üye ülkelerinin Bakanlar Toplantısı gerçekleştirildi.
- 20-21 Şubat'ta Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) 24. Kış Toplantısı Avusturya'nın Viyana şehrinde gerçekleştirildi.
- 97'ncisi 2 Mart 2025'te ABD'nin Los Angeles eyaletinde Dolby Theatre'da düzenlenen olan Oscar Ödülleri töreninin sunuculuğunu ünlü talk şov sunucusu Conan O'Brien üstlendi.

- 8-15 Mart'ta 2025 Özel Olimpiyatlar Dünya Kış Oyunları İtalya'nın Torino kentinde gerçekleştirildi. Alp disiplini branşında yarışan sporcularımızdan Eda Nur Biçer, 1 altın ve 2 gümüş madalya ile toplamda 3 madalya kazandı. Beyza Kirenli, 1 bronz madalya elde ederken, Berat Kömbeci 1 altın ve 1 bronz madalyayla kürsüye çıktı. Şehriye Naz Koncalıoğlu ise alp disiplini slalomda 1 altın madalya kazandı. Kayaklı yürüyüş branşında ise Sude Cihan 1 altın ve 1 gümüş madalya elde ederken, Batuhan Uludağ ise 1 bronz madalyayla yarışları tamamladı.
- 10 Mart'ta 57. SİYAD Türkiye Sineması Ödülleri töreni düzenlendi.
- Ay'ın yükselen yörünge düğümünde 7 Eylül 2025 Pazar günü 1,3638'lik bir gölge büyüklüğü ile tam bir ay tutulması meydana geldi.
- 29 Mart ve 21 Eylül'de kısmi Güneş tutulması yaşanacak. Bu parçalı tutulma, ABD'nin kuzeydoğusu, Kanada'nın doğusu, Grönland, Avrupa, Kuzeybatı Afrika ve Rusya'nın kuzeybatı kesimlerinden görülebilecek.
- 11-22 Nisan 2025'te 44. İstanbul Film Festivali yapıldı.
- Katoliklerin ruhani lideri Papa Francesco, 21 Nisan 2025'te 88 yaşında hayatını kaybetmiştir.
- 13-24 Mayıs'ta Fransada Cannes Film Festivali düzenlendi.

- ⦿ 21 Mayıs'ta 2025 UEFA Avrupa Ligi finali, İspanya'nın Bilbao şehrindeki San Mamés Stadyumunda oynandı. Bu, organizasyonun 54. finalidir. Avrupa Ligi ismiyle ise oynanan 16. final maçıdır. UEFA Avrupa ligi şampiyonu Atletico Madrid oldu.
- ⦿ 28 Mayıs'ta Polonya'nın Wrocław şehrindeki Wrocław Şehir Stadyumunda UEFA Avrupa Konferans Ligi 4. finali oynanacak. Chelsea maçı kazanarak UEFA tarafından düzenlenen dört büyük organizyonu (UEFA Kupa Galipleri Kupası, UEFA Şampiyonlar Ligi, UEFA Avrupa Ligi ve UEFA Konferans Ligi) ve günümüzde düzenlenen üç büyük organizasyonu (UEFA Kupa Galipleri Kupası dışındakiler) kazanan ilk takım oldu.
- ⦿ 31 Mayıs'ta UEFA Şampiyonlar Ligi finali Almanya'nın Münih şehrindeki Allianz Arenada oynandı. UEFA Şampiyonlar Ligini Paris Saint - Germain kazandı.
- ⦿ Evinde elektrik çarpması sonucu ağır yaralanan Manisa Büyükşehir Belediye Başkanı Ferdi Zeyrek 9 Haziran 2025 yılında hayatını kaybetti.
- ⦿ 15 Haziran-13 Temmuz tarihleri arasında Amerika Birleşik Devletleri'nde 2025 FIFA Kulüpler Dünya Kupası oynandı. Kupayı Chelsea kazandı.
- ⦿ İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) 51. Dışişleri Bakanlar Konseyi Toplantısı 20-21 Haziran 2025 tarihlerinde İstanbul'da yapıldı.

- ⦿ 24-25 Haziran'da Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) zirvesi Lahey'de düzenlendi.
- ⦿ Haziran ayında 2025 G7 Zirvesi Kanada'da gerçekleşti. Dünyanın en gelişmiş yedi ekonomisinin oluşturduğu G7'nin kurucu üyeleri arasında ABD, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, İngiltere ve Kanada yer alıyor.
- ⦿ 30 Haziran-13 Temmuz tarihleri arasında İngiltere'nin başkenti Londra'da 2025 Wimbledon Tenis Turnuvası düzenlendi ve Jannik Sinner şampiyon oldu.
- ⦿ Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC), dünya petrol rezervlerinin üçte ikisini elinde bulunduran ve net petrol ihraç eden 13 ülkenin oluşturduğu bir konfederasyon olup bu yılki semineri 9-10 Temmuz 2025 tarihlerinde Viyana'da düzenlendi.
- ⦿ 1-24 Ağustos'ta İskoçya'da Edinburgh Uluslararası Festivali düzenlendi.
- ⦿ TEKNOFEST 2025'in "Mavi Vatan" temalı etkinliği, Türkiye'nin denizcilik ve su altı teknolojileri alanındaki kapasitesini öne çıkarmak amacıyla, 29 - 31 Ağustos (bazı kaynaklara göre 27 - 31 Ağustos) tarihleri arasında İstanbul Tersanesi Komutanlığı'nda düzenlenmişti
- ⦿ 24 Ağustos-1 Eylül tarihleri arasında ABD'nin Nevada eyaletinin Black Rock Çölü'nde geçici olarak kurulan Black Rock City'de Burning Man Festivali düzenlendi.

- 22 Ağustos-7 Eylül tarihleri arasında Tayland'da FIVB Dünya Kadınlar Voleybol Şampiyonası düzenlendi. Tarihinde ilk kez finale çıkan Türkiye Dünya ikincisi olmuştur.
- 27 Ağustos-14 Eylül'de Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Finlandiya, Letonya ve Polonya'nın ortaklaşa düzenleyeceği 42. Avrupa Basketbol Şampiyonası düzenlenecek.
- 13-21 Eylül tarihleri arasında Japonya'nın Tokyo kentinde 2025 Dünya Atletizm Şampiyonası gerçekleştirilecek.
- İstanbul Bienal, 20 Eylül-23 Kasım 2025 tarihleri arasında çeşitli mekânlarda düzenlenecek sergilerle başlıyor.
- 10-21 Kasım'da COP30 BM İklim Değişikliği Konferansı Brezilya'nın Belém şehrinde düzenlenecek.
- 2025 yılı BRICS zirvesi Brezilya'nın dönem başkanlığında gerçekleşmiştir.
- Uluslararası Para Fonu (IMF) 2025 yılı toplantıları ABD'nin Washington D.C.'de gerçekleştirilecek.
- 2024 yılında Brezilya'da düzenlenen G20 zirvesinin ardından, 2025 yılı için G20 Dönem Başkanlığı Güney Afrika Cumhuriyeti'ne geçerken 2026'da ise başkanlık ABD'ye devredilecektir.
- Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 2025 yılını Uluslararası Kooperatifler Yılı olarak ilan

etti.

- Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 2025 yılını Uluslararası Barış ve Güven Yılı olarak ilan etti.
- Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) 2025 Turizm Başkenti seçilen ilin Erzurum olduğunu ilan etti.
- UNESCO, Rio de Janeiro'yu (Brezilya) 2025 Dünya Kitap Başkenti olarak belirlemeye karar verdi.
- Mersin'de inşaatı süren Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin (NGS) birinci reaktöründen 2025 yılında deneme üretiminin başlaması planlanıyor.
- 2 Mart'ta sanatçı Edip Akbayram vefat etti.
- 20 Mart yönetmen Osman Sınay vefat etti.
- 21 Mart'ta sinema sanatçısı Filiz Akın vefat etti.
- 8 Aralık 2024'ten itibaren Suriye Arap Cumhuriyeti'ndeki Beşşar Esad rejimi, Suriye muhalefet saldırıları sonucunda çözülmeye başladı ve Şam'ın düşmesi ile sonuçlanarak 1971'de Hafız Esad'ın başkanlığıyla başlayan Esad ailesinin yönetimine son verdi.

- 29 Ocak'ta Suriye'de yeni yönetimin lideri Ahmed Şara, geçiş döneminin cumhurbaşkanı ilan edildi.
- 6 Ocak'ta Kanada Başbakanı Justin Trudeau dokuz yıldır sürdürdüğü Kanada Liberal Partisi genel başkanlığı ve başbakanlık görevinden istifa etti.
- 7 Ocak'ta Çin'in Tibet Özerk Bölgesi'nde meydana gelen 7,1 büyüklüğündeki deprem sonucu en az 126 kişi öldü, 130'dan fazla kişi yaralandı.
- Europalia Kültür ve Sanat Festivali, iki yılda bir Belçika merkezli olarak düzenlenen ve Avrupa'nın en prestijli kültür-sanat etkinliklerinden biridir; 2025 yılı edisyonunda festivalin konuk ülkesi İspanya olarak belirlenmiştir.
- Canan Dağdeviren, Medikal teknoloji alanında çalışarak pilsiz çalışan giyilebilir bir kalp çipi (PZT MEH) ve cilt kanserini teşhis eden bir cihaz geliştirdi.
- 2025 yılı TÜİK verilerine göre en fazla ihracat yaptığımız ülke Almanya, en fazla ithalat yaptığımız ülke Çin'dir.
- 2028 yılında yaz olimpiyatları Los Angeles da gerçekleşmesi planlanıyor.
- Birleşmiş Milletler, 2025 yılını Uluslararası Kuantum Bilimi ve Teknolojisi Yılı olarak ilan etti.

- ⦿ Antalya'da düzenlenen 2025 Avrupa Okçuluk Grand Prix finalinde Mete Gazoz klasik yay erkeklerde altın madalya kazanmıştır.
- ⦿ 2025 yılında Almanya'da düzenlenen Artistik Cimnastik Avrupa Şampiyonası'nda Adem Asil, bireysel halka aletinde altın madalya kazanmıştır.
- ⦿ Yıldızlar ve Gençler Dünya Halter Şampiyonası Peru'nun Başkenti Lima'da yapılmıştır. Milli sporcumuz Fatma Gül Çevik toplamda elde ettiği 245 kiloluk derecesiyle altın madalya kazanarak dünya şampiyonu oldu ve İstiklal Marşımızı Lima'da okuttu.
- ⦿ Avrupa Şampiyonası'nda grekoromen stil 63 kilogramda sporcumuz Kerem Kamal, finalde Ermeni rakibini yenerek 2. kez Avrupa Şampiyonu oldu.
- ⦿ Erzurum, 2025 Yılı Avrupa Kış Sporları Başkenti İlan Edildi.
- ⦿ Kazakistan'ın Aktau şehri, TÜRKSOY tarafından 2025 Türk Dünyası Kültür Başkenti ilan edildi.
- ⦿ Kırgızistan'ın Celal-Abad şehri, TDT tarafından 2025 Türk Dünyası Turizm Başkenti ilan edildi.
- ⦿ Slovenya'nın Nova Gorica ve Almanya'nın Chemnitz şehirleri Avrupa Birliği tarafından 2025 Avrupa Kültür Başkenti seçildi.

- ⦿ 2026 Avrupa Kültür Başkenti, Slovakya ve Finlandiya'daki şehirler arasında seçilecektir.
- ⦿ 17 Mayıs'ta İsviçre'nin Basel kentinde yapılan 2025 Eurovision Şarkı Yarışması'nı Wasted Love şarkısıyla Avusturyalı şarkıcı JJ kazandı.
- ⦿ 8 Mayıs'ta Katolik dünyasının 267. Papası, ABD'li Kardinal Robert Francis Prevost oldu. XIV. Leo ismini seçen Kardinal, Kuzey Amerikalı olan ilk Papa'dır.
- ⦿ Eylül ayında 47 milletten yaklaşık 500 gönüllü ve aktivist taşıyan Küresel Sumud Filosu, haftalarca süren yolculuğun ardından ablukayı kırmaya ve Filistinlilere temel ihtiyaç malzemeleri ulaştırmaya planlıyordu. Ancak grup, 2 Ekim Perşembe günü İsrail ordusu tarafından durduruldu, tutuklandı ve ardından Negev Çölü'ndeki Katziyot Hapishanesi'ne nakledildi.
- ⦿ 1 Haziran 2025'te İtalya'nın Sicilya adasındaki Katanya limanından hareket eden Madleen Gemisi, yaklaşık 2.000 kilometrelik bir yolculukla Gazze'ye ulaşmayı hedeflemiştir. Geminin amacı, Gazze'deki insani krize dikkat çekmek, bölgedeki ablukayı protesto etmek ve temel insani yardım malzemeleri ulaştırmaktır.
- ⦿ 2025 Avrupa Basketbol Şampiyonası finalinde Türkiye Almanya'ya 88-83 yenilerek ikinci oldu (gümüş madalya).

- 2026 Futbol Dünya Kupası 11 Haziran - 19 Temmuz 2026 tarihleri arasında Kanada, ABD ve Meksika'da düzenlenecek.
- 3 Ağustos'ta Gökhan Erdem, Blue Origin'in New Shepard NS-34 görevinde uzaya çıkarak Türkiye'nin 3. astronotu oldu.
- 23 Temmuz'da Eskişehir'in Seyitgazi ilçesinde çıkan orman yangınında 11 orman işçisi hayatını kaybetti.
- 5 Temmuz'da Zeynep Sönmez, Wimbledon'da tek kadınlarda 3. tur oynayan ilk Türk tenisçi oldu.
- 2 Temmuz'da İklim Kanunu TBMM'de kabul edildi.
- 2026 Dünya Bedensel Engelliler Gençlik Oyunları'na Mersin ev sahipliği yapacak.
- Avrupa Voleybol Konfederasyonu (CEV), 2026 yılında düzenlenecek Kadınlar Avrupa Voleybol Şampiyonası'na Türkiye'nin ev sahipliği yapacağını açıkladı.
- Uluslararası Uzay Kongresi (IAC) 2026 Antalya'da düzenlenecek.
- 9 Ekim'de İsrail ve Hamas, savaşın başlamasından neredeyse tam iki yıl sonra bir ateşkese zemin hazırlayan Gazze barış anlaşmasının ilk aşaması üzerinde anlaştı.

- 21 Eylül'de Birleşik Krallık, Kanada ve Avustralya, Filistin'i egemen bir devlet olarak resmen tanıdıklarını açıkladı; ertesi gün Fransa da aynı kararı aldı.
- 10 Eylül'de ABD'li sağcı aktivist ve Başkan Trump'ın etkili müttefiki Charlie Kirk, Utah'taki bir kampüs etkinliğinde suikasta uğradı.
- 13 Nisan – 13 Ekim arasında Expo 2025, Japonya'nın Osaka kentinde düzenlendi.
- 29 Ocak'ta Ahmed eş-Şara, Esad rejiminin düşmesinin ardından yaşanan bir aylık boşluğun sonrasında Suriye Cumhurbaşkanı olarak atandı.
- Yılın futbolcusuna verilen Altın Top (Ballon d'Or) ödülünü, PSG'de forma giyen Fransız oyuncu Ousmane Dembele kazandı.
- BM, 2026 yılını Uluslararası Meralar ve Çoban Yılı ilan etti.
- Ankara: Modern Bir Cumhuriyet Başkentinin Planlanması ve İnşası (Ankara), 2025 yılında UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesine alındı.
- TEKNOFEST, ilk ayağıyla 1-4 Mayıs 2025 tarihlerinde Lefkoşa Ercan Uluslararası Havalimanı'nın eski terminal binasında, ikinci ayağıyla ise 17-21 Eylül 2025 tarihleri arasında İstanbul Atatürk Havalimanı'nda gerçekleşti.

2025 YILI ÖDÜLLERİ

57. SİNEMA YAZARLARI DERNEĞİ ÖDÜLLERİ (SİYAD)

En İyi Film: Hemme'nin Öldüğü Günlerden Biri - Murat Fıratoğlu

En İyi Yönetmen: Murat Fıratoğlu - (Hemme'nin Öldüğü Günlerden Biri)

En İyi Senaryo: Murat Fıratoğlu - (Hemme'nin Öldüğü Günlerden Biri)

En İyi Erkek Oyuncu: Alp Öyken (Büyük Kuşatma)

En İyi Kadın Oyuncu: Nur Sürer (Mukadderat)

2025 OSCAR ÖDÜLLERİ

Sean Baker, Altın Palmiye ödüllü filmi 'Anora' ile En İyi Film, En İyi Yönetmen ve En İyi Kadın Oyuncu dahil beş dalda Oscar kazanarak tarihe geçti.

En İyi Film: Anora

En İyi Yönetmen: Sean Baker

En İyi Kadın Oyuncu: Mikey Madison

En İyi Erkek Oyuncu: Adrien Brody

2025 ALTIN KÜRE ÖDÜLLERİ

En İyi Film: Drama kategorisinde Brady Corbet'in yönettiği The Brutalist, Müzikal veya Komedi kategorisinde ise Jacques Audiard'ın yönettiği Emilia Pérez

En İyi Yönetmen: Brady Corbet

En İyi Kadın Oyuncu: Drama'da I'm Still Here'deki rolüyle Fernanda Torres, Müzikal veya Komedi'de The Substance'taki rolüyle Demi Moore

En İyi Erkek Oyuncu: Drama'da The Brutalist'teki rolüyle Adrien Brody, Müzikal veya Komedi'de A Different Man'deki Sebastian Stan

2025 GRAMMY ÖDÜLLERİ

Yılın Albümü: Cowboy Carter – Beyonce

Yılın Şarkısı: Not Like Us – Kendrick Lamar

Yılın Kaydı: Not Like Us – Kendrick Lamar

2025 NOBEL ÖDÜLLERİ

Barış: Maria Corina Machado

Fizik: John Clarke, Michel H. Devoret, John M. Martinis

Kimya: Susumu Kitagawa, Richard Robson, Omar M. Yaghi

Fizyoloji veya Tıp: Mary E. Brunkow, Fred Ramsdell, Shimon Sakaguchi

Edebiyat: László Krasznahorkai

44'ÜNCÜ İSTANBUL FİLM FESTİVALİ

Altın Lale ödülü: Bálint Szimler'in yönettiği Lesson Learned / Ders Olsun.

En İyi Yönetmen: Yeni Şafak Solarken filmiyle Gürcan Keltek

En İyi Kadın Oyuncu: Under the Volcano / Yanardağın Altında filmindeki rolüyle Sofia Berezovska

En İyi Erkek Oyuncu: Uçan Köfteci filmindeki rolüyle Nazmi Kırık

TÜRKİYE'NİN GÜMRÜK KAPILARI

Kara yolu

Sınır Kapısı	Konumu	Ülke
İpsala	Edirne	Yunanistan
Uzunköprü	Edirne	Yunanistan
Pazarkule	Edirne	Yunanistan
Kapıkule	Edirne	Bulgaristan
Hamzabeyli	Edirne	Bulgaristan
Dereköy	Kırklareli	Bulgaristan
Sarp	Artvin	Gürcistan
Türkgözü	Ardahan	Gürcistan
Aktaş	Ardahan	Gürcistan
Canbaz	Ardahan	Gürcistan
Akyaka	Kars	Ermenistan
Alican	İğdır	Ermenistan
Dilucu	İğdır	Nahçıvan
Gürbulak	Ağrı	İran

Kapıköy	Van	İran
Derecik	Hakkari	Irak
Üzümlü	Hakkari	Irak
Habur	Şırnak	Irak
Cizre	Şırnak	Suriye
Şenyurt	Mardin	Suriye
Nusaybin	Mardin	Suriye
Ceylanpınar	Şanlıurfa	Suriye
Akçakale	Şanlıurfa	Suriye
Mürşitpınar	Şanlıurfa	Suriye
Karkamış	Gaziantep	Suriye
Çobanbey	Kilis	Suriye
Öncüpınar	Kilis	Suriye
Cilvegözü	Hatay	Suriye
Yayladağı	Hatay	Suriye
Zeytindalı	Hatay	Suriye

Demir yolu

İsim	İl	Bağlandığı Ülke
Akyaka	Kars	Ermenistan
Kapıkule	Edirne	Bulgaristan
Çıldır-Aktaş	Ardahan	Gürcistan
Kapıköy	Van	İran
Uzunköprü	Edirne	Yunanistan
İslahiye	Gaziantep	Suriye
Çobanbey	Kilis	Suriye
Nusaybin	Mardin	Suriye

TÜRKİYE'NİN UNESCO DÜNYA MİRASI

Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (Sivas) 1985

İstanbul'un Tarihi Alanları (İstanbul) 1985

Göreme Millî Parkı ve Kapadokya (Nevşehir) 1985 (Karma Miras Alanı)

Hattuşa, Hitit Başkenti (Çorum) 1986

Nemrut Dağı (Adıyaman) 1987

Hieropolis-Pamukkale (Denizli) 1988 (Karma Miras Alanı)

Xanthos-Letoon (Antalya-Muğla) 1988

Safranbolu Şehri (Karabük) 1994

Truva Arkeolojik Alanı (Çanakkale) 1998

Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi (Edirne) 2011

Çatalhöyük Neolitik Alanı (Konya) 2012

Bursa ve Cumalıkızık, Osmanlı İmparatorluğunun Doğuşu (Bursa) 2014

Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı (İzmir) 2014

Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzajı (Diyarbakır) 2015

Efes (İzmir) 2015

Ani Arkeolojik Alanı (Kars) 2016

Aphrodisias (Aydın) 2017

Göbekli Tepe (Şanlıurfa) 2018

Arslantepe Höyüğü (Malatya) 2021

Gordion (Ankara) 2023

Anadolu'nun Ortaçağ Dönemi Ahşap Hipostil Camiileri (Konya-Eşrefoğlu Camii, Kastamonu-Mahmut Bey Camii, Eskişehir-Sivrihisar Camii, Afyon-Afyon Ulu Camii, Ankara-Arslanhane Camii) 2023

1. Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası

UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınma tarihi 1985'dir. Divriği ve civarında en erken yerleşim Hititler Dönemi'ne kadar inmektedir.

Yöre, Mengücekoğullarının yönetimi altında olduğu dönemde Ahmet Şah ve eşi Turan Melek tarafından camii ile birlikte 1228-**1229 yıllarında** yaptırılmıştır. İslam mimarisinin bu başyapıtı, iki kubbeli türbeye sahip bir cami ve ona bitişik bir hastaneden oluşmaktadır.

2. İstanbul'un Tarihi Alanları

Dünyada iki kıta üzerine kurulu tek şehir olan İstanbul'un tarihi alanları dört ana bölgeden oluşmaktadır:

- ⦿ Arkeoloji Parkı (Sultanahmet ve çevresi)
- ⦿ Süleymaniye Camisi
- ⦿ Zeyrek Camisi ve çevredeki koruma altındaki bölgeler
- ⦿ İstanbul Kent Surları

3. Göreme Milli Parkı ve Kapadokya (Nevşehir)

UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınma tarihi 1985'tir. Kuzeyde Kızılırmak, doğuda Yeşilhisar, güneyde Hasan ve Melendiz Dağları, batıda Aksaray ve kuzeybatıda Kırşehir ile sınırlanmıştır. Bu alan **altı** bölümden oluşur:

- Göreme Milli Parkı
- Derinkuyu ve Kaymaklı Yer Altı Şehirleri
- Karain Güvercinlikleri
- Karlık Kilisesi
- Yeşilöz Theodoro Kilisesi
- Soğanlı Arkeolojik Alanı

4. Hattuşa (Boğazköy)-Hitit Başkenti

1986 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınan Hattuşa (Çorum, Boğazköy), Hitit İmparatorluğu'nun başkenti olarak Anadolu'da yüzyıllar boyu çok önemli bir merkez olmuştur.

5. Nemrut Dağı (Adıyaman-Kahta)

UNESCO Dünya Miras Listesi'ne **1987 yılında** alınmıştır. Adıyaman'ın Kahta ilçesinde 2150 metre yüksekliğindeki Nemrut Dağı yamaçlarında hükümdarlık yapmış olan Kommagene Kralı I. Antiochos'un tanrılara ve atalarına minnettarlığını göstermek için yaptırdığı mezarı, anıtsal heykelleri ve benzersiz manzarası ile Helenistik Dönemin en görkemli kalıntılarından birisidir.

6. Pamukkale-Hierapolis (Denizli)

Kalsiyum oksit içeren suların oluşturduğu görkemli beyaz travertenler ve geç Helenistik ve erken Hristiyanlık dönemlerine ait kalıntılar içeren Hierapolis arkeolojik kenti, antik çağlardan bugüne kadar ulaşan en çarpıcı merkezlerden biridir.

7. Xanthos-Letoon (Antalya-Muğla)

- ⦿ Xanthos: Fethiye'ye 46 km uzaklıkta, Kınık köyü yakınlarında bulunan Xanthos, Antik Çağ'da Likya'nın en büyük idari merkezi idi. Bu antik kent Helenistik ve Roma Dönemi etkilerini gösterir.
- ⦿ Letoon: Xanthos'a 4 km uzaklıkta bulunan Letoon, Apollon ve Artemis tapınakları ile birlikte bir manastır, bir çeşme ve Roma tiyatrosu kalıntıları bulunmaktadır.

8. Safranbolu Şehri (Karabük)

Türk kentsel tarihinin bozulmamış bir örneği olan bu şehir, geleneksel şehir dokusu, ahşap yığma evleri ve anıtsal yapılarıyla bütünü sit ilan edilmiş ender kentlerden biri olarak UNESCO Dünya Miras Listesi'nde **1994 yılında** yer almıştır.

9. Truva Antik Kenti (Çanakkale)

UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınma tarihi 1998' dir. Truva, dünyadaki en ünlü antik kentlerden birisidir.

10. Edirne'deki Selimiye Camii ve Külliyesi

UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınma tarihi 2011'dir. İstanbul'un fethinden önce Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti olan Edirne'nin en önemli anıtsal eseri olan ve şehrin silüetini taçlandıran Selimiye Camii ve Külliyesi, 16. yy.'da Sultan II. Selim adına yaptırılmıştır.

11. Çatalhöyük Neolitik Sit Alanı (Konya)

UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınma tarihi 2012'dir. İnsanlığın gelişiminde önemli bir evre olan yerleşik toplumsal hayata geçişle birlikte tarımın başlangıcı ve avcılık gibi önemli sosyal değişim ve gelişmelere tanıklık etmiştir.

12. Bursa ve Cumalıkızık: Osmanlı İmparatorluğu'nun Doğuşu (Bursa)

UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınma tarihi 2014'tür. Osmanlı İmparatorluğu'nun Doğuşu Dünya Miras alanı, Orhangazi Külliyesi ve çevresini içine alan Hanlar Bölgesi, Hüdavendigâr (I. Murad) Külliyesi, Yıldırım (I. Bayezid) Külliyesi, Yeşil (I. Mehmed) Külliye, Muradiye (II. Murad) Külliyesi ve Cumalıkızık Köyü olmak üzere **altı** bileşenden oluşmaktadır.

13. Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı (İzmir)

UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınma tarihi 2014'tür. Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı beş mekandan oluşur:

⦿ Athena Tapınağı, Trajan Tapınağı, Heroon, Zeus Sunağı, Dionysos Tapınağı

14. Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri

7 bin yıllık tarihsel varlığını sürdüren Diyarbakır Kalesi, Surları ve Burçları hala orijinal ve özgün kültür varlıkları olarak yaşamakta, Dünya tarihi için önemli bir evrensel miras özelliğini korumaktadır.

15. Efes (İzmir)

Dünya Miras alanı; Çukuriçi Höyük, Ayasuluk Tepesi (Selçuk Kalesi, St. John Bazilikası, İsa Bey Hamamı, İsa Bey Camii, Artemision), Efes Antik Kenti ve Meryem Ana Evi olmak üzere dört bileşenden oluşmaktadır.

16. Ani Arkeolojik Alanı (Kars)

Kars ili, Merkez İlçesi sınırları içinde, Türkiye ve Ermenistan sınırında yer alan Ani Arkeolojik Alanı, Erken Demir Çağından 16. yüzyıla kadar yerleşimin sürekli olduğu, Orta Çağ'ın şehir-cilik, mimarlık ve sanat açısından gelişiminin tüm zenginlik ve çeşitliliğinin bir arada görüldüğü çok kültürlü bir İpek Yolu yerleşimidir. Bu özellikleriyle Ani Arkeolojik Alanı **2016 yılında** UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kaydedilmiş.

17. Afrodisias Antik Kenti (Aydın)

Aydın ili, Karacasu ilçesi, Geyre Mahallesi sınırları içinde yer alan Aphrodisias Antik Kenti, Menderes (Meander) Irmağı'nın bir kolu olan Dandalaz (Morsynus) Çayı'nın oluşturduğu bereketli vadide, denizden yaklaşık 600 metre yükseklikte bir plato üzerinde yer almaktadır.

18. Göbeklitepe (Şanlıurfa)

Göbeklitepe, Şanlıurfa'da yer alan dünyanın bilinen en eski kült yapılar topluluğudur. Bu yapıların ortak özelliği, T biçimindeki 10-12 dikilitaşın yuvarlak planda dizilmiş, aralarının ise taş duvarla örülmüş olmasıdır.

19. Arslantepe Höyüğü (Malatya)

Geç Kalkolitik Dönemden Demir Çağına kadar geçen tarihsel sürecin buluntularına rastlanan Malatya'nın Battalgazi ilçesinde bulunan Arslantepe Höyüğü, Hititler'den Roma ve Bizans'a kadar pek çok medeniyete ev sahipliği yaptı.

20. Gordion (Ankara)

Gordion, Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesi'nde, Ankara il merkezinin yaklaşık 90 km. güneybatısında, Polatlı ilçesinin yaklaşık 18 km. kuzeybatısında, Yassıhöyük mahallesinde yer almaktadır. Doğudaki (Asurlular, Babilliler, Hititler) ve batıdaki (Yunanlılar, Romalılar) büyük imparatorlukların kesişme noktasında yer alan Gordion, Ege ve Akdeniz'i Yakın Doğu'ya bağlayan neredeyse tüm ticaret yolları üzerinde stratejik bir konuma sahiptir.

21. Anadolu'nun Orta Çağ Dönemi Ahşap Hipostil Camiileri

- ⦿ Afyonkarahisar Ulu Camii : Ege Bölgesi, Afyonkarahisar, Merkez
- ⦿ Ahi Şerefeddin (Arslanhane) Camii : İç Anadolu Bölgesi, Ankara, Altındağ
- ⦿ Sivrihisar Ulu Camii : İç Anadolu Bölgesi, Eskişehir, Sivrihisar
- ⦿ Mahmut Bey Camii : Karadeniz Bölgesi, Kastamonu, Merkez
- ⦿ Eşrefoğlu Camii : Akdeniz Bölgesi, Konya, Beyşehir

UNESCO İNSANLIĞIN SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRASININ TEMSİLİ LİSTESİNDEKİ ESERLERİMİZ

- ⦿ Kısa adı UNESCO olan Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu'nun Paris'te 29 Eylül-17 Ekim 2003 tarihleri arasında toplanan 32.Genel Konferansı, 17 Ekim 2003 tarihinde "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi"ni kabul etmiştir.
- ⦿ Sözleşme, TBMM'nin 19.01.2006 tarihli oturumunda oy birliği ile kabul edilmiş, "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun" (No: 5448) 21 Ocak 2006 tarih ve 26056 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve Türkiye'nin taraf olma süreci 27 Mart 2006 tarihinde tamamlanmıştır.
- ⦿ Sözleşmenin 16. 17. ve 18. Maddelerine göre oluşturulan Somut Olmayan Kültürel Miras Listeleri bulunmaktadır ve bu listelerin adları şunlardır:
 1. İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsilî Listesi
 2. Acil Koruma Gerektiren Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi
 3. Korumanın İyi Uygulamaları Kaydı

- ☉ Türkiye'nin ilk yazımları Hükûmetler Arası Komite'nin 2008 yılında İstanbul'da gerçekleşen Üçüncü Olağan Toplantısı'nda daha önce ilan edilen Başyapıtların 16. Madde kapsamındaki Somut Olmayan Kültürel Miras Temsilî Listesi'ne alınmasıyla gerçekleşmiştir.
- ☉ Aralık 2025 tarihi itibarıyla Türkiye'nin Somut Olmayan Kültürel Miras Listelerine kayıtlı 31 adet unsuru bulunmaktadır.

İNSANLIĞIN SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRASI TEMSİLİ LİSTESİ

Meddahlık / Arts of the Meddah, Public Storytellers (2008)

Mevlevi Sema Töreni / Mevlevi Sema Ceremony (2008)

Âşıklık Geleneği / Âşıklık (Minstrelsy) Tradition (2009)

Nevruz (Çokuluslu) / Nevruz (Multinational 2009)

Karagöz / Karagöz (2009)

Geleneksel Sohbet Toplantıları / Traditional Sohbet Meetings (2010)

Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali / Kırkpınar Oil Wrestling Festival (2010)

Alevi-Bektaşî Ritüeli Semah / Semah, Alevi-Bektaşî Ritual 2010)

Tören Keşkeği Geleneği / Ceremonial Keşkek Tradition (2011)

Mesir Macunu Festivali / Mesir Macunu Festival (2012)

Türk Kahvesi Kültürü ve Geleneği / Turkish Coffee Culture and Tradition (2013)

Ebru: Türk Kağıt Süsleme Sanatı / Ebru: Turkish Art of Marbling (2014)

Geleneksel Çini Ustalığı / Traditional Craftsmanship of Çini-Making (2016)

İnce Ekmek Yapma ve Paylaşma Kültürü: Lavaş, Katırma, Jupka, Yufka (Çokuluslu) / Flatbread Making and Sharing Culture: Lavash, Katyrma, Jupka, Yufka (Multinational 2016)

Bahar Kutlaması: Hidrellez (Çokuluslu) / Spring Celebration: Hidrellez (Multinational 2017)

Islık Dili / Whistled Language (UNESCO Acil Koruma Gerektiren Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi) (2017)

Dede Qorqud/Korkyt Ata/Dede Korkut Mirası: Destan Kültürü, Halk Masalları ve Müzik (Çokuluslu) / Heritage of Dede Qorqud/ Korkyt Ata/ Dede Korkut, epic culture, folk tales and music (Multinational 2018)

Geleneksel Türk Okçuluğu / Traditional Turkish Archery (2019)

Geleneksel Zekâ ve Strateji Oyunu: Mangala / Göçürme Togyzqumalaq, Toguz Korgool / Traditional Intelligence and Strategy Game: Mangala / Göçürme, Togyzqumalaq, Toguz Korgool (2020)

Minyatür Sanatı / The Art of Miniature (2020)

Hüsn-i Hat: Türkiye’de İslam Sanatında Geleneksel Güzel Yazı / Hüsn-i Hat, Traditional Calligraphy in Islamic Art in Turkey (2021)

Geleneksel Ahlat Taş İşçiliği / Traditional Ahlat Stonework (2022)

İpek Böcekçiliği ve Dokuma için İpeğin Geleneksel Üretimi / Sericulture and Traditional Production of Silk for Weaving (2022)

Nasreddin Hoca Fıkralarını Anlatma Geleneği / The Telling Tradition of Nasreddin Hodja / Molla Nesreddin / Molla Ependi / Apendi / Afendi Kozhanasyr / Nasriddin Afandi Anecdotes (2022)

Çay Kültürü, Kimlik, Misafirperverlik ve Sosyal Etkileşim Sembolu / Culture of Çay (tea), A Symbol of Identity, Hospitality and Social Interaction (2022)

Zeytin Yetiştiriciliği ile ilgili Geleneksel Bilgi, Yöntem ve Uygulamalar / Traditional Knowledge, Methods and Practices Concerning Olive Cultivation (2023)

Tezhip Sanatı / Art of Illumination: Təzhib/Tazhib/Zarhalkori/Tezhip/Naqqoshlik (2023)

İftar ve İftar ile İlgili Sosyo-Kültürel Gelenekler / Iftar and its Socio-Cultural Traditions (2023)

Mey - Balaban Zanaatkarlığı ve İcrası / Craftsmanship and Performing Art of Mey - Balaban (2023)

Sedef Kakma Sanatı / The Craftsmanship of Mother of Pearl Inlay (2023)

Geleneksel Tulum Yapımı ve İcrası / Traditional Bagpipe Making and Performing (2024)

Acil Koruma Gerektiren Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi

- ⦿ Islık Dili (2017)
- ⦿ Geleneksel Ahlat Taş İşçiliği (2022)
- ⦿ Zeytin Yetiştiriciliği (2023)

TÜRKİYE'NİN UNESCO DÜNYA BELLEĞİ MİRASI

- ⦿ Boğaziçi Üniversitesi Gözlem ve Deprem Araştırma Enstitüsü Kandilli Rasathanesi El Yazmaları
- ⦿ Kültepe Tabletleri
- ⦿ Boğazköy Hitit Tabletleri
- ⦿ İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi İbn-i Sina Yazmaları Koleksiyonu
- ⦿ Evliyâ Çelebi Seyahatnamesi
- ⦿ Divanü Lügati't Türk
- ⦿ Piri Reis'in Haritası
- ⦿ Yıldız Sarayı Fotoğraf Koleksiyoonu
- ⦿ Katip Çelebi Koleksiyonu (Cihannüma ve Keşf ez-Zunun)
- ⦿ Mevlana Külliyyatı

TÜRKİYE'NİN UNESCO YARATICI ŞEHİRLER

- ⦿ Sivas - Müzik (2021)
- ⦿ Adana - Gastronomi (2021)
- ⦿ Balıkesir - Gastronomi (2021)
- ⦿ Diyarbakır - Gastronomi (2021)
- ⦿ İzmir - Tasarım (2021)
- ⦿ Kahramanmaraş – Edebiyat (2021)
- ⦿ Kayseri - Gastronomi (2021)
- ⦿ Konya - Gastronomi (2021)
- ⦿ İzmir – Edebiyat (2023)
- ⦿ Antalya – Film (2023)
- ⦿ Nevşehir- Gastronomi (2023)
- ⦿ Tokat – Gastronomi (2023)

UNESCO Yaratıcı Şehirlerimiz

- ⦿ Gaziantep – Gastronomi (2015)
- ⦿ Hatay – Gastronomi (2017)
- ⦿ İstanbul – Tasarım (2017)
- ⦿ Kütahya – Zanaat ve Halk Sanatları (2017)
- ⦿ Afyonkarahisar – Gastronomi (2019)
- ⦿ Kırşehir – Müzik (2019)
- ⦿ Bursa - Zanaat ve Halk Sanatları (2021)
- ⦿ Şanlıurfa – Müzik (2023)

Dünyanın yedi harikası

- ⦿ Machu Picchu Antik Kenti (Peru)
- ⦿ Chichen Itza Piramidi (Meksika)
- ⦿ Christo Redenter Heykeli (Brezilya)
- ⦿ Çin Seddi
- ⦿ Koleyum (İtalya)
- ⦿ Taç Mahal (Hindistan – Anıt mezar)
- ⦿ Petra Antik Kenti (Ürdün)

ÖZEL GÜNLER VE HAFTALAR

Ocak

- Yeni Yıl (Yılbaşı): 1 Ocak
- Gazeteciler Günü: 10 Ocak
- Dünya Gümrük Günü: 26 Ocak
- Enerji Tasarrufu Haftası: 11- 18 Ocak

Şubat

- Sivil Savunma Günü: 28 Şubat

Mart

- İstiklâl Marşı'nın Kabulü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü: 12 Mart
- Tıp Bayramı: 14 Mart
- Çanakkale Zaferi: 18 Mart
- Şehitler Günü (18 Mart)
- Uluslararası Irk Ayırımı İle Mücadele Günü: 21 Mart
- Nevruz Bayramı: 21 Mart

- ⦿ Orman Haftası (21-26 Mart)
- ⦿ Dünya Su Günü: 22 Mart
- ⦿ Dünya Tiyatrolar Günü: 27 Mart
- ⦿ Bilim ve Teknoloji: Haftası 8 - 14 Mart
- ⦿ Dünya Kadınlar Günü: 8 Mart

Nisan

- ⦿ Kanserle Savaş Haftası: 1- 7 Nisan
- ⦿ Dünya Otizm Farkındalık Günü (2 Nisan)
- ⦿ Turizm Haftası: 15 - 22 Nisan
- ⦿ Kutlu Doğum Haftası: 20 - 26 Nisan
- ⦿ 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı: 23 Nisan
- ⦿ Dünya Kitap Günü: 23 Nisan
- ⦿ NATO Günü: 4 Nisan
- ⦿ Dünya Sağlık Günü: 7 Nisan

Mayıs

- ⦿ 1 Mayıs İşçi Bayramı
- ⦿ Engelliler Haftası: 10 - 16 Mayıs
- ⦿ İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası (4-10 Mayıs)
- ⦿ Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı: 19 Mayıs
- ⦿ İstanbul'un Fethi (29 Mayıs)

Haziran

- ⦿ Uluslararası Uyuşturucu Kullanımı ve Kaçakçılığı İle Mücadele Günü: 26 Haziran
- ⦿ Dünya Çevre Günü: 5 Haziran
- ⦿ Çevre Koruma Haftası: Haziran Ayının 2. Haftası

Temmuz

- ⦿ Kabotaj ve Deniz Bayramı: 1 Temmuz
- ⦿ 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü
- ⦿ Gazeteciler ve Basın Bayramı: 24 Temmuz

Ağustos

- ☉ Zafer Bayramı: 30 Ağustos

Eylül

- ☉ Gaziler Günü: 19 Eylül
- ☉ Türk Dil Bayramı: 26 Eylül
- ☉ Dünya Turizm Günü: 27 Eylül

Ekim

- ☉ Dünya Gıda Günü: 16 Ekim
- ☉ Birleşmiş Milletler Günü: 24 Ekim
- ☉ Cumhuriyet Bayramı: 29 Ekim
- ☉ Hayvanları Koruma Günü: 4 Ekim
- ☉ Dünya Mimarlık Günü: 4 Ekim
- ☉ Uluslararası (Dünya) Öğretmenler Günü: 5 Ekim

Kasım

- ⦿ Türk Harf Devrimi Haftası: 1 - 7 Kasım
- ⦿ Atatürk Haftası: 10 - 16 Kasım
- ⦿ Milli Ağaçlandırma Günü: 11 Kasım
- ⦿ Dünya Felsefe Günü: 20 Kasım
- ⦿ Çocuk Hakları Günü: 20 Kasım
- ⦿ Öğretmenler Günü: 24 Kasım (Atatürk'e resmi olarak Başöğretmen unvanının verildiği gün)

Aralık

- ⦿ Dünya Özürlüler Günü: 3 Aralık
- ⦿ Türk Kadınına Seçme ve Seçilme Hakkının Verilişi (5 Aralık)
- ⦿ Dünya İnsan Hakları Günü: 10 Aralık

GENEL KÜLTÜR KİMLİĞİ

Mobil Telekomünikasyon

5G, 5.Nesil (Generation) Mobil Telekomünikasyon Hizmetine verilen addır. 5G (Beşinci Telekomünikasyon Hizmeti) 4G nesil teknolojinin yaklaşık **10 katı** veri iletim hızı sağlamaktadır. Böylece bulut sistemleri, artırılmış gerçeklik ve sanal gerçeklik uygulamaları indirmek için beklemeden, tıkladığımız anda kullanabileceğiz.

AGİT Minsk Grubu

Azerbaycan ve Ermenistan devletlerinin Karabağ sorunu için barışçıl bir çözüm bulmalarını teşvik etme amacıyla, 24 Mart 1992 tarihinde Helsinki'de Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı tarafından kurulmuştur. ABD, Fransa ve Rusya'dan eş başkanlara ek olarak, AGİT Minsk Grubu'nda Belarus, Almanya, İtalya, Portekiz, Hollanda, İsveç, Finlandiya, Türkiye ve sorunun tarafları olan Azerbaycan ve Ermenistan yer almaktadırlar.

ISO nedir?

ISO (International Organization for Standardization), Uluslararası Standartlar Teşkilatı, Uluslararası Elektroteknik Komisyonu'nun çalışma sahasına giren elektrik ve elektronik mühendisliği konuları dışında, bütün teknik ve teknik dışı dallardaki standartların belirlenmesi çalışmalarını yürütmek gayesiyle resmi olarak 23 Şubat 1947 tarihinde Cenevre'de kurulan uluslararası teşkilâttir.

Önemli ISO Kodları

ISO 9001 Belgesi	Kalite yönetim sistemidir.
ISO 22000 Belgesi	Gıda güvenliği yönetim sistemidir.
ISO 14001 Belgesi	Çevre yönetim sistemi standartıdır.
ISO 27001 Belgesi	Bilgi güvenliği yönetim sistemi standartıdır.
ISO 10002 Belgesi	Müşteri memnuniyeti yönetim sistemi standartıdır.
ISO 20000 Belgesi	Bilgi teknolojileri kalite yönetim sistemidir.
ISO 4217	Uluslararası para birimi kodu sistemidir.

Türk Standardları Enstitüsü (TSE)

Standartlar yapmak amacıyla 22 Kasım 1960 tarihinde kurulmuştur. TSE, 26 Mayıs 1955'te ISO'ya, 1 Ocak 1956 tarihinde de Uluslararası Elektroteknik Komisyonu'na (IEC) **asil** üye olmuştur ve bu kuruluşların Türkiye temsilcisi konumuna gelmiştir. Türkiye'de ISO 9001, ISO 27000 gibi yönetim sistemlerine yönelik eğitim ve belgelendirme yapmaya yetkili kamu kuruluşudur.

Türk Patent ve Marka Kurumu

Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na bağlı, özel bütçeli, bağımsız yasal bir kuruluştur. TÜRKPATENT, Türkiye'nin teknolojik gelişimine katkıda bulunmak, memleket genelinde serbest rekabet ortamını sağlamak, araştırma geliştirme hareketlerinin ilerlemesini mümkün kılmak üzere; kanunla düzenlenmiş patent, marka ve endüstriyel mülkiyet haklarının oluşması, korunması ve bu haklara ilişkin yurt içi, yurt dışı bilgi ve belgeleri kamu yararına sunmak gibi bir gayeye sahiptir.

Eski adı Türk Patent Enstitüsü iken 10 Ocak 2017'de Türk Patent ve Marka Kurumu ve kısaltması ise TÜRKPATENT olarak düzenlenmiştir.

Borsa İstanbul'un (BİST) Tarihsel Gelişimi

1873: Dersaadet Tahvilat Borsası kuruldu.

1985: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası kuruldu.

2013: 5 Nisan 2013 tarihinde "Borsa İstanbul" olarak değiştirilmiştir. Ayrıca "Yatırıma değer!" resmî slogan olarak kabul edilmiştir.

Avrupa Merkez Bankası

Euro bölgesi içinde bulunan 19 ülkenin para politikasını yönetmekle yükümlü olan dünyanın en önemli merkez bankalarından biridir. 1 Haziran 1998 tarihinde Almanya, Frankfurt genel merkez olmak üzere **1998 yılında** kurulmuştur.

⦿ Avrupa Merkez Bankası Avro bölgesi dahilinde kağıt para basımına izin verme konusunda tek yetkilidir. Merkezi Almanya'nın Frankfurt kentinde olup tüzel kişiliğe sahip, bağımsız bir AB organıdır. Başkanı Christine Lagarde'dır.

İngiliz Milletler Topluluğu

Geçmişte Britanya İmparatorluğu'nun (37 ülke), günümüzde de Birleşik Krallık'ın parçası olan (16 ülke) devletlerin oluşturduğu uluslararası bir koalisyondur. Üyelerin 16'sı hâlen Britanya Kraliyet Ailesi yönetimindedir. Bu ülkelerde, mevcut monark II. Elizabeth devlet başkanı görev ve yetkilerini, kendisi tarafından atanan Genel Valiler aracılığı ile sürdürür. Kraliçe aynı zamanda İngiliz Milletler Topluluğu'nun başkanıdır. Ülkelerin tümünün nüfus toplamı **2,5 milyardır**.

TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (TİKA)

2009 yılı çalışmaları kapsamında **en çok** kaynak kullanılan ilk 3 ülke ise sırasıyla Afganistan, Bosna Hersek ve Filistin olmuştur. TİKA tarafından kullanılan kaynakların büyük bir kısmı sosyal altyapıların geliştirilmesi kapsamında gerçekleştirilen proje ve faaliyetlere ayrılmıştır.

Millî Saraylar İdaresi Başkanlığı

Öncesinde Milli Saraylar Dairesi Başkanlığı olan 10 Temmuz 2018 tarihinde 1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığı'na bağlanarak adı "Millî Saraylar İdaresi Başkanlığı" olarak değiştirilmiştir.

🕒 Saraylar ve Mülkler

- Aynalıkavak Kasrı
- Beylerbeyi Sarayı
- Çırağan Sarayı
- Dolmabahçe Sarayı
- Filizli Köşk
- Florya Atatürk Köşkü
- Hereke İpekli Dokuma ve Halı Fabrikası
- Ihlamur Kasrı
- Küçüksu Kasrı
- Maslak Kasrı
- Yalova Atatürk Köşkü

- Yıldız Porselen Fabrikası
- Yıldız Sarayı
- Topkapı Sarayı

Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı

Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı ya da kısa adıyla İdari İşler Başkanlığı, 2018 Türkiye genel seçimleri sonrası Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmesi sonucunda Başbakanlık Müsteşarlığının ve Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinin kaldırılması sonrasında kurulmuştur. İdari İşler Başkanı, Türkiye Cumhuriyeti'ndeki 'En yüksek devlet memuru' sıfatını taşımaktadır. İlk başkan eski Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreter yardımcısı Metin Kıratlı'dır. Milletvekilleri ve bakan maaşları Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyelerinin Ödenek, Yolluk ve Emekliliklerine Dair Kanun hükümleri çerçevesinde belirleniyor.

⦿ Cumhurbaşkanlığı Yüksek İstişare Kurulu

- Cemil Çiçek
- İsmail Kahraman
- Köksal Toptan
- Mehmet Ali Şahin

DÜNYANIN KİMLİĞİ

- ⦿ Kazakistan'da başkent Astana'nın ismi Nursultan olarak değiştirildi.
- ⦿ İspanyol gribi ya da İspanyol nezlesi, 1918 - 1920 yılları arasında H1N1 virüsünün ölümcül bir alt türünün yol açtığı grip salgınıdır. İspanyol Gribi, 500 Milyondan fazla kişiye bulaşması sonucu 18 ay içinde 50 milyon dolayında insanın ölümüne sebep olarak insanlık tarihinde bilinen en büyük salgınlardan biri olmuştur.
- ⦿ Dünya üzerindeki en büyük ada, Kuzey Buz Denizi'nde dünyanın en kuzeyinde bulunan kara parçasındaki Grönland Adası'dır. Grönland; Atlas Okyanusu'nun kuzeyinde, Kuzey Kutbu'ndaki en büyük buz örtüsüyle kaplı, Danimarka'ya bağlı özerk bölgedir.
- ⦿ Dünyadaki en büyük çöl Büyük Sahra Çölü'dür. Afrika'nın kuzeyinde, kıtanın ortası ile kuzeyini ayıran dev bir çöldür. Yüz ölçümü büyüklüğü Amerika Birleşik Devletleri'ni kaplayacak kadardır. Atlas Okyanusu kıyılarından Kızıldeniz kıyılarına kadar uzanır. Sahra Çölü; Cezayir, Çad, Mısır, Libya, Fas, Moritanya, Mali, Nijer, Sudan, Tunus ve Batı Sahra ülkelerini içine alır.
- ⦿ Sulamaya yönelik dünyanın en uzun kanalı Türkmenistan'da bulunan Karakum Kanalı'dır.

- Dünya üzerindeki en derin göl Rusya'daki Baykal Gölü'dür. Derinliği 1637 metredir. Sibirya'nın güneyinde, Irkutsk, Oblast ve Buryatya arasında yer alır. Irkutsk şehrinin yakınında bulunan göl, "Sibirya'nın Mavi Gözü" diye adlandırılır.
- Dünyanın en uzun akarsuyu Nil Nehri'dir. Afrika'da Victoria Gölü'nde çıkar ve kuzeye doğru akarak Akdeniz'e dökülür. Nil; Tanganyika, Uganda, Sudan'dan geçtikten sonra Bahrelgazal Nehri'yle birleşir ve Beyaz Nil adını alır. Hartum'da Mavi Nil denilen kolla birleşir, 250 metrelik çağlayanlarla Mısır topraklarına dökülür. Mısır'ı baştan başa geçerek Kahire'den sonra birçok ufak kollara ayrılır, ana kolu Dimyat yakınlarında, geniş bir çatal ağızla Akdeniz'e ulaşır.
- Dünyadaki en yüksek çağlayan Venezuela'daki Angel Çağlayanı'dır. Venezuela'nın Canaima Ulusal Parkı içinde yer alır.
- Yeryüzünün en derin yeri Mariana Çukuru'dur. Büyük Okyanus'ta, Guam Adası'nın güneybatısında, Japonya ve Endonezya arasında, iki ülkeye de aşağı yukarı eşit uzaklıkta yer alır. Yapılan son ölçümlere göre en derin noktası yaklaşık 10.994 metredir. Uzunluğu 2.542, genişliği ise 69 kilometredir.
- Taşıdığı su bakımından dünyanın en büyük akarsuyu Amazon Nehri'dir. Peru'daki And Dağları'nın doruklarından doğarak doğuya doğru bir seyir izleyip Atlas Okyanusu'na dö-

külür.

- ⦿ Dünyadaki en büyük körfez Meksika Körfezi'dir.
- ⦿ Denize sınır uzunluğu en fazla olan ülke Kanada'dır.
- ⦿ Dünya'da en çok ülke ile sınır komşusu olan ülke Çin'dir.
- ⦿ Deniz seviyesinden en alçakta olan akarsu Şeria Nehri'dir. Şeria Nehri ya da Ürdün Nehri, Orta Doğu'da Büyük Rift Vadisi boyunca akan ve Lût Gölü'ne dökülen bir nehir-dir. Nehrin uzunluğu 251 kilometredir.
- ⦿ Dünyanın en sıcak yeri Libya'da El Aziziya'dır. En yüksek sıcaklık 58°C'dir.
- ⦿ Dünyanın en soğuk yeri Antarktika'da Vostok'tur. En düşük sıcaklık -89°C'dir.
- ⦿ Dünyadaki en büyük su nakil projesi Libya'daki Yapay Nehir Projesi'dir. Yapay Nehir Projesi ile güneydeki çöl alanlarında yer alan yer altı suları sulama yapmak amacıyla ku-zeyde yer alan sahil kesimlerindeki tarımsal alanlara taşınacaktır.
- ⦿ Dünya üzerinde dört ana denizden biri ve en küçüğü Akdeniz'dir.
- ⦿ Lut Gölü dünyanın deniz yüzeyinden en alçaktaki noktasıdır. Arabistan Yarımadası'nda Ürdün ile İsrail arasında bulunur ve "Bahr-i Lût" veya "Ölü Deniz" olarak da adlandırılır.
- ⦿ Dünyanın en tuzlu gölü Antarktika'daki Don Juan Gölü'dür.

- ⦿ Dünya üzerinde orman alanının en fazla olduğu ülke Rusya'dır.
- ⦿ Dünyanın en tuzlu denizi Kızıldeniz'dir.
- ⦿ Dünyanın en yüksek noktası Everest Tepesi'dir. Bu tepe, Himalayalar Dağ kuşağında olup Nepal ile Tibet'i ayıran sınırı çizer. XIX. yüzyılda pek bilinmeyen ve "Dünya'nın Çatısı" diye adlandırılan bu bölgenin tam ve doğru bir haritasının yapılmasında büyük katkıları olan coğrafyacının adı bu tepeye verilmiştir.
- ⦿ Dünyanın en büyük mağarası Carlsbad Mağarası'dır. Bu mağara New Mexico'da yer alır.
- ⦿ Dünyanın en derin mağarası Krubera Mağarası'dır. Gürcistan'ın kuzeybatısında, Batı Kafkasya'da, Karadeniz kıyısında bulunan Abhazya Cumhuriyeti'nin Gagra ilçesi yakınındadır.
- ⦿ Dünyanın en büyük gölü Hazar Denizi'dir.
- ⦿ Dünyanın en kalabalık ülkesi Çin'dir. Çin'i sırasıyla Hindistan, ABD ve Endonezya izlemektedir.
- ⦿ Dünyanın en uzun sıradağları And Dağlarıdır.
- ⦿ Dünya üzerindeki en kurak yer Şili'de bulunan Atacama Çölü'dür.

- ⦿ Dünyadaki en büyük uçurum Thor Dağı'nda yer alır. Bu dağ Kanada'da yer alır.
- ⦿ Dünyadaki en kalabalık şehir, Japonya'nın Tokyo şehridir.
- ⦿ Dünyanın en yüksek barajı Nurek Barajı'dır. Nurek Barajı, Tacikistan'da Vahş Nehri'nin Afganistan sınırına yakın bölümü üzerinde kurulu olan toprak/kaya dolgu tipinde barajdır.
- ⦿ Dünyadaki en yağışlı yer, Hindistan'ın kuzeydoğusundaki Mawsynram bölgesidir.
- ⦿ Thames Tüneli, Londra'yı iki parçaya ayıran Thames Nehri'nin tam altından geçiyor. Hizmete açıldıktan sonra 20 yıl boyunca yayalara ve at arabalarına hizmet veren 396 metre uzunluğundaki tünelin, 1863'te içine demir yolu döşenmesiyle birlikte "dünyanın en eski metrosu" unvanını almıştır.
- ⦿ Manş Tüneli, adından da anlaşılacağı üzere İngiltere ile Fransa'yı Manş Denizi altından birbirine bağlar. "Su altındaki en uzun tünel" unvanına sahiptir.
- ⦿ Dünyanın en büyük ormanı Amazon yağmur ormanlarıdır. Güney Amerika'da yaklaşık beş buçuk milyon kilometrekarelik bir alanı kaplar. Brezilya, Peru, Kolombiya, Venezuela, Ekvador, Bolivya, Guyana, Surinam ve Fransız Guyanası olmak üzere dokuz ülkenin sınırları içerisinde bulunur. Ormanların %60'ı Brezilya, %13'ü Peru sınırları içerisindedir.

- ⦿ Dünyanın en büyük bataklığı Pantanal Bataklığı'dır. Çoğunluğu Brezilya'da bir kısmı da Bolivya ve Paraguay'da yer alır.
- ⦿ Dünyanın en uzun kanalı Panama Kanalı'dır. Panama Kanalı, Orta Amerika'nın en güney ülkesi Panama topraklarında yer alır ve Atlas Okyanusu ile Büyük Okyanus'u birbirine bağlayan su yoludur.
- ⦿ Dünyanın en uzun köprüsü Akashi Köprüsü'dür. Japonya'da, Kobe şehri ile Avaci Adası'nı birbirine bağlar.
- ⦿ Dünyanın en kuzeyindeki kara parçası Islet of Odaaq'dır. Bu yer Grönland açıklarında yer alır.
- ⦿ Dünyanın en güneyindeki kara parçası Güney Kutbundaki Antarktika'dır.
- ⦿ Dünyanın en uzun savunma duvarı Çin Seddi'dir.
- ⦿ Dünyanın en uzun kara yolu Panamerikan kara yolu, 29.800 mil boyunca uzanarak Alaska ile Arjantin'i birbirine bağlar. Kuzey-güney uzantısında tüm Amerika kıtasını kat eder.
- ⦿ Dubai'de bulunan ve 2010 yılında tamamlanan 828 metrelik Burç Halife, dünyanın en yüksek gökdelenidir.
- ⦿ Rusya dünyanın en geniş arazili ülkesidir.

- ⦿ Dünyanın en kalabalık ve en büyük kıtası Asya'dır.
- ⦿ Maya, Aztek ve İnka medeniyetleri Amerika kıtasında kurulan ilk medeniyetler arasında yer alıyor. Aztek ve Maya medeniyetleri Orta Amerika'da, İnka medeniyeti ise Güney Amerika'da kök salmış uygarlıklardır.
- ⦿ 1986 yılında SSCB'de meydana gelen ve binlerce insanı etkileyen nükleer santral kazası Çernobil kazasıdır.

İçinden Nehir Geçen Avrupa Şehirleri

1. Floransa, İtalya: Arno Nehri çevresinde kurulmuştur.
2. St. Petersburg, Rusya: Baltık Denizi kıyısında Neva Nehri üzerindeki 42 ada üzerine yayılmıştır.
3. Roma, İtalya: Tiber ve Aniane nehirleri arasında yer alır.
4. Mostar, Bosna-Hersek: Neretva Nehri üzerinde kurulmuştur.
5. Budapeşte, Macaristan: Tuna nehrinin iki yakasındaki Budin ve Peşte'nin **1873 yılında** birleşmesiyle oluşmuş şehirdir.
6. Graz, Avusturya: Mora Nehri etrafında yer alır.
7. Berlin, Almanya: Spree ve Havel nehirlerinin arasındaki bölgede kuruludur.
8. Londra, İngiltere: Thames Nehri, Londra'nın içinden geçerek Kuzey Denizi'ne dökülür.
9. Üsküp, Makedonya: Vardar Nehri, şehri ikiye ayırmaktadır.
10. Paris, Fransa: Sen Nehri'nin üzerine kurulmuştur.

- 11.** Riga, Letonya: Riga, Letonya'nın başkentidir. Baltık Denizi'ne şehrin ortasından geçen Daugava Nehri ile açılır.
- 12.** Vilnius, Litvanya: Litvanya'nın başkenti ve en büyük şehridir. Belarus'tan doğan Neris Nehri, şehri ikiye ayırmıştır.
- 13.** Varşova, Polonya: Polonya'nın başkenti Varşova, Vistül Nehri üzerinde yer alıyor.
- 14.** Viyana, Avusturya: Avusturya'nın başkenti, Tuna Havzası'nda bulunuyor.
- 15.** Basel, İsviçre: Şehrin içinden Ren Nehri geçmektedir. Nehir, şehri Büyük Basel ve Küçük Basel olarak ikiye ayırmaktadır.
- 16.** Dresden, Almanya: Elbe Nehri'nin etrafında kuruludur.
- 17.** Lizbon, Portekiz: Tejo Nehri'nin oluşturduğu haliç üzerine kurulu olan Lizbon, Atlantik Okyanusu kıyısındadır.
- 18.** Belgrad, Sırbistan: Tuna ve Sava nehirlerinin birleştiği platoda yer almaktadır.
- 19.** Lyon, Fransa: İçinden iki nehir geçer: Saone ile Rhone.
- 20.** Sevilla, İspanya: Guadalquivir Nehri'nin doğu yakasında yer alır.

- 21.** Bruges, Belçika: Reie Nehri'nin sardığı bir şehir.
- 22.** Rotterdam, Hollanda: İsmi Rotte Nehri'nden almaktadır. Ren Nehri, buradan Kuzey Denizi'ne dökülür.
- 23.** Amsterdam, Hollanda: Amstel Nehri üzerinde yapılmış baraj civarına kurulmuştur.
- 24.** Köln, Almanya: Ren Nehri'nin uğradığı önemli şehirlerden biri.
- 25.** Kiev, Ukrayna: Dinyeper Nehri üzerinde kurulmuştur.
- 26.** Moskova, Rusya: Moskova Nehri, Moskova'ya adını veren nehirdir.
- 27.** Ljubljana, Slovenya: Slovenya'nın başkenti Ljubljana'nın ismi 'sevilen' anlamına geliyor. Şehrin ortasından Lubianika Nehri geçiyor.
- 28.** Porto, Portekiz: Rio Douro Nehri'nin ağzında bulunmaktadır.
- 29.** Bern, İsviçre: Ren'in bir kolu olan Aare Nehri, şehirden içinden geçmektedir.
- 30.** Venedik, İtalya: Şehir, kıyı şeridi boyunca uzanan Venetian Lagoon bataklığında, Po ve Piave nehirlerinin deltaları arasına kuruludur.
- 🕒 Unesco Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Machu Picchu antik şehri Peru'dadır.

Tüm ülkeler arasında en fazla nüfusa sahip ilk 10 ülke

- 1. Çin
- 2. Hindistan
- 3. ABD
- 4. Endonezya
- 5. Pakistan
- 6. Brezilya
- 7. Nijerya
- 8. Bangladeş

TÜRKİYE'NİN KİMLİĞİ

- ☉ Türkiye'nin en yüksek noktası 5.137 metre rakımlı Ağrı Dağı'dır. Dağın %65'lik bir kesimi Iğdır ilinde, kalan %35'lik kesimi ise Ağrı ili sınırları içerisindedir. Ağrı Dağı iki zirveden oluşur. Bunlar 5.137 metrelik Atatürk Zirvesi (Büyük Ağrı) ile 3.898 metrelik İnönü Zirvesi'dir (Küçük Ağrı).
- ☉ Türkiye'nin gerçek yüzölçümü 814.578 kilometre karedir.
- ☉ Türkiye'nin en alçak noktası Çukurova'daki Akyatan Gölü yakınlarındaki isimsiz çöküntü alanıdır (-2,8 m).
- ☉ Türkiye'nin en yüksek rakımlı ilçe merkezi Van'ın Saray ilçesidir (2.100 m).
- ☉ Türkiye'nin en büyük adası, aynı zamanda Çanakkale'nin bir ilçesi de olan Gökçeada (İmroz) Adası'dır. Ege Denizi'nin kuzeyinde, Saros Körfezi girişinde yer almaktadır. 95 km kıyı şeridine sahiptir. Yüz ölçümü 279 km² dir.
- ☉ Türkiye'nin en büyük ovası Konya Ovası'dır.
- ☉ Türkiye'nin en çok yağış alan ili Rize'dir.

- ⦿ Türkiye'nin en geniş ili Konya, en küçük ili ise Yalova'dır.
- ⦿ Türkiye'nin yüz ölçümü en büyük olan barajı Atatürk Barajı'dır. Atatürk Barajı, Adıyaman ve Şanlıurfa sınırları içindedir.
- ⦿ Türkiye'nin en büyük gölü Van Gölü'dür. Van ve Bitlis'in sınırları gölün ortasından geçer.
- ⦿ Türkiye'nin en derin gölü Van Gölü'dür. Van Gölü, Nemrut volkanik dağının patlaması sonucu, bölgedeki tektonik çöküntü alanının önünün kapanmasıyla oluşmuş bir volkanik set gölüdür.
- ⦿ Kızılırmak akarsuyu Türkiye topraklarından doğarak yine, Türkiye topraklarından denize dökülen en uzun akarsudur. Uzunluğu 1.355 km'dir. Deniz taşımacılığı için kullanılmaz. Başlıca kolları Delice Irmağı, Devrez ve Gökırmak'tır.
- ⦿ Türkiye'nin platoları içinde en alçak plato Çatalca-Kocaeli Platosu'dur.
- ⦿ Artvin Yusufeli ilçesinin Özgüven köyünde bulunan Çiro Şelalesi, Türkiye'nin en yüksek şelalesidir. Yaklaşık 160 metre yüksekliktedir.
- ⦿ Türkiye'nin en büyük delta ovası Çukurova'dır.

- Ülkemizin üç tarafı denizlerle kaplı olmasına karşın denize kıyısı olan il sayısı toplam illerimizin 1/3'ü kadardır. Yani 81 ilimizden sadece 27 tanesinin denize kıyısı bulunmaktadır. Denize kıyısı bulunan illerimizin büyük çoğunluğu Karadeniz Bölgesi'ndeki illerimizdir.
- Hem Karadeniz'e hem de Marmara Denizi'ne kıyısı olan iller: Kocaeli, İstanbul ve Tekirdağ'dır.
- Hem Ege Denizi'ne hem de Marmara Denizi'ne kıyısı olan iller: Balıkesir ve Çanakkale'dir.
- Türkiye'nin en uzun mağarası, 15 km'den fazla olan Isparta'daki Pınargözü Mağarası; en derin mağarası ise Mersin'deki Peynirlikönü Mağarası'dır.
- Türkiye'nin en büyük kayak merkezi Bursa'daki Uludağ'dır.
- Türkiye'de en çok baraj İç Anadolu Bölgesi'nde, en az baraj Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alır.
- En çok ilçeye sahip ilimiz İstanbul'dur. En az ilçeye sahip il Bayburt'tur. Bayburt üç ilçeye sahiptir.
- En çok köye sahip olan ilimiz Sivas'tır.
- En çok beslenen hayvan; koyun ve sığırdır.

- ⦿ Elektrik üretiminde en çok kullanılan enerji kaynakları; doğal gaz ve hidroelektriktir.
- ⦿ Türkiye'nin en eski şehri, Hakkâri'dir.
- ⦿ Türkiye'nin en işlek kara sınırı Bulgaristan sınırırır.
- ⦿ Türkiye'nin en fazla turist çeken ili İstanbul'dur.
- ⦿ Türkiye'de 11 ilin sınırları içinde adalar mevcuttur. Balıkesir en çok adaya sahip ildir.
- ⦿ Konya Türkiye'nin en uzun kara yolu ağına sahiptir.
- ⦿ Dört coğrafi bölgeye komşu olan ilimiz Bilecik'tir.
- ⦿ Türkiye'nin en uzun kıyısı Ege kıyılarıdır.
- ⦿ Türkiye'nin en uzun kara sınırı Suriye, en kısa kara sınırı Nahçıvan'dır.
- ⦿ Türkiye'nin en doğu ucundaki il Iğdır, Türkiye'nin en batı ucundaki il Çanakkale, Türkiye'nin en güneyindeki il Hatay, Türkiye'nin en kuzeyindeki il Sinop'tur.
- ⦿ Türkiye'nin ilk turistik yerleşim yeri Çeşme'dir.
- ⦿ Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk demir-çelik fabrikası Karabük'te 1939'da kurulmuştur.
- ⦿ Ülkemizde ilk dokuma fabrikası Nazilli'de açılmıştır.
- ⦿ Ülkemizde ilk şeker fabrikası Uşak'ta açılmıştır.
- ⦿ İlk kağıt fabrikası Lale Devri'nde Yalova'da kurulmuştur.

- ⦿ Türkiye’de ilk uçak fabrikası Kayseri’de açılmıştır.
- ⦿ İlk Türk demiri 10 Eylül 1939’da Kardemir Karabük Demir Çelik İşletmesi tarafından üretilmiştir.
- ⦿ Darülaceze, 1895 yılında padişah II. Abdülhamit’in fermanı üzerine Okmeydanı’nda 27.000 metrekarelik bir alan üzerine kurulmuştur. Burada yüzyıldan beri din, mezhep, dil, ırk, sınıf ve cinsiyet farkı gözetmeksizin bakıma muhtaç kimsesiz, yaşlı ve sakat insanlarla, sokağa terk edilmiş 0-6 yaş arası çocuklar ücretsiz olarak, her türlü ihtiyaçları karşılanarak barındırılmaktadır.
- ⦿ Şeb-i Arus, düğün gecesi anlamına gelir. Hz. mevlana, ölüm gecesinin “Şeb-i Arus” olarak anılmasını, ağlama, yas, matem tutulmasını değil, sevinç ve kutlama yapılmasını istemiştir. Çünkü ölüm günü Sevgili’ye, Hakk’a kavuşma günüdür.
- ⦿ Türkiye’nin ilk ve tek sokak karnavalı olan ve Nisan ayında yeşeren portakal çiçeklerinin kokusu eşliğinde Adana’da herkesi bir araya getiren neşeli bir sokak karnavalı Uluslararası Portakal Çiçeği Karnavalı’dır.
- ⦿ Türkiye’nin ilk yerli ve milli baz istasyonu ULAK’tır.

- Tek Adam, Şevket Süreyya Aydemir'in 1963-1965 yılları arasında kaleme aldığı biyografi kitabı. Mustafa Kemal Atatürk'ün hayatının anlatıldığı üç ciltlik bu eser, biyografi olmasının yanı sıra bir inceleme-araştırma kitabı da sayılmalıdır.
- Taceddin Dergahı: Ankara'da XVII. yüzyılda Şeyh Tâceddinzâde Mustafa Efendi tarafından yaptırılan ve Mehmed Âkif Ersoy'un içinde İstiklâl Marşı'nı yazdığı dergâhtır.
- Ankara'daki Büyük Millet Meclisi'ndeki bayrak, durum ne olursa olsun asla yarıya indirilmez. Türkiye'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün naa'sının olduğu Anıtkabir'deki bayrak sadece 10 Kasım'da yarıya indirilir. Bayrak yarıya indirilmeden önce tam yüksekliğe çıkartılır, daha sonra yarım direğe indirilir.
- Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı ya da kısa adıyla İdari İşler Başkanlığı, 2018 Türkiye genel seçimleri sonrası Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmesi sonucunda Başbakanlık Müsteşarlığının ve Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinin kaldırılması sonrasında kurulmuştur. İdari İşler Başkanı, Türkiye Cumhuriyeti'ndeki 'En yüksek devlet memuru' sıfatını taşımaktadır. İlk başkan eski Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreter yardımcısı Metin Kıratlı'dır.

İçinden Nehir Geçen Şehirlerimiz

Adana: Seyhan Nehri

Diyarbakır: Dicle Nehri

Hatay: Asi Nehri

Eskişehir: Porsuk Çayı

Samsun - Çarşamba: Yeşilırmak

Mersin - Silifke: Göksu Nehri

Nevşehir-Avanos: Yeşilırmak

Amasya: Yeşilırmak

Edirne: Meriç Nehri

Antalya-Manavgat: Manavgat Nehri

ENERJİ AKIŞI

MEVCUT HAM PETROL BORU HATLARI

Irak-Türkiye Ham Petrol Boru Hattı

Ceyhan-Kırıkkale Ham Petrol Boru Hattı

Batman-Dört Yol Ham Petrol Boru Hattı

Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı

Mevcut Doğal Gaz Boru Hatları

Rusya Federasyonu - Türkiye Doğal Gaz Ana İletim Hattı

Rusya - Samsun - Ankara Doğal Gaz İletim Hattı (Mavi Akım)

Azerbaycan - Türkiye (Şah Deniz I) Doğal Gaz Boru Hattı

Doğu Anadolu Doğal Gaz Ana İletim Hattı

YAPIM AŞAMASINDAKİ ULUSLARARASI PROJELER

TANAP

Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı (TANAP) Azerbaycan doğal gazını Posof'ta SCP Hattı'ndan devralarak, Yunanistan'ın İpsala sınırında TAP'a (Trans-Adriatic Pipeline) bağlanmakta ve böylece Güney Gaz Koridorunun temelini oluşturmaktadır. Avrupa'ya doğal gaz temininin **2020 yılı** içerisinde başlaması planlanmaktadır.

Türk Akım

Türk Akım projesi Ocak 2020'de resmen faaliyete geçti. Rusya ve Türkiye'nin doğal gaz iletim şebekelerini birbirine bağlamaktadır. Rusya'nın Anapa şehrinden Kırıkköy'e uzanan ve 935'er kilometre uzunluğundaki iki hattan oluşan Türk Akım'ın inşaat süreci sona erdi.

EKSRA BİLGİLER

T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığı

Gelişen teknolojiler, toplumsal talepler ve kamu sektöründeki reform eğilimleri doğrultusunda, farklı kurumlar altında ayrı ayrı sürdürülen dijital dönüşüm (e-Devlet), siber güvenlik, milli teknolojiler, büyük veri ve yapay zekâ ile ilgili çalışmaların tek çatı altında toplanması amacıyla, 10 Temmuz 2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi kurulmuştur.

Türkevi

Amerika Birleşik Devletleri’nin New York şehrinde bulunan bir gökdelendir. Türkiye Cumhuriyeti’ne ait olan binada ülkenin başkonsolosluğu ve Birleşmiş Milletler nezdinde daimi temsilciliği hizmet vermektedir.

ULUSAL GELİŞMELER

- ⦿ Türkiye’de basketbol ilk kez 1904 yılında İstanbul’da Robert Koleji öğrencileri tarafından oynandı.
- ⦿ 1936’da Türk Basketbol Milli Takımı, ilk milli maçında Yunanistan’ı 49-12 yendi.
- ⦿ 1905 yılında kurulan ilk Türk futbol kulübü Galatasaray’dır. 1903 yılında kurulan Beşiktaş bir jimnastik kulübüdür.
- ⦿ 26 Ekim 1923’te Türkiye Millî Futbol Takımı ilk milli maçını Romanya ile İstanbul’da oynadı.
- ⦿ 1954 yılında kurulan UEFA (Avrupa Futbol Birliği), 1962 yılında Türkiye’yi bir Avrupa ülkesi olarak üyeliğe kabul etti.
- ⦿ Avrupa kupalarında ilk kez final oynayan ve şampiyon olan takım Galatasaray’dır. Türk futbol milli takımı 2002 Dünya Kupası’nda üçüncü olmuştur.
- ⦿ Türkiye’de ilk konservatuvar İstanbul’da Darülbedayi (Güzellikler Evi) adıyla kuruldu (1914). Darülbedayi, Türkiye’de Batılı anlamda tiyatronun gelişmesinde önemli bir değişimi sağladı.
- ⦿ İlk devlet konservatuarı, “Darülelhan” adıyla 1 Ocak 1917 tarihinde kurulmuştur.

- ⦿ Darülelhan; Osmanlı Dönemi'nde, İstanbul'da kurulmuş olan ilk resmi müzik okuludur. 1925'te belediyeye bağlanan bu okul, İstanbul Konservatuvarı adını almıştır.
- ⦿ Antalya'da bulunan, dünyanın ilk demokratik meclis binası kabul edilen, Patara Antik Kenti TBMM tarafından restore edilmiştir. Patara kentinin diğer bir özelliği dünyanın en eski deniz fenerinin burada bulunmasıdır.
- ⦿ 1924 Paris Olimpiyatları'nda Türkiye Milli Futbol Takımı da ilk kez yer aldı.
- ⦿ 1936 Berlin Olimpiyatları'na 2'si kadın 60 sporcuyla katılan Türkiye, ilk kez bir olimpiyatta Türk kadın sporcularla da yer almış oldu.
- ⦿ Türkiye, olimpiyat tarihinin ilk madalyalarını 1936 Olimpiyatları'nda elde etti.
- ⦿ Türkiye'nin Olimpiyat Oyunları tarihinde şeref kürsüsüne çıkan ilk Türk sporcusu, serbest güreş 79 kg'da bronz madalya kazanan Mersinli Ahmet Kireççi oldu.
- ⦿ Onun ardından grekoromen 61 kg'da Yaşar Erkan altın madalyanın sahibi oldu.
- ⦿ Türkiye'de ilk radyo yayını 1927'de Ankara ve İstanbul'da kurulan küçük çaplı iki veri-ciyle gerçekleştirildi.
- ⦿ Türkiye'de televizyon yayınları ilk kez İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından 9 Temmuz 1952 günü başlatıldı.

- TRT 1964 yılında kuruldu.
- 1968 yılında TRT siyah beyaz olarak deneme yayınına başladı.
- 1989'da TRT 3'ün ve 1990'da TRT 4'ün yayına başlamasından sonra 1990 yılında test yayınına başlayan Star, Türkiye'nin ilk özel televizyon kanalı oldu.
- 1914'te Fuat Uzkınay'ın Yeşilköy'de çektiği "Ayastefanos'taki Rus Abidesi'nin Yıkılışı" belgeseli ilk Türk filmi ve belgeselidir.
- 1949 yılında çekilen Çılgık, ilk Türk korku filmidir.
- 1953 yapımı "Halıcı Kız" filmi ise çekilen ilk renkli Türk filmi olmuştur.
- Türkiye'nin ilk çizgi sinema filmi 2013 yılında gösterime giren "Ayas"tır.
- Antep baklavası, AB tarafından tescil edilen ilk Türk ürünüdür.
- Türk resim sanatının en pahalı tablosu Osman Hamdi Bey'in "İstanbul Hanımefendisi" adlı tablosudur.
- İlk sinema gösterimi Yıldız Sarayı'nda yapıldı (1896).
- Sürekli film gösterilen ilk salon Beyoğlu'nda Sigmund Weinberg tarafından Cinema Pathe adıyla açıldı (1908).
- Afişi basılarak yurt dışına satılan ilk Türk filmi "Binnaz" oldu (1919).

- İlk konulu Türk filmleri Sedat Simavi tarafından çekilen "Pençe" ve "Casus"tur (1917).
- İlk sesli Türk filmi "İstanbul Sokaklarında" Muhsin Ertuğrul tarafından çekildi (1928).
- İlk sansür yönetmeliği Mussolini'nin sansür yasasından esinlenerek hazırlandı ve yürürlüğe girdi. (1939)
- İlk film festivali "Yerli Film Yapanlar Cemiyeti" tarafından düzenlendi. "Unutulan Sır" adlı film en iyi film seçildi. En iyi kadın oyuncu ödülünü Nevin Aypar, en iyi erkek oyuncu ödülünü Kadri Erdoğan aldı (1948).
- Metin Erksan'ın "Aşık Veysel'in Hayatı" adlı filmi Sansür Kurulu tarafından yasaklanan ilk film oldu.
- İlk uluslararası ödülü Metin Erksan'ın yönettiği "Susuz Yaz" adlı film aldı. Film Berlin Film Şenliğinde "Altın Ayı" büyük ödülünü aldı (1964).
- Köy hayatını işleyen ilk Türk filmi "Beyaz Geceler"i Lütfi Akad çekti (1965).
- Anadolu'daki demir yolu tarihi 23 Eylül 1856 yılında ilk demir yolu hattı olan 130 km'lik İzmir-Aydın hattında bir İngiliz firmasının çalışmalarına dayanır.
- 1912 yılında Mahmut Şevket Paşa tarafından Yeşilköy ile Sefaköy arasındaki bölgeye ilk havaalanı yapıldı.

- ⦿ Devlet Hava Yolları 20 Mayıs 1933 tarihinde kurulmuştur. 1933'te ilk ulusal seferini Ankara-Eskişehir arasında gerçekleştirdi.
- ⦿ İlk uluslararası sefer 12 Şubat 1947 tarihinde Atina'ya yapıldı.
- ⦿ İlk Türk uçağı Mavi Işık'tır (1979). İsmail Cevheri uçuş girişiminde hayatını kaybetmiş ve bilinen ilk Türk hava şehidi olmuştur.
- ⦿ İtalyanlar tarihte ilk kez uçağı savaş aracı olarak kullandılar.
- ⦿ Eribe Hanım, havacılık tarihimizin ilk kadın şehididir.
- ⦿ Sabiha Gökçen ilk Türk kadın savaş pilotu unvanını almıştır.
- ⦿ Türkiye'de milletvekilliğine en çok seçilen kişi İsmet İnönü'dür (14 kez).
- ⦿ İsmet İnönü, 30 Ekim 1923'te Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Başbakanı olmuştur.
- ⦿ İsmet İnönü'ye CHP Kurultayı tarafından "Milli Şef" unvanı verilmiştir.
- ⦿ Türkiye'nin ilk metrosu İstanbul'da, 1874 yılında kurulmuştur.
- ⦿ Türkiye Cumhuriyeti, ekonomik krizle ilk kez 1929 yılında tanıştı. Bu kriz ABD'de başlamıştır.
- ⦿ Cumhuriyet tarihindeki ilk devalüasyon 1946 yılında gerçekleştirilmiş olup en büyük nedeni II. Dünya Savaşı'dır.

- Ülkemizde yüksek hızlı tren ilk olarak Eskişehir-Ankara güzergâhında faaliyet göstermiştir.
- Türkiye’de ilk otomobil yapımı 1959 yılında gerçekleşti ve “Anadol” markasıyla 1966 yılında satılıp kullanılmaya başlandı. Bundan önce ise “Devrim” adlı bir otomobil, Eskişehir’de üretildi ancak denendikten sonra seri üretiminden vazgeçildi.
- Türkiye’de ilk nükleer santral Mersin’de (Akkuyu), ikinci nükleer santral Sinop’ta kurulacaktır.
- İlk kadın sinema oyuncularımız “Ateşten Gömlek” filminde oynayan Bedia Muvahhit ile Neyyire Neyir’dir (Ertuğrul).
- Türk tarihinde ilk rasathane 1575 yılında, III. Murat tarafından İstanbul’da Tophane Tepesi’nde yaptırıldı. “İstanbul Rasathanesi” adıyla anılan bu kuruluşun başında Takiyüddin Mehmet bulunuyordu.
- Türkiye’de ilk pazar tatili uygulamasına, 29 Mayıs 1935 yılında yürürlüğe giren yasa ile başlandı. Bu yasa çıkmadan önce hafta sonu dinlenme tatili cuma idi.
- Türkiye’de kredi kartı kullanımına Aralık 1991’de başlandı.
- Türkiye’deki ilk web sitesi Orta Doğu Teknik Üniversitesi tarafından 1992 yılında oluşturulmuştur.

- ⦿ Dünyadaki ilk tıp fakültesi Kayseri şehrinde 13. yüzyılda I. Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından yaptırılmış olan Gevher Nesibe Medresesi'dir. Bugün Gevher Nesibe Tıp Tarihi Müzesi ismi ile bilinir.
- ⦿ Türkiye'de ilk açık kalp ameliyatını Siyami Ersek yapmıştır.
- ⦿ İstanbul'da ilk yerli tiyatro topluluğunu kuran Güllü Agop'tur.
- ⦿ Türkiye'de kabare tiyatrosunun ilk öncüsü Haldun Taner'dir.
- ⦿ Türkiye'nin ilk heykeli 10 metre uzunluğundaki Osman Gazi büstüdür.
- ⦿ Uydu kentler, ana kente bağlantılı olarak kurulan ve onun yükünü azaltmak için çevresinde oluşturulan yerleşim yerleridir.
- ⦿ Türkiye'nin ilk uydu kenti Bahçeşehir'dir.
- ⦿ Mebusan Meclisinin ilk reisi padişah tarafından atanan Ahmet Vefik Paşa'dır.
- ⦿ Türkiye'nin ilk erkek televizyon haber spikeri Zafer Cilasun'dur.
- ⦿ Türkiye'nin ilk kadın televizyon spikeri Nuran Devres'tir.
- ⦿ Türkiye'nin ilk kadın radyo spikeri Emel Gazimihal'dır.
- ⦿ Türkiye'nin asker gönderdiği ilk ülke Güney Kore'dir.
- ⦿ İlk haber ajansımız, 1920'de kurulan Anadolu Ajansı'dır.

- ⦿ Yükseköğrenim bursu veren ilk ve en büyük özel sektör kuruluşu "Türk Eğitim Vakfı"-dır.
- ⦿ Anadolu'nun en eski yerleşim merkezlerinden olan Bergama, önemli bir tıp merkezidir.
- ⦿ İshakpaşa Sarayı dünyada kalorifer sisteminin kurulduğu ilk yapıdır.
- ⦿ Topluma hizmet amacıyla kurulan cumhuriyet dönemindeki ilk kurumsal girişim "Vehbi Koç Vakfı"dır.
- ⦿ Halka açık ilk Türk şirketi "Koç Yatırım Pazarlama"dır.
- ⦿ Türkiye'deki ilk özel müze Sadberk Hanım Müzesidir.
- ⦿ Türkiye'deki ilk online süpermarket Migros'tur.
- ⦿ Türkiye'de ilk postane İstanbul'da açılmıştır.
- ⦿ Türk Millî Takım formasını hem basketbol hem futbol alanında giyen ilk ve tek sporcu Can Bartu'dur.
- ⦿ Türkiye'de yerleşim yerine yapılan ilk baraj Denizli Gökpınar Barajı'dır.
- ⦿ Ateşten Gömlek adlı film Türk sinema tarihinin ilk Kurtuluş Savaşı filmidir.
- ⦿ Türkiye'de ilk siyaset okulu Nazif Ülken tarafından kurulmuştur.
- ⦿ İdam edilen başbakanımız Adnan Menderes'tir.

- Türkiye’de ilk seyahat acentesi 1863 yılında kurulmuştur.
- Türkiye’nin ilk arkeoloji müzesi, 1981 yılında hizmete giren İstanbul Arkeoloji Müzesi’dir.
- İngilizce ile eğitime başlayan ilk Türk okulu Ankara TED Kolejidir. (1954)
- İdil Biret ilk ve en genç Türk piyanisttir.
- 2014 cumhurbaşkanlığı seçimi sonucunda Türkiye Cumhuriyeti tarihinde Recep Tayyip Erdoğan, demokratik yöntemle halk tarafından seçilen ilk cumhurbaşkanı olmuştur.
- Filme alınan ilk savaş Türk-Yunan Savaşı’dır.
- İlk müzikli spor gösterisi Edirne Kırkpınar Yağlı Güreşleri’dir.
- Musiki ile tedavi yapan ilk devlet hastanesi Edirne II. Bayezid Külliyesi Şifahanesi’dir.
- Türkiye’nin ilk dünya güzeli Keriman Halis’tir.
- Dünyanın en büyük mozaik müzesi Gaziantep’teki Zeugma Müzesidir.
- Prof. Dr. Aziz Sancar “Hücrelerin, hasar gören DNA’larını nasıl onardığını ve genetik bilgisini koruduğunu haritalandıran araştırmaları” sayesinde 2015 yılında Nobel Kimya Ödülü’nü aldı.

- ⦿ İstanbul Boğazi'nin 3. Köprüsü, aynı zamanda dünyanın en geniş ve üzerinde raylı sistem bulunan en uzun köprüsü unvanına sahip köprü Yavuz Sultan Selim Köprüsü'dür.
- ⦿ Türk dünyasını gösteren ilk harita Kaşgarlı Mahmut tarafından çizilmiş ve Kaşgarlı Mahmut'un Divanü Lügati't Türk adlı eserinde bulunmuştur.

MÜZİK İLE İLGİLİ BİLGİLER

- Pyotr İlyiç Çaykovski (1840 Votkinsk - 1893 Sankt-Peterburg): Romantik Dönem Rus klasik müzik bestecisidir. Senfoni, opera, bale, enstrümantal ve oda müziği ile şarkı gibi birçok tarzda eser vermiştir. Günümüz klasik müzik repertuvarında yer alan en popüler konser ve gösteri müziklerini yazmıştır. Bunların arasında Kuğu Gölü, Uyuyan Güzel, Fındıkkıran bale müzikleri, 1812 Uvertürü, ilk Piyano Konçertosu, son üç senfonisi ve Yevgeni Onegin opera müziği sayılabilir.
- Frédéric François Chopin (1810 Polonya - 1849, Paris Fransa): Chopin'in bütün besteleri piyano içermektedir. Büyük bölümü solo piyano olmakla beraber, iki piyano konçertosu, birkaç oda müziği ve Lehçe şarkılar yazmıştır. Tuş takımı kendine özgü olmakla birlikte teknik açıdan zahmetli bulunur. Kendi performansları oldukça nüans ve dokunaklı olarak kayıtlara geçmiştir. Enstrümental ballad konsepti Chopin tarafından icat edilmiştir. Önemli piyano çalışmaları arasında mazurkalar, valsler, nocturnelar, polonezler, etütler, impromptular, prelüdlere, sonatlar vardır.

- ⦿ Ludwig van Beethoven (1770, 1827): Klasik dönemden Romantik döneme geçiş sürecine büyük katkı sağlamış ve gelmiş geçmiş en ünlü ve en etkileyici bestecilerden biri olarak kabul edilen Alman piyanist ve besteci. 9 senfonisi, 5 piyano konçertosu, 32 piyano sonatı, 16 yaylı dörtlüsü ve hayatı boyunca yazdığı tek opera olan Fidelio en çok bilinen eserlerindendir.
- ⦿ Wolfgang Amadeus Mozart (1756 Salzburg - 1791 Viyana) veya vaftiz adıyla Johannes Chrysostomus Wolfgangus Theophilus Mozart, Klasik Batı Müziği'nde Klasik dönemin etkili ve üretken bestekârlarından biridir. Bestelediği 600'den fazla eserin birçoğu senfoni, konçerto, oda, opera ve koro müziğinin zirve noktaları olarak kabul edilir. Mozart tüm zamanların en önemli klasik bestecileri arasında sayılır ve Batı müziği üzerindeki etkisi çok derindir. Ludwig van Beethoven ilk eserlerini Mozart'ın gölgesinde bestelemiştir. Joseph Haydn, Mozart için "Böyle bir yetenek 100 yıl boyunca bir daha gelmez." demiştir.
- ⦿ Sergey Rahmaninov (1873 - 1943): Rus besteci, orkestra şefi, piyanisttir. 20. yüzyılın en büyük piyanist ve bestecilerinden birisidir[1]. Rus romantizminin son büyük bestecisi unvanını taşır. Ülkesindeki Ekim Devrimi'nden sonra ABD'ye yerleşmiş ve ABD vatan-daşı olmuştur.

- ⦿ Franz Liszt (1811, - 1886): Müzisyen, besteci, piyanist, orkestra şefi, müzik öğretmenidir. 19. yüzyılın en önemli piyanistlerinden birisi, senfonik şiir tarzının yaratıcısı olan bestecidir.
- ⦿ Antonio Lucio Vivaldi (1678 Venedik - 1741 Viyana): İtalyan barok dönem klasik müzik bestecisi, virtüöz kemancı ve rahip. "Kızıl Papaz" lakabıyla tanınan Vivaldi, konçerto türünde beş yüzden fazla eser bestelemiştir ve 'konçertonun babası' olarak da anılmaktadır. En bilinen eserleri Op. 8 eser sayılı Dört Mevsim başlıklı keman konçertolarıdır.
- ⦿ Franz Peter Schubert (1797, Viyana – 1828, Viyana): Avusturyalı bestecidir.. Yaklaşık 600'ün üzerinde lied, 9 senfoni (ünlü "Bitmemiş Senfoni"nin de içlerinde bulunduğu), operalar, çok sayıda oda müziği ve piyano parçaları bestelemiştir.
- ⦿ Robert Schumann (1810 - 1856): Almanya'daki Romantik hareketin öncülerinden birisi olan Alman besteci ve müzik eleştirmendir. Eserlerinin en ünlüsü Dichterliebe 'dir.
- ⦿ Richard Wagner (1813 – 1883): Alman opera bestecisi, tiyatro direktörü, müzik teorisyeni ve yazarıdır. Geliştirdiği birleşik sanat eseri kavramı (Gesamtkunstwerk) ile müzik dünyasını etkiledi. Gerek müzik ve drama alanındaki yenilikleri, gerekse Yahudi karşıtı görüşleri nedeniyle 20. yüzyılın en çok tartışılan müzik adamlarından olmuştur.

- Richard Wayne Penniman (1932 – 2020), Sahne adı Little Richard olan sanatçı 5 Aralık 1932 yılında Macon, Georgia’da doğdu. Little Richard Amerikalı bir şarkıcı, müzisyen ve şarkı yazarıdır. 1950’lerde Little Richard’ın müziği ve sahne performansı Rock and Roll’un doğumu ve yayılmasına katkı sağlamıştır.
- İdil Biret (1941, Ankara), Türk piyano sanatçısıdır. Kraliçe Elisabeth (Belçika), Van Cliburn (ABD), Busoni (İtalya), Liszt (Almanya) gibi birçok uluslararası piyano yarışmasında jüri üyeliği yapan İdil Biret’in aldığı ödüller arasında “Lili-Bou langer” (Boston), “Harriet Cohen/Dinu Lipatti” (Londra), Polonya hükümetinin “kültür liyâkat” ve Fransız hükümetinin “Chevalier de l’Ordre National de Merite” nişanları da bulunmaktadır. İdil Biret, 1971 yılından beri devlet sanatçısıdır.
- Leyla Gencer (1928 - 2008): Türk opera sanatçısı. 20. yüzyılın en önemli soprano-larından biri olarak görülür.
- Anjelika Akbar (d. 1969, Kazakistan SSC), besteci ve piyanist. Anjelika Akbar (Rosenbaum), pek çok ulusal ve uluslararası ödül sahibidir.
- Mercan Dede (Arkın Allen, Arkın Ilıcalı), dünyaca ünlü Türk neyzen, besteci, yapımcı ve DJ. Sufi müziğini etnik enstrüman ve sanatçılarla zenginleştirip, elektronik müzikle harmanlamıştır.

- Asım Can Gündüz: (1955 – 2016): Türk gitarist ve rock şarkıcısı. Türkiye dışında Awesome John ve John Gundeze olarak da bilinir.
- Robert Nesta "Bob" Marley (1945 - 1981), Jamaikalı reggae sanatçısı. Bob Marley, 130'un üzerinde plağı, yüzlerce şarkısı bulunan bir reggae efsanesi olarak kabul edilir.
- Erkan Oğur (1954): Türk müzisyen. 1976'da icat ettiği perdesiz gitar ile birlikte perdesiz bağlamayı da geliştiren kişi olarak dünya müzik literatüründe yerini almıştır.
- Barış Manço (1943- 1999): Türk sanatçı; şarkıcı, besteci, söz yazarı, TV programı yapımcısı ve sunucusu, köşe yazarı, Devlet Sanatçısı ve kültür elçisidir. Türkiye'de rock müziğin öncülerinden, Anadolu Rock türünün kurucuları arasında sayılır.
- Suna Kan (1936): Türk keman virtüözü. Türkiye'nin en iyi keman virtüözlerinden birisi olarak tanındı; uzun yıllar Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nda solist ve başkemancı olarak görev yaptı. 1971'den bu yana "devlet sanatçısı" unvanını taşır.
- Cemal Reşit Rey (1904-1985): Çağdaş Türk Müziği'nin öncüleri olarak gösterilen "Türk Beşleri" adlı grubun üyeleri arasında yer alan, "Onuncu Yıl Marşı"nın ve "Lüküs Hayat" adlı operetin bestecisidir.
- Kerem Görsev (1961): Türk caz sanatçısı, piyanist ve bestecidir.

- Şefika Kutluer (1961): "Sihirli Flüt" lâkaplı Türk flüt virtüözü. 1998 yılında Kültür Bakanlığı Devlet Sanatçısı unvanını almıştır. Aynı zamanda UNICEF Türkiye İyi Niyet Elçisi'dir.
- Fazıl Say (1970): Türk klasik batı müziği piyanisti ve bestecidir. 2008'de Avrupa Birliği tarafından "Kültür Elçisi" unvanıyla görevlendirildi.
- Mehveş Emeç (1963): Türk piyanist, pedagog ve eğitimci. 1998 yılında Kültür Bakanlığı Devlet Sanatçısı ödülünü almıştır.
- Stevie Wonder (Stevland Hardaway Judkins), (1950, Michigan), Amerikalı şarkıcı, söz yazarı, müzisyen ve aktivist. 22 Grammy ödülü sahibidir. (Bu yaşayan bir sanatçı için rekordur), aynı zamanda bir hayat boyu başarı ödülü ve En İyi Film Müziği Oscar'ını kazanmıştır. Bob Marley'den etkilenmiştir.
- Richard John Cyril "Rick" Allen (1963): İngiliz hard rock grubu Def Leppard'ın bateristidir. 31 Aralık 1984 tarihinde geçirdiği trafik kazası sonucu sol kolunu kaybetmiştir.
- The Beatles: 1960 yılında Birleşik Krallık'ın Liverpool kentinde kurulmuş bir rock grubudur. Ağustos 1962'den dağılışına kadar John Lennon, Paul McCartney, George Harrison ve Ringo Starr dörtlüsünden oluşan The Beatles, kültürel ve ekonomik açıdan müzik tarihinin en etkili gruplarından biri olarak kabul edilmektedir. John Lennon, 1980 yılında New York'ta uğradığı saldırı sonucu hayatını kaybetmiştir.

- Robert Allen Zimmerman veya sahne adıyla Bob Dylan, (1941, Minnesota), Amerikalı müzisyen ve yazardır. 13 Ekim 2016'da Nobel Vakfı tarafından 2016 Nobel Edebiyat Ödülüne layık görüldü. Hem Oscar'ı hem de Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanmış olan iki yazardan biridir. (diğeri George Bernard Shaw'dır.)
- Elvis Aaron Presley (1935 Mississippi – 1977 Memphis): Amerikalı şarkıcı, müzisyen, oyuncu. Dünya çapında 'Rock'n Roll'un Kralı' ya da kısaca kral olarak tanınır.
- The Rolling Stones: 1962'de Londra, İngiltere'de kurulan rock müzik grubudur. Kadrosu Jagger, Richards, Watts ve gitarist Ronnie Wood'tan oluşmuştur.
- Chuck Berry (1926 - 2017): Amerikalı müzisyen ve rock'n'roll sanatçısıdır. 18 Ekim 1926 yılında Kaliforniya, ABD'de doğdu. O güne kadar blues ve rock'n'roll gruplarında solo enstrümanı saksofon ya da piyano iken; Gibson'un 1940'lı yılların başlarında Les Paul model elektrikli gitarı keşfetmesiyle işler değişti. Elektro gitar ile rock'n'roll'un günümüze taşınması da bu köprüyle başladı.
- James Marshall "Jimi" Hendrix (1942 - 1970): Amerikan gitarist, şarkıcı, söz yazarı ve kültürel ikon. Hendrix rock tarihinin en etkili müzisyenlerinden birisidir.
- James Joseph Brown, Jr. (1933 - 2006): Amerikalı müzisyen, şarkıcı, söz yazarı, soul ve funk müziğin babasıdır.

- ☉ Madonna Louise Ciccone (1958): Amerikalı şarkıcı, şarkı yazarı, oyuncu ve iş kadını. 1980'lerden beri "Popun Kraliçesi" olarak anılır.
- ☉ Michael Joseph Jackson (1958 - 2009): "Pop'un Kralı" olarak tanınan Afro-Amerikalı şarkıcı, müzisyen, besteci, söz yazarı ve dansçı.

RESİM İLE İLGİLİ BİLGİLER

1. Pablo Picasso, İspanya, (1881-1973)

Picasso, sadece resim alanında değil, tüm sanat tarihinin en etkili birkaç isminden biridir. Onun eserleri devrim etkisi yaratmıştır. Kübizm akımının en önde gelen temsilcisidir. Resmin dışında heykel, seramik ve baskı alanında da yapıtlar vermiştir. En önemli eserleri olarak öncü kübizm eseri Avignonlu Kızlar ve Alman ve İtalyan askerlerin İspanyol İç Savaşı sırasında yaptığı katliamı anlatan Guernica sayılabilir.

2. Leonardo Da Vinci, İtalya, (1452-1519)

Dünya tarihinin gördüğü en büyük dâhilerden biri olan Da Vinci, çok yönlü şahsiyetini resim alanında verdiği eserlerle de göstermiştir. Hiç şüphesiz en meşhur yapıtları "Mona Lisa" ve "Son Akşam Yemeği"dir, fakat Da Vinci bundan çok **daha fazlasına** sahiptir.

3. Rembrandt Van Rijn, Hollanda, (1606-1669)

Hollandalı büyük usta Rembrandt, resimde ışığı ve gölgeleri kullanmasındaki başarısı ile bilinir. "Işığın ve gölgelerin ressamı" olarak da anılır. 17. yüzyıl Avrupa resminin başlıca figürlerinden biridir. Ayrıca tüm zamanların en önemli oto portre ressamlarından biridir. Gece Bekçileri, Dr. Nicolaes Tulp'un Anatomi Dersi, Emmaus'ta Akşam Yemeği önemli eserlerindendir.

4. Vincent Van Gogh, Hollanda, (1853-1890)

Gogh, yaşadığı dönemde maddî manevî büyük sıkıntılar çekmiş olmasına karşın, bugün dünyanın **en çok** tanınan ve yapıtları en pahalı olan ressamlarından biridir. Yakın arkadaşı Gauguin ile girdiği tartışmanın ardından kulağını kesmiş, akıl hastanesine yatırılmış; **iki yıl** sonra ise intihar ederek hayatına son vermiştir. Başlangıçta koyu ve kasvetli renklerle çalışan Van Gogh, daha sonra özellikle sarı olmak üzere canlı renkler kullanmaya başlamıştır. Kimileri sarı renge olan düşkünlüğünü de ruhsal ve fiziksel rahatsızlıklarına bağlamıştır. 20. yüzyıl sanatını önemli ölçüde etkilemiştir. The Potato Eaters – Patates Yiyenler (1885), Starry Night – Yıldızlı Gece (1889), Portrait of Dr. Gachet – Dr. Gachet'in Portresi (1890), Ayçiçekleri – Sunflowers (1888), Self Portrait With Bandaged Ear – Sargılı Kulaklı Otoportre (1889).

5. Diego Velázquez, İspanya, (1599-1660)

Rembrandt ile birlikte 17. yüzyıl Barok resminin zirvelerinden biri olan İspanyol ressam, izlenimcilerden iki yüzyıl önce "atmosfer resminin" öncüsü olan yenilikçi bir sanatçıdır. Özellikle saray ve saray çevresindeki birçok soylunun resimlerini yapmıştır. En ünlü eseri "Nedimeler (1656/57)" adını taşır. Aynadaki Venüs, Dokumacı Kadınlar önemli eserleridir.

6. Paul Cézanne, Fransa, (1839-1906)

"Cézanne hepimizin babasıdır." Bu alıntıyı Picasso'nun mu Matisse'nin mi söylediği bilinmese de Cézanne, Kübizme giden kapıyı aralamış ve özgün bir resim biçimi oluşturarak kendisinden sonra gelen birçok ressamı etkilemiştir. Asılmış Adamın Evi, Kağıt oynayanlar Üç Kafatasından Natürmort, Yıkanan Kadınlar önemli eserlerindendir.

7. Wassily Kandinsky, Rusya (1866-1944)

"Soyut sanatın babası" Kandinsky, sadece çok başarılı bir ressam değildir, aynı zamanda "sanat" kavramının kendisini dönüşüme uğratan bir artist ve kuramcıdır. Siyah Çizgiler, Kompozisyon X, Daireler, Mavi Binici, Kompozisyon VIII önemli eserlerindendir.

8. Michelangelo, İtalya, (1475-1564)

Tüm sanat tarihinin en önemli iki-üç isminden biri olsa da sanatçı esas ününü heykeltıraş olarak yaptığı eserlere borçludur. Yine de onun Sistine Chapel'indeki freskleri, resim sanatındaki ustalığını da gösterir niteliktedir. Pieta, Bacchus, Son Yargı, Davut Heykeli, Adem'in Yaratılış Tasviri, Aziz Petrus Bazilikası önemli eserleridir.

9. Salvador Dali, İspanya, (1904-1989)

Yarattığı "deli-dâhi" imajıyla 20. yüzyılın en popüler sanatçılarından biri olan Dali, Sürrealizm akımının en bilinen temsilcisi olmuştur. Resmin yanı sıra heykel, fotoğraf ve sinema ile de ilgilenmiş ve yapıtlar vermiştir. St. Anthony'nin Baştan Çıkışı, Belleğin Azmi (New York'taki Çağdaş Sanat Müzesinde), Atomik Leda önemli eserlerindendir.

10. Claude Monet, Fransa, (1840-1926)

Monet'in sanat tarihine katkıları kimilerince görmezden gelinse de özellikle gün ışığının nesneler üzerindeki etkisini göstermekteki ustalığı, 20. yüzyıl resim sanatının gelişiminde büyük rol oynamıştır. View At Rouelles - Le Havre - 1858, Piknik - 1865, Camille Doncieux - 1866, The Luncheon - 1868 önemli eserlerindendir.

11. Raffaello, İtalya, (1483-1520)

Raffaello ya da Raphael olarak bilinen Rönesans döneminin ünlü İtalyan ustası resmin dışında mimari alanında da yapıtlar verdi. Raffaello özellikle renkleri büyük bir ustalıkla kullanmasıyla nam saldı. Atina Okulu, Parnassos Dağı'nda Homeros, Czartoryski Müzesi önemli eserlerindendir.

12. Caravaggio, İtalya, (1571-1610)

Yaşadığı dönemde yeteri kadar değer görmemiş, hakkı yenmiş, karanlık, kasvetli, sert ve şiddet dolu tasvirleriyle nev-i şahsına münhasır resimler meydana getiren dâhi İtalyan ressam Caravaggio, "Barok resmin babası" olarak görülür. Boy With a Basket of Fruit, Boy Bitten By a Lizard, Bacchino Malato önemli eserlerindendir.

13. Jan Van Eyck, Hollanda, (1390-1441)

Flaman usta Van Eyck, resme kattığı derinlik anlayışı ve yağlı boya tekniğini yetkinleştirmesi ile tanınır. Kendi çağını da aşan ustalığıyla takdir görmüştür. Arnolfini Portresi tablosu en önemli eseridir.

14. Joseph Mallord William Turner, İngiltere, (1775-1851)

Batı sanatı tarihinde manzara resminin en büyük ustası olarak kabul edilen William Turner, başlangıçta akademik kabul edilen tarzını git gide serbest bir hâle getirmiştir. Denizdeki Balıkçılar, Hastings Sahilinde Balık Pazarı, Uzun Geminin Deniz Feneri, Juliet ve Dadısı önemli eserlerindendir.

15. Albrecht Dürer, Almanya, (1471-1528)

"Kuzey Avrupa Rönesansı'nın Leonardo Da Vinci'si" huzursuz ve yenilikçi dâhi Dürer, bir çizim ve renk ustasıydı. Batı resminde, doğayı, hayvanları ve bitkileri olduğu gibi yansıtan ilk ressamlardan biriydi. Mahşerin Dört Atlısı adlı ağaç baskı resmi Dürer'in tanınmasını sağlayan önemli eserlerindendir.

16. Paul Gauguin, Fransa, (1848-1903)

Bir dönem Van Gogh'un yakın arkadaşı olan Gauguin, Batı resminin en heyecan verici figürlerindendir. Panama ve Tahiti gibi ülkelerde yaşaması neticesinde egzotik ülkelerin yaşamını sanatına yansıtan Gauguin, kendisinden sonra gelen birçok sanatçıya ilham vermiştir. 1897'de Punaauia'ya taşınarak burada da en önemli eseri olan 'Where Do We Come From' adlı tablosunu yapar.

17. Henri Matisse, Fransa, (1869-1954)

Kimi sanat eleştirmenlerine göre Matisse, Picasso'dan sonra 20. yüzyıl resim sanatının en büyük ustasıdır. Kimilerine göre de bu yorum abartılı olsa da sanatçının kendisinden sonra gelenleri epeyce etkilediği bir gerçektir. Kırmızı Oda, Madam Matisse: Yeşil Çizgi, Şapkalı Kadın Tablosu önemli eserlerindendir.

18. Francisco De Goya, İspanya, (1746-1828)

Goya kendi yaşadığı çağda rakipsiz olan gizemli, dindar, tanımlanması ve anlaşılması çok zor olan bir ressamdır. Sanat tarihindeki en girift ressamlardan biridir. Sanatı hayatı boyunca erotizm örneklerinden çok farklı tarzda yapıtlar verdi. Chinchon Kontesi'nin Portresi, Pontejos Markizi önemli eserlerindendir.

19. Édouard Manet, Fransa, (1832-1883)

Manet İzlenimci sanatın öncülerinden oldu. "Olympia" ya da "Déjeuner sur l'Herbe" gibi yapıtları büyük tartışmalara yol açtı.

20. El Greco, Yunanistan, (1541-1614)

Girit'te doğan ve hayatının büyük bölümünü İspanya'da geçiren, kendi çağının en özgün ve etkileyici ressamlarından biri olan El Greco, kendisinden **300 yıl** sonra Empresyonist ressamları etkilemeyi başardı. Kişiliği ve eserleri Rainer Maria Rilke ve Nikos Kazancakis gibi edebiyatçılara ilham kaynağı olmuştur. Orgaz Kontu'nun Mezarı, El Greco'nun **en çok** bilinen eseri olarak görülüyor.

21. Edvard Munch, Norveç, (1863-1944)

İlk "dışavurumcu" ressam olarak da kabul edilebilecek Munch özellikle "Çılgılık" tablosu ile meşhurdur. Onun bu resmi modern resmi anlamada bir kilometre taşıdır.

22. Titian, İtalya, (1488/1490 - 1576)

Titian, kendi zamanında Venedik sanatının önde gelen temsilcilerindendi. Mitolojik olay ve kahramanları ustaca kullanmaktaki başarısı ile tanındı. Kutsal ve Dünyasal Aşk, Padovalı Aziz Antonius'un Mucizeleri önemli eserlerindendir.

23. Peter Paul Rubens, Hollanda (1577-1640)

Tüm zamanların en verimli ressamlarından olan Rubens, saray çevresinde tanınan ve birçok soylunun resmini yapan bir sanatçıydı. Reform karşıtı hareketleri ve mitolojik öğeleri canlandırmaktaki yetkinliğiyle tanındı. Venüs Bayramı, Çoban ve Manzara, Tebliğ önemli eserlerindendir.

24. Andy Warhol, ABD, (1928-1987)

⦿ Pop-art'ın ikonik karakteri, hakkında birçok tartışma ve polemik üretilen Andy Warhol çağdaş sanatı etkileyen en önemli figürlerin başında gelmektedir. Çalışmaları arasında en ünlü olanlar Marilyn Monroe ve Elizabeth Taylor olarak biliniyor

25. Paul Klee, Almanya/İsviçre (1879-1940)

Sanattaki yenilik akımlarının ortaya çıkmasında etkisi Klee kadar olan çok az ressam vardır. Kendine özgü tarzıyla, Dışa-vurumculuk, Kübizm, Gerçeküstücülük gibi pek çok akımda etkili oldu. Ayrıca Bauhaus Okulu'nda öğretmenlik yapmasıyla da ün kazandı. Pastoral, Şarkıcı Rosa Silber'in Ses Rengi, Mucizenin Sunumu önemli eserlerindendir.

26. Gustav Klimt, Avusturya, (1862-1918)

Çalışmaları ile modernizm ve sembolizm arasında yer alan Klimt, endüstriyel sanatın ve geometrik soyutlamaların öncülerinden oldu. Öpücük, Adele Bloch-Bauer I Judith ve Holofernes'in Başı önemli eserlerindendir.

27. Jan Vermeer, Hollanda, (1632-1675)

Barok resmin Flaman ustalarından Vermeer, filme de konu olan Kuzeyin Mona Lisa'sı olarak bilinen "İnci Küpeli Kız" tablosu ile meşhurdur. Yetenekli bir portre sanatçısı olarak bilinir. Astronom, Aşk Mektubu, Dantel Ören Kız diğer önemli eserlerindendir.

28. Frida Kahlo, Meksika, (1907-1954)

Frida Kahlo, Latin Amerika Sanatının en önemli temsilcilerinden biridir. Geçirdiği otobüs kazası hem hayatını hem de sanatını derinden etkilemiştir. Hasta yatağında çizdiği oto portreleri resminde çok önemli bir yer tutar. Kırık Sütun, Leon Troçki'ye Adanmış Otoportre, Diego ve Ben önemli eserlerindendir.

29. Pierre-Auguste Renoir, Fransa, (1841-1919)

Fransız ressam Renoir, İzlenimciliğin önemli temsilcilerinden biri olmasına karşın bu akımı terk etmiş ve kendine has ve daha akademik bir üslubu benimsemiştir. İkizlerin Gezintisi, Küçük Kız Bahçede, Karşılaşma önemli eserlerindendir.

30. Hieronymus Bosch, Hollanda (1450-1516)

Son derece dindar bir ressam olan Bosch, yaptığı tüm eserlerini temelde didaktik, ahlâk dersi veren edayla yaptı. Yaşadığı dönemde ün kazandı ve birçok soylunun resmini yaptı. Rönesansın kuzeydeki önemli temsilcilerinden biri kabul edilir. Dünyevi Zevkler Bahçesi en önemli eseridir.

ÜNLÜ TÜRK RESSAMLAR

Şeker Ahmet Paşa

Şeker Ahmet Paşa, Paris'teki dünyaca ünlü Louvre Müzesi'ne hayattayken eseri kabul edilen ilk Türk ressamıdır. Geometrik açıdan sepetteki ayva ve narların dizilişi ve birbirleriyle oluşturduğu kompozisyon, resmin en dikkat çekici özelliğidir. Osman Hamdi'nin hocası Jean Leon Gerome kendisine üstat (mon maitre) diye hitap ederdi ve Fransa Devlet Nişanı (Legion d'honneur) ile onurlandırılmıştır.

Osman Hamdi Bey

En ünlü Türk ressamları ve tabloları denildiğinde kuşkusuz herkesin ilk aklına gelen eser Kaplumbağa Terbiyecisi olacaktır. **1906 yılında** yapılan bu eser herkes tarafından oldukça beğeni toplamaktadır. Kur'an Tilâveti, Beyaz Entarili Kız, Mihrap, Naile Hanım Portresi önemli eserlerindendir. **2019 yılında** "Kur'an Okuyan Kız" adlı eserinin Bonhams Müzayede Evi'nde **6 milyon** 315 bin sterline satıldı.

Abidin Dino

En ünlü Türk ressamı arasında yer alan isimlerden bir diğeri de Abidin Dino'dur. Uzun Yürüyüş adlı eseri de **en çok** beğenilen tablolarından biridir. Hatta Nazım Hikmet ünlü ressamın bir tablosu için şiir bile yazmıştır.

Fikret Mualla

Tabloları oldukça yüksek fiyatlardan alıcı bulan Fikret Mualla, bugün Türk ressamların arasında parmak ile gösterilen kişilerden biridir. Baloncu, Paris'te Bir Sokak, Oturan Adamlar önemli eserlerindendir.

Adnan Turani

Tablolarında müzisyenlere oldukça fazla sayıda yer veren ünlü ressam birçok tablosu ile tanınmaktadır.

Burhan Doğançay

Soyut resim yapan ressamların arasında yer alır. Tabloları oldukça yüksek fiyatlardan alıcı bulmaktadır. En sevilen tablolarından biri de Silent Ships olarak bilinmektedir.

Selim Turan

Sanat ile Toplumu ayrılmaz bir parça olarak gören Selim Turan birçok tanınmış tablosu ile kendine hayran bıraktırmayı başarmıştır.

Elif Naci

Kendine has özgün tarzda resimler yapan Elif Naci özellikle Topkapı Sarayı yapıtı ile dikkat çekmektedir.

Turgut Zaim

Turgut Zaim Anadolu yaşamını ele aldığı Yörükler Köyü tablosu ile ününe ün kattı. Özellikle Yöresel özgü resimler yapan ressam başarısını ortaya koydu ve ünlü Türk ressamlarının arasına katıldı.

ÜNLÜ HEYKELLER

Özgürlük Anıtı (ABD)

Fransa'nın 100. kuruluş yılında ABD'ye hediye ettiği ve New York'ta Liberty (Özgürlük) Adasında bulunan Özgürlük Anıtı, **1886 yılından** itibaren Amerika'nın simgesidir.

Özgürlük Anıtı, **1984 yılından** itibaren UNESCO'nun Dünya Kültür Mirası Listesi'nde yer almaktadır.

Kurtarıcı İsa (Brezilya)

Rio de Janeiro'da Corcovado Dağı'nda yer alan ve şehrin sembolü olan İsa heykeli, kaidesiyle birlikte 38 metre yüksekliğindedir.

Brezilya'nın kuruluşunun **100. yılı** için Heitor Silva Costa tarafından tasarlanan ve Paul Landowski tarafından yapılan heykel, Temmuz 2007'de Dünyanın Yeni Yedi Harikası arasında yer almıştır.

Davud Heykeli (İtalya)

Michelangelo tarafından 1501-**1504 yılları** arasında yapılan Davud Heykeli, sanatçının ideal insan tasvirlerinin en iyi örneklerinden biridir.

Rönesans heykel sanatının başyapıtları arasında sayılan heykel, Floransa'nın sembollerinden biridir.

Büyük Gize Sfenksi (Mısır)

Kahire'de Gize Piramitleri bölgesinde yer alan Büyük Gize Sfenksi, dünyadaki en büyük taş heykeldir.

Uzunluğu 73.5 metre olan heykelin genişliği **6 ve** yüksekliği 20 metredir.

Düşünen Adam (Fransa)

Auguste Rodin'in en önemli eserlerinden biri olan Düşünen Adam heykeli, felsefi düşüncüyü simgeler.

Rodin'in, Dante'nin İlahi Komedya eserinin sahneleriyle süslenecek Dekoratif Sanatlar Müzesi'ndeki kapının üzerine yerleştirmek amacıyla alçıdan yaptığı figürün büyük halidir.

Olmec Kafaları (Meksika)

Büyük bazalt kayalardan yapılmış insan kafaları, anıtsal taş tasvirlerdir.

M.Ö. 900'den önce yapıldığı düşünülen heykeller, Olmec sanatının en belirgin örneklerini oluştururlar.

Toprak Askerler (Çin)

M.Ö. 200'lü yıllarda yapılan Terracotta heykeller, ilk Çin İmparatoru Qin Shi Huang'ın mezarındadır.

Mezar ve heykeller, **1987 yılında** UNESCO tarafından Dünya Kültür Mirasları Listesi'ne alınmıştır.

Venus de Milo (Fransa)

203 santimetre yüksekliğinde, mermerden yapılmış Afrodit/ Venüs heykeli, 1820'de Milos Adası'nda bulunmuştur.

Antik Yunan sanatının en ünlü örneklerinden biri olan heykel, bugün Louvre Müzesi'nde sergilenmektedir.

Küçük Deniz Kızı (Danimarka)

Langelinie limanında bir taşın üzerinde, oturur şekilde yapılan Küçük Deniz Kızı Heykeli, Kopenhag'ın simgelerinden biridir.

Heykel, üzerine boya dökülmesi ve kafasının kesilmesi gibi çok sayıda saldırıya uğramış olmasıyla da ünlüdür.

ÜNLÜ TÜRK HEYKELTRAŞLAR

- İlhan Koman (1921, 1986): Türk heykeltıraştır. Ünlü yapıtları arasında Anıtkabir'in doğu rölyefleri, Akdeniz Heykeli bulunmaktadır. Türk Da Vinci'si olarak anılmıştır.
- Sabiha Bengütaş: Türk heykeltıraşlığının en önemli isimlerinden sayılan Bengütaş, ilk Türk kadın heykeltıraşımızdır.
- Ali Hadi Bara: 1906 doğumlu Bara, gençliğinde Paris'teki önemli atölyelerde çalıştı. Türk heykeltıraşlığına yenilikçi bakış açıları kazandıran sanatçı, İstanbul Beşiktaş'taki "Barbaros Anıtı" ile bilinmektedir.

ÜNLÜ TÜRK MİNYATÜRCÜLER

MATRAKÇI NASUH

Minyatürcü, hattat, tarihçi ve matematikçidir.

Sopalarla oynanan ve bir tür savaş oyunu olan matrak adlı sporda ustalığından dolayı matrakçı lakabıyla anılmıştır.

Değişik silahları kullanmaktaki ustalığı da bilinmekte olup bu konuda Tuhfetü'l-Guzât adlı bir kitap da yazmıştır.

LEVNİ

17. yüzyılın sonlarında Edirne'de dünyaya geldi. Asıl adı Abdülcélil Çelebi idi.

Lale Devri'nin en önemli ve yetenekli saray nakkaşı oldu.

Mesleğinden ötürü Levnî adı kendisine sonradan verildi.

Padişah portrelerinin yer aldığı Silsilename, sünnet düğününün resmedildiği Surname-i Vehbi ve tek tek sayfalardan oluşan Murakkalar onun en önemli eserleridir.

NİGARİ

Usta bir müzehhib (süslemeci), nakkaş ve denizcidir.

Bilinen en ünlü eserlerinden biri Barbaros Hayrettin'in minyatürüdür (yaklaşık 1545). Barbaros burada yalın ve olgun bir teknikle, neredeyse çağdaş bir resim anlayışıyla betimlenmiştir. Bir başka ünlü minyatürü Kanuni Sultan Süleyman'ın resmidir (yaklaşık 1565). Bu resimde Kanuni arkasında duran iki genç silahtarıyla betimlenmiştir.

NAKKAŞ SİNAN BEY

Nakkaş Sinan Bey, 15. yüzyılda yaşamış Türk minyatür sanatçısıdır.

Osmanlı padişahı Fatih Sultan Mehmed'i gül koklarken tasvir eden çalışmasıyla tanınır.

NAKKAŞ OSMAN

Nakkaş Osman Onaltıncı yüzyıl yarısı sonrası Osmanlı İmparatorluğu dönemi baş minyatürcüsüdür.

Resimlerle süslediği çalışmaları içinde Zafername, Şahname-i Selim Han ve Şehinşahname sayılabilir.

O ayrıca Siyer-i Nebi'yi resimlerle süsleyen sanatçılardan biridir.

SİNEMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

YURT DIŞINDA ÖDÜL ALMIŞ TÜRK FİLMLERİ

1. Yol (1981)

Cannes Film Festivali FIPRESCI

Yönetmen: Yılmaz Güney, Şerif Gören

Konusu: Sıkıyönetimin en acılı günlerinde İmralı Yarı Açık Cezaevi'nden verilen izinle köylere, evlerine gitmek isteyen beş mahkumun yolda yaşadıkları zorluklar ve insan hayatlarının dramları çok başarılı bir anlatımla sunuluyor.

2. Güneşe Yolculuk (1999)

49. Berlin Film Festivali Jüri Özel Ödülü

Yönetmen: Yeşim Ustaoglu

Konusu: Saf bir gencin günümüz Türkiye'sinin gerçeklerinden haberdar olmasının, dostluğun ve cesaretin öyküsüdür. Türkiye'nin iki ucundan Berzan, Mehmet ve sevgilisi İstanbul'un alt tabaka yaşamının içinde ayakta kalmaya çalışırken tanışırlar. Gün geçtikçe birbirine bağlanan arkadaşların yaşamı Mehmet'in haksız yere tutuklanmasıyla değişir. Bu arada kayıp babasını arayan Berzan'ın başı da sürekli polisle beladadır. Mehmet'in Berzan'a olan bağlılığı onu ülkeyi katederek dostunun köyüne, doğuya bir yolculuğa sürükler. Güneşe Yolculuğa...

3. Duvara Karşı (2004)

54. Berlin Film Festivali Altın Ayı Ödülü

Yönetmen: Fatih Akın

Konusu: Almanya'da yaşayan 40'lı yaşlarındaki Cahit ile genç Sibel intihardan vazgeçmiş iki insandır. Psikoloğunun yardımıyla sorunlarını bir nebze de olsa yenmeyi başaran Cahit, Sibel'e yardım etmek ister. Sibel ise çıkış yolunu evlilikte arar ve eşi doğru dürüst tanımadığı Cahit olur.

4. Takva (2005)

57. Berlin Film Festivali FIPRESCI

Yönetmen: Özer Kızıltan

Konusu: Geleneksel bir İstanbul mahallesinde doğmuş olan Muharrem **30 yılı** aşkın bir süredir aynı mahallede yaşamaktadır. Sade bir işi vardır. Mütevazı ve içe dönük **bir kişi** olan Muharrem gece gündüz ibadet ederek, cinsellikten uzak, en sert İslami akidelere sıkı sıkıya bağlı bir yaşam sürdürmektedir.

Muharrem'in koyu dindarlığı, varlıklı ve güçlü bir tarikat şeyhinin dikkatini çeker. Onun alkışlanası güvenilirliği ve vicdani zenginliği, bu şeyhin kendisine tarikatın sahip olduğu sayısız mülkün kira toplayıcısı olarak çalışacağı idari bir görev teklif etmesine yol açar.

5. Yaşamın Kıyısında (2007)

60. Cannes Film Festivali En İyi Senaryo Ödülü

Yönetmen: Fatih Akın, Buse Akın

Konusu: **Altı** insan, **altı** biyografi, **altı** hayat yazgısal bir şekilde iç içe geçiyor. Her biri bir yolculuğa çıkıyor Gündüzlerden ve gecelerden geçen, sarp ve dikenli yollardan yaşamın kıyılarında dolaşan ve bizzat yolcuların benliğine giden birer yolculuk. Bir ucu Almanya Bremen'den başlayıp Karadeniz kıyılarına ulaşırken, başka bir uç İstanbul'dan başlayıp Bremen'e ulaşmaktadır.

6. Susuz Yaz (1964)

Berlin Film Festivali Altın Ayı Ödülü

Yönetmen: Metin Erksan

Konusu: Osman, kendi arazisinde çıkan su nedeniyle köyülerle çatışma halindedir . Bu su kavgası nedeniyle kardeşi Hasan da hapse düşmüştür . Osman'ın niyeti hem suya hemde yengesi Bahar'a sahip olmaktır.

7. Uzak (2002)

Cannes Film Festivali Jüri Özel Ödülü

Yönetmen: Nuri Bilge Ceylan

Beyrut Film Festivali - En İyi Film Ödülü

Konusu: Yusuf kasabada ona bir gelecek olmadığına karar vererek İstanbul'a gelmiştir. Daha önce şehre yerleşmiş akrabası Mahmut'un yanında kalıp uzaklara giden gemilerde miço olarak iş bulmak ister. İdeallerine ulaşmak için her şeyi yapmaya hazırdır. Fotoğrafçı Mahmut ise, idealleriyle arasının gitgide açıldığının bilincindedir.

8. Sürü (1979)

27. Berlin Film Festivali FIPRESCI

Yönetmen: Yılmaz Güney, Zeki Ökten

Konusu: Hayatları ve geçimleri hayvanlar ve hayvancılık üzerine kurulu aşiretin reisi Hamo'nun (Tuncel Kurtiz) oğlu Şivan (Tarık Akan) düşman aşiretin kızı Berivan (Melike Demirağ) ile evlidir. Hayvancılığın eskisi gibi para getirmemesi yüzünden durumu bozulan Hamo, oğlunun aşiretten ayrılmak istemesiyle çılgına döner. Hamo ve oğulları, adamlarıyla birlikte son sürüyü Ankara'da satmak için trenle yola çıkarlar.

9. Pandora'nın Kutusu (2008)

Pandora'nın Kutusu (2008) - 56. San Sebastian Film Festivali En İyi Film Ödülü

Yönetmen: Yeşim Ustaoglu

Konusu: "Pandora'nın Kutusu", **bir gün** kaybolduğunu öğrendikleri yaşlı annelerinin yaşadığı küçük bir Batı Karadeniz kasabasına doğru yola çıkan üç kardeşin öyküsünü anlatıyor. Yolculukla beraber kendi sorunları ve aralarındaki gerginlik de ortaya çıkan üç kardeş, Alzheimer olduğunu öğrendikleri annelerinin yanlarındaki varlığıyla kendi hayatlarını sorgulamaya başlıyorlar. Pandora'nın Kutusu yavaş yavaş açılırken anneanne ve torunu arasında filizlenen yakınlık filmin sürprizli finalini hazırlıyor.

10. Çoğunluk (2010)

67. Venedik Film Festivali Geleceğın Aslanı Ödülü

Yönetmen: Seren Yüce

Konusu: Mertkan (Bartu Küçükçağlayan), babasının inşaatlarının getir götür işlerine bakar, arkadaşlarla alışveriş merkezlerinde sağı solu keser, arabayla turlar. Ne zaman ki Gül ile tanışır, boşluğu ve basitliğı değerlendirmek için bir fırsat çıkar karşısına. Ne var ki babası Kemal (Settar Tanrıöğen) Gül'ün kökeni konusunda şüpheli bir yaklaşım sergileyince, Mertkan'ın bir seçim yapması gerekecektir.

11. Bal (2010)

60. Berlin Film Festivali Altın Ayı Ödülü

Yönetmen: Semih Kaplanoğlu

Konusu: Yusuf (7) ilkokula başlamış, okuma yazma öğrenmektedir. Babası Yakup (35-38) ürkütücü bir ormanın derinliklerinde, yüksek ağaçların üzerine kurulmuş el yapımı kovanlarda üretilen karakovan balcılığıyla uğraşmaktadır. Babasıyla sık sık gittiği orman, Yusuf için gizemli bir yerdir... Yusuf bir sabah gördüğü rüyayı babasına anlatır. Bu rüya ikisi arasında sonsuza dek kalacak bir sırdır.

12. Üç Maymun (2008)

61. Cannes Film Festivali En İyi Yönetmen Ödülü

Konusu: Küçük zaafların büyük yalanlara dönüşerek parçaladığı bir ailenin gerçeği örtbas ederek her şeye rağmen bir arada kalma çabası. Altından kalkamayacağı acılara ya da sorumluluklara maruz kalmamak adına gerçeği bilmek istememek, onu görmemek, duymamak, hakkında konuşmamak ya da günümüz tabiriyle "Üç Maymun"u oynamak, onun var olduğu gerçeğini ortadan kaldırır mı?

13. Bir Zamanlar Anadolu'da (2011)

64. Cannes Film Festivali Jüri Özel Ödülü

Yönetmen: Nuri Bilge Ceylan

Konusu: Kasabalarda hayat, bozkırın ortasında sürdürülen yolculuklara benzer. Her tepenin ardında "yeni ve farklı bir şey" çıkacakmış duygusu, ama her zaman birbirine benzeyen, incelen, kıvrılan, kaybolan veya uzayan tekdüze yollar...

14. Küf (2012)

13. Frankfurt Film Festivali En İyi Film Ödülü

Yönetmen: Ali Aydın

Konusu: Basri, demir yollarında yol bekçisi olarak çalışmaktadır ve yalnızdır. Tek oğlu olan Seyfi tam **18 yıl** önce, okuduğu üniversitede öğrenciyken gözaltına alınmış ve o günden sonra hiç kimse Seyfi'den haber alamamıştır. Bu durumda ne ölüdür Seyfi, ne sağ... ne vardır ne de yok... Oğlu kaybolduktan **altı yıl** sonra da karısı ölmüştür Basri'nin. Basri, oğlunun kaybindan sonra, yavaş yavaş toplumdan soyutlamaya başlamıştır kendisini. Onu günden güne çepeçevre saran bir umut yaşatmıştır bugüne kadar. Her gün kontrol etmek için üze-

rinde yürüdüğü tren yolları, **18 yıldır** aralıksız her ayın başında ve ortasında oğlunu bulmaları için yazdığı dilekçeler...Anadolu'nun bereketli toprakları ve onu sarıp sarmalayan uçsuz bucaksız tren yolları, umut ve vicdan...

15. Tepenin Ardı (2012)

7. Asya Pasifik Film Ödülleri En İyi Film Ödülü

Yönetmen: Emin Alper

Konusu: Bir Western filmi andıran atmosferi ve mekan kullanımıyla gerilim dolu bir aile trajedisini anlatan film, sorunlarıyla yüzleşmek yerine bir düşman ve günah keçisi yaratan egemen erkek kültürünü mercek altına alıyor.

16. Yeraltı (2012)

9. Uluslararası Dubai Film Festivali En İyi Film Ödülü

Yönetmen: Zeki Demirkubuz

Konusu: Nefret ettiği eski arkadaşlarının akşam yemeğine kendisini zorla davet ettiren Muharrem'in, bu yemek ile birlikte başlayan didişmeleri, ego gösterileri sonucu eski defterlerin açılması ile utanç dolu hesaplaşmalarla karşı karşıya kalmasını konu alan Yeraltı, bireyin

varoluşsal sorunlarını irdeleyen bir film. Film, Fyodor Dostoyevski'nin başyapıtı Yeraltından Notlar kitabından uyarlanmıştır.

17. Abluka (2015)

9. Asya Pasifik Film Ödülleri Jüri Özel Ödülü

Konusu: **20 yıl** hapis yattıktan sonra, Kadir şartlı tahliye olur. İstanbul büyük bir siyasal karmaşa içindedir, polis ise failleri yakalamak için önlemlerini her geçen gün arttırmaktadır. Emniyette yüksek bir mevkide olan Hamza, şartlı tahliye karşılığında Kadir'e bir iş bulmasında yardımcı olur. Kadir bir çöp toplayıcısı gibi çalışarak gecekondu mahallelerinde muhbirlik yapmaya başlar. Çöplerde bomba yapım malzemeleri olup olmadığını araştırmakta, buna göre istihbarat bilgisi üretmektedir. Kadir, kardeşi Ahmet'i çalıştığı mahallelerden birinde bulur. Ahmet ise belediyede sokak köpeklerinin itlafından sorumlu birimde çalışmaktadır. Ahmet, Kadir'in yakın bir abi-kardeş ilişkisi kurmak için çabalarını karşılıksız bırakır. Ahmet'in mesafeli tutumu, Kadir'i çeşitli komplo teorileri üretmeye yöneltir.

18. Sivas (2014)

71. Venedik Film Festivali Jüri Özel Ödülü

Yönetmen: Kaan Müjdecı

Konusu: **11 yaşında** bir çocuk olan Aslan ile Sivas isimli bir dövüş köpeğinin bozkırda geçen hikayesinin anlatıldığı filmin başrollerinde Doğan İzci ve Çakır yer alıyor. Ayrıca filmde kullanılan Sivas, gerçek hayattaki adıyla Çakır adlı dövüş köpeğinin filmin çekimleri sırasında zarar gördüğüne dair çıkan haberler, filmin yönetmeni Kaan Müjdecı tarafından videolarla yalanlandı.

19. Kış Uykusu (2014)

64. Cannes Film Festivali Altın Palmiye Ödülü

Yönetmen: Nuri Bilge Ceylan

Konusu: Artık emekliye ayrılmış ve emeklilik günlerini geçirmek üzere Orta Anadolu'nun küçük bir şehrine taşınan ve burada bir otelde çalışmaya başlamış eski bir oyuncu olan Aydın'ın (Haluk Bilginer), eşi (Melisa Sözen) ve kardeşi (Demet Akbağ) ile sorunlu ilişkisini anlatan filmin çekimlerinin önemli bir kısmı Kapadokya bölgesinde yapıldı.

Türk sinemasının yurtdışında en prestijli ödülleri kazanmış yönetmeni Nuri Bilge Ceylan'ın Bir Zamanlar Anadolu'da filminden sonra hayata geçirdiği son yapım olan Kış Uykusu'nda Demet Akbağ, Haluk Bilginer, Melisa Sözen ve Nejat İşler gibi isimler yer alıyor. Filmde Ceylan, tıpkı bir önceki filminde olduğu gibi yine Orta Anadolu'yu kendine mekan olarak seçti.

20. Buğday (2017)

2017 Tokyo Uluslararası Film Festivali En İyi Film Ödülü

Konusu: Yakın bir gelecekte dünyada beklenmedik bir iklim değişikliği yaşanınca büyük bir kıtlık baş göstermiştir. Manyetik kalkanlarla korunan şehirlerde ayrıcalıklı zenginler yaşarken, zor durumdaki göçmen halk, buralara kabul edilmek için Ölü Topraklar adı verilen kurak bölgelerde, kamplarda açlık ve salgın hastalıklarla mücadele etmeye başlamıştır. Böyle bir ortamda şehirdeki rahat hayatını terkeden Cemil'le (Ermin Bravo), tohum genetiği uzmanı Profesör Erol Erin (Jean-Marc Barr) Ölü Topraklar'da karşılaşırlar.

21. Albüm (2016)

Cannes Film Festivali En Yenilikçi Yönetmen Ödülü

Yönetmen: Mehmet Can Mertoğlu

Konusu: Antalya'da yaşamlarını sürdüren Cüneyt Bahtiyaroğlu (Murat Kılıç) ile Bahar Bahtiyaroğlu (Şebnem Bozoklu) çifti, **8 yıllık** evlilikleri boyunca çocuk sahibi olabilmek için her şeyi denemiş, ama başarılı olamamıştır. 30'lu yaşların sonlarına yaklaşmaları nedeniyle bir çocuk evlat edinmek isterler. Ancak niyetleri sadece çocuğa ana-babalık yapmak değil, çocuğun da büyüdüğü zaman onları öz anne ve babası sanmasıdır. Bu nedenle Bahar'ı hamileymiş gibi gösteren kılıklarda fotoğraflar çekerek, sahte bir fotoğraf albümü oluşturmaya başlarlar.

22. Ana Yurdu (2016)

16. Uluslararası Tiflis Film Festivali En İyi Film Ödülü

Yönetmen: Senem Tüzen

Konusu: Ana Yurdu, romanını bitirmek için anneannesinden kalan köy evine giden Nesrin'le beklenmedik bir şekilde ziyaretine gelen annesi Halise'nin tansiyonu gitgide yükselen öyküsünü anlatıyor.

23. Ayla (2017)

Uluslararası Asya Film Festivali İzleyici Oylarıyla En İyi Film Ödülü

Yönetmen: Can Ulkay

Konusu: Kore Savaşı'na asker olarak gönderilen Süleyman (İsmail Hacıoğlu), savaş esnasında öksüz kalan ve himayesini aldığı küçük Koreli kızla sevgi dolu samimi bir bağ kurar. Ayla adını verdiği küçük çocuğu aylarca bakar, ancak savaş bittiğinde kimsesiz çocuğu Türkiye'ye götürmek istediğinde Kore yasalarının engeliyle karşılaşır ve zor da olsa ayrılırlar. Bu olaylardan **60 yıl** geçtikten sonra Süleyman Bey, nerede olduğu, neler yaptığı hakkında

hiçbir bilgisi olmadığı Ayla'yı yeniden görebilmek için harekete geçer. Ayla filmi, Kore'de savaşmış Süleyman Dilbirliği'nin gerçek hikayesinden esinlenerek çekildi.

UNUTULMAZ YEŞİLÇAM FİLMLERİ

1) Yanaşma

Yanaşma filmi **1973 yılında** yayınlanamaya başlanmış bir filmidir. Filmin başrolünde usta oyuncu Cüneyt Arkin yer almaktadır. Aynı zamanda Meral Zeren de yine bu filmde rol almaktadır. 6.7 IMDb puanına sahiptir. Cüneyt Arkin'in en sevilen filmleri arasında yer alan bu film dram ve macera türünde çekilmiş bir filmidir.

2) Öyle Olsun

Yeşilçamda ki komedi filmlerinden birisi olan Öyle Olsun filmi 1976 yapımlı bir filmidir. 6.7 IMDb puanı bulunan bu filmde Tarık Akan başrolde oynamaktadır. Türk sinemasının ve yeşilçamın en sevilen oyuncularından olan Tarık Akan bu filmde Ayşen Gruda gibi isimler ile birlikte oynamıştır. Dram ve komedi film türünde çekilmiş olan Öyle olsun filmi izlenmeye değer bir filmidir.

3) Seyyit Han

Yeşilçamın çirkin kralı olan Yılmaz Güney'in ilk başrolde yer aldığı bir Yeşilçam filmidir. Yılmaz Güney bu filmde usta oyunculuğunu konuşturmuş ve 6.8 IMDb puanına erişmeyi başarmıştır. Seyyit Han filminin yönetmeni ve başrol oyuncusu da aynı zamanda Yılmaz Güney üstlenmiştir.

4) Kanun Namına

Kanun Namına filmi siyah beyaz olarak çekilmiş filmlerden bir tanesidir. Ayhan Işık ve Gülistan Güzey gibi oyuncuların yer aldığı Kanun Namına filmi 1952 yapımlı filmidir. 6.8 IMDb puanı bulunur. Dram ve polisiye filmlerinden biridir. Türk sinemasının en unutulmaz filmleri arasında Kanun Namına filmi yer almaktadır.

5) Petrol Kralları

1978 yapımlı filmlerden olan Petrol Kralları filmi 6.8 IMDb puanına sahiptir. Zeki Alasya ve Metin Akpınar'ın başrolde olduğu bu film izlenmeye değer olan bir komedi filmidir. Bu filminin yönetmenliği arasında da Zeki Alasya yer almaktadır. Mahallesinde ortaya çıkan petrol ailenin tüm kaderini değiştirecektir.

6) Hasip ile Nasip

Bu Yeşilçam filmini daha önce izlemediyseniz mutlaka izlemeniz gerekmektedir. Hasip ile Nasip filmi **1976 yılında** yapılmış olan bir filmidir. 6.9 IMDb puanına sahip olan Hasip ile Nasip filmi yine Zeki Alasya ve Metin Akpınar'ın yer aldığı bir filmidir. Komedi türünde çekilmiş olan bu film daha önce düşman olmuş iki arkadaşın hikayelerini anlatır.

7) İstasyon

Türk sinemasına yön veren iki usta sanatçılardan Hülya Koçyiğit ve Cüneyt Arkın'ın başrolde yer aldığı bu film 6.8 puana sahiptir. İstasyon filminin yönetmeni ise Şerif Gören'dir. Ali ile Yasemin'in aşk hikayesini anlatan İstasyon filminde Ali Yasin'i kaçırr. Cümbüş bu dakikadan itibaren kopar. **1977 yılında** çekilmiş olan bir filmidir.

8) Şaşkın Damat

Kemal Sunal'ın az bilinen filmlerinden bir tanesi olan Şaşkın Damat filmi 1975 yapımlı bir filmidir. Şaşkın Damat filminin oyuncu kadrosunda Adile Naşit ve İhsan Yüce'de yer almaktadır. Bahçıvan Apti'ye amcasından miras kalır. Bu tarihten itibaren hayatı değişmeye başlar. Şaşkın Damat filmi 6.9 IMDb puanı bulunur.

9) Üç Kağıtçılar

Yeşilçam'ın yakışıklı jönü Cüneyt Arkın ve güzel oyuncusu Gülşen Bubikoğlu'nun yer aldığı bir filmidir. Üç Kağıtçılar filmi 7.0 IMDb puanı bulunan bir filmidir. Bu unutulmaz filminin yönetmenlik koltuğunda ise Natuk Baytan oturmaktadır. Macera ve komedi dalında çekilmiş en iyi Yeşilçam filmleri arasında yer alan Üç Kağıtçılar filmi mafya babasının hikayesini anlatmaktadır.

10) Nereye Bakıyor Bu Adamlar

Yeşilçam filmlerini listelemiş olurken bu filmi de listeye dahil etmemek olmaz tabiki. Nereye Bakıyor Bu Adamlar filmi 1976 yapımlı bir filmidir. 7.1 IMDb puanı ile oldukça yüksek bir IMDb puanına erişmiş olan bu film Yeşilçam'ın vazgeçilmez ikilisi Metin Akpınar ve Zeki Alasya'nın yer aldığı bir filmidir.

11) Garip

Yeşilçamın en beğenilen dram filmlerinden olan Garip filmi evlatlık edinmiş bir çocuğun hikayesini anlatmaktadır. Kemal Sunal'ın başrolde oynadığı bu film en unutulmaz Yeşilçam filmlerinden birisidir. **1986 yılında** gösterime giren Garip filmi 7.1 IMDb puanına sahiptir. Garip filmi dram ve komedi filmlerinden bir tanesidir.

12) Umudumuz Şaban

Yeşilçam'ın şaban karakterine can veren Kemal Sunal'ın en sevilen filmlerinden olan Umudumuz Şaban filmi 7.2 IMDb puanına sahiptir. **1979 yılında** gösterime girmiştir. Filmin senaristi ve yönetmeni de ünlü yönetmen Kartal Tibet'tir. Filmde ana karakter ise Ringo'dur. Ringo'nun müteahhitler ile olan mücadelesini anlatır.

13) Şalvar Davası

Yeşilçam'ın kült filmlerinden bir tanesi olan Şalvar Davası filmi Müjde Ar ve Şener Şen gibi usta oyuncuların bulunduğu bir filmidir. Şalvar Davası filmi 7.2 IMDb puanı olan bir film olup **1983 yılında ilk kez** izleyici karşısına çıkmıştır. Komedi filmleri arasında **en çok** sevilen filmlerden olan Şalvar Davası izlemeye değer bir filmidir.

14) Banker Bilo

Şener Şen ve İlyas Salman gibi oyuncuların yer aldığı Banker Bilo filmi **1980 yılında ilk kez** gösterime girmiştir. 7.6 gibi yüksek bir IMDb puanı almayı başarmıştır. Banker bilo filminin yönetmeni ise usta yönetmen Ertem Eğilmez'dir. Oyuncu kadrosunda ise unutulmaz oyuncularından birisi olan Münir Özkul yer almaktadır.

15) Sultan

Yeşilçam filmleri arasında en beğenilen filmlerden birisi de Sultan filmidir. Türk sinemasında Sultan lakabı ile anılan Türkan Şoray u lakabı bu filmden sonra almıştır. 7.6 IMDb puanı ile yeşilçamın en beğenilen filmlerinden bir tanesi olmuştur. Dram türünde çekilmiş güzel bir örnek film olan Sultan filmi'nin yönetmeni de Kartal Tibet'Tir.

16) Ah Nerede

Yeşilçam filmlerinin arasında en beğenilen ve **en çok** sevilen filmlerden olan Ah Nerede filmi bir komedi aşk filmi hikayesidir. Bu filmde ana karakter Ferit'tir. Ferit çapkın bir delikanlıdır ve kızları kendine aşık etmekte bir numaradır. Ama gerçek aşkı Zehra ile bulmuştur. 7.6 IMDb puanına sahip olan bu film **1975 yılında** gösterime girmiştir.

17) Mavi Boncuk

1974 yılında gösterime girmiş bir başka Yeşilçam filmidir. Mavi Boncuk filmi izlenmeye değer olan ve usta oyuncuların yer aldığı bir filmidir. Filmde Halit Akçatepe ve Metin Akpınar gibi usta oyuncular yer almaktadır. 7.9 IMDb puanına sahip olan bu film bir Yeşilçam komedi filmidir.

18) Aile Şerefi

Yeşilçam aile filmleri ile de ünlü bir sinemadır. Adile Naşit ve Münir Özkul'un yer aldığı bir aile filmi olan aile şerefi izlenmesi gereken bir diğer Yeşilçam filmidir. Yeşilçam'da belki de en duygu yüklü ve duygusal sahnelerin olduğu filmlerinden olan Aile Şerefi filmi 8.1 IMDb puanı almıştır.

19) Ah Güzel İstanbul

Siyah beyaz çekilmiş olan bir Yeşilçam filmidir. 1966 yapımlı olan bu filmin IMDb derecesi de 8.1 olarak belirlenmiştir. Ah Güzel İstanbul filmi Sadri Alışık'ın başrolünde yer aldığı bir filmidir. Aşk filmi olarak adlandırılan bu film aynı zamanda komedi sahneleri de içermektedir. Oldukça keyifli bir senaryoya sahiptir.

20) Sakar Şakir

Yeşilçam'ın en komik filmlerinden olan Sakar Şakir filmi Kemal Sunal'ın başrolde yer aldığı bir komedi filmidir. Amcasından miras kalan Şakir, İstanbul'a amcasının mallarına sahip olmak için gelir. İstanbul'a gidene kadar birbirinden komik olaylar ile izleyiciyi kahkaha boğan Sakar Şakir filmi 8.1 IMDb puanına sahip bir Yeşilçam komedi filmidir.

21) Çiçek Abbas

Şener Şen ve İlyas Salman'ın usta oyunculuğunu konuşturduğu muhteşem bir filmidir. Çiçek Abbas filmi en komedi filmlerinden bir tanesidir. Dram ve komedi filmlerinden olan Çiçek Abbas filmi üç kağıtçı bir minibüs şoförü bulunmaktadır. Bu film aynı zamanda en iyi senaryo ödülüne de layık görülmüş bir filmidir.

22) Umut

Bir Yılmaz Güney filmi olan Umut filmi **1970 yılında** gösterime girmiştir. 8.2 IMDb puanına sahip olan bu film izlenmesi gereken bir dram yüklü Yeşilçam filmidir. Yeşilçam filmleri arasında en beğenilen filmlerden olan Umut filminin yönetmeni de aynı zamanda başrolde yer alan Yılmaz Güney'dir. Aynı zamanda ödül kazanmış bir filmidir.

23) Yol

1982 yılında gösterime girmiş olan bir diğer Yeşilçam filmidir. Yol filmi 8.2 IMDb puanına sahiptir. Başrolde yine Yeşilçam'ın usta ve yakışıklı oyuncusu Tarık Akan yer almaktadır. Bu film aynı zamanda Avrupa'da da en iyi yabancı film ödülüne de layık görülmüştür. Bu şekilde Yeşilçam sinemasına da yön vermeyi başarmıştır.

24) Köyden İndim Şehire

Köyden İndim Şehire filmi de komedi filmlerinden bir tanesidir. Komedi filmleri arasında **en çok** sevilen Köyden İndim Şehire filmi **1974 yılında** gösterime girmiştir. 8.4 IMDb puana sahip olan bu filmde Köyden şehre gelen 4 kardeşin şehirde yaşamış olduğu komik maceraları konu edinmektedir. Oldukça başarılı bir senaryoya sahiptir.

25) Bizim Aile

Yeşilçam'da aile filmleri de çok beğenilmektedir. Bizim Aile filmi de Yeşilçam'ın en sevilen aile filmleri arasındadır. Bizim Aile filminin oyuncu kadrosunda Tarık Akan, Münir Özkul, Adile Naşit, Halit Akçatepe gibi usta oyuncular yer almaktadır. Filmin uluslararası IMDb puanı ise 8.4'dür. En unutulmaz Yeşilçam filmleri arasında yer almaktadır.

26) Muhsin Bey

1987 yılında yayınlanmış bir Yeşilçam filmidir. 8.5 IMDb puanı olan Muhsin Bey filminde başrolde Şener Şen yer almaktadır. Muhsin bey İstanbul'da bir plak şirketi almak ister. Bunun için İstanbul'a gitmeye karar verir. Başına birbirinden komik ve macera dolu anlar gelir. Muhsin Bey filmi en komik filmlerden bir tanesidir.

27) Gülen Gözler

1977 yılında gösterime giren bir Yeşilçam filmidir. **1977 yılında** yayınlanmış 8.5 IMDb puanı almayı başarmış bir filmidir. Gülen Gözler filminin yönetmeni ise usta yönetmen Ertem Eğilmez'dir. En sevilen Yeşilçam filmleri arasında yer alan Gülen Gözler filmi komedi dalında çekilmiş en güzel filmlerden birisidir.

28) Selvi Boylum Al Yazmalım

Selvi Boylum Al Yazmalım filmi de bir aşk filmidir. Yeşilçam'da **en çok** sevilen aşk filmleri arasında Selvi Boylum Al Yazmalım filmi gelmektedir. Usta oyuncu Kadir İnanır bu filmde başrolde yer almaktadır. 8.6 IMDb puanı bulunur. Dram türünde ve bir aşk filmi olan bu film birbirine kavuşmak isteyen iki aşığın hikayesini anlatır.

29) Çöpçüler Kralı

Kemal Sunal'ın en beğenilen filmlerinden olan Çöpçüler Kralı izlenmesi gereken filmlerden bir tanesidir. Kemal Sunal bu filmde başrol olarak bir çöpçüyü canlandırmaktadır. Bir anda şöhret olarak hayatı değişen Çöpçü Apti'nin bir kız kaçırma hikayesini anlatır. 8.6 IMDb puanı olan bu film izlenmesi gereken bir Yeşilçam filmidir.

30) Kibar Feyzo

Kemal Sunal ve İlyas Salman gibi oyuncuların oyuncu kadrosunda yer aldığı bu film izleyiciler tarafından 8.7 IMDb puanı ile layık görülmüştür. Kibar Feyzo filmi başlık parası ve köy hayatını anlatan dram türünde çekilen bir komedi filmidir. Yeşilçam'da **en fazla** beğenilen filmlerden olan Kibar Feyzo 1978 yapımı bir filmidir.

31) Züğürt Ağa

Züğürt Ağa filmi de Şener Şen'in başrolde yer aldığı bir filmidir. 8.7 IMDb puanı bulunur. Züğürt Ağa Yeşilçam'da en beğenilen kült filmlerden biri olarak bilinmektedir. Filmde fakir bir ağayı canlandıran Şener Şen'in başından geçen dram sahneler anlatılmaktadır. Köydeki ağa bütün her şeyini satarak şehre yerleşmeye karar verir.

32) Canım Kardeşim

Bir aile ve dram filmlerinden olan Canım Kardeşim filmi de 8.7 gibi yüksek IMDb puanına layık görülmüştür. Canım Kardeşim Tarık Akan ve Halit Akçatepe'nin bulunduğu bir filmidir. Acıklı sahneleri ile izleyiciyi ağlatan Canım Kardeşim filminde aynı zamanda komedi sahneleri de bulunmaktadır.

33) Şaban Oğlu Şaban

Türk sinemasına yön veren filmler vardır. O filmlerden birisi de Şaban Oğlu Şaban filmidir. Şaban Oğlu Şaban filmi en eğlenceli Yeşilçam filmlerinden bir tanesidir. Tam 8.8 gibi yüksek IMDb puanı bulunan Şaban Oğlu Şaban filminin başrolünde Kemal Sunal, Şener Şen ve Halit Akçatepe yer almaktadır.

34) Neşeli Günler

Oya Aydoğan, Münir Ökul gibi oyuncuların yer aldığı Neşeli Günler filmi 1978 yapımlı bir Yeşilçam filmidir. Duygusal bir aile filmi olan Neşeli Günler filmde aynı zamanda Adile Naşit'te yer almaktadır. Bu filmde IMDb puanı 8.8 olarak belirlenmiştir. Yeşilçam denilince akla ilk gelen filmlerden birisidir. İzleyiciden tam not alan filmlerdendir.

35) Süt Kardeşler

Yeşilçam'da en komedi filmleri hangisi sorusu sorulunca Süt Kardeşler filmi ilk başlarda yer almaktadır. Şener Şen ve Kemal Sunal'ın muhteşem oyunculuğu ile yayınlanan bu filmde ana karakter Şaban karakterini yine Kemal Sunal canlandırmaktadır. Süt Kardeşler filmi en sevilen komedi filmlerinden olup 8.9 yüksek IMDb puanı bulunmaktadır.

36) Tosun Paşa

Tosun Paşa filmi de **1976 yılında** gösterime girmiştir. 9.0 gibi yüksek IMDb puanına sahip olan Tosun Paşa filmi Yeşilçam'da en popüler filmlerden bir tanesidir. Bu film günümüzde de **en fazla** izlenen Yeşilçam filmlerindendir. Oldukça eğlenceli bir senaryoya sahip olan Tosun Paşa filmi Seferoğulları ve Tellioğulları ailesinin kıyasıya Yeşil Vadi mücadelesini anlatmaktadır.

37) Hababam Sınıfı

Hababam Sınıfı da **1975 yılında** gösterime girmiştir. Hababam Sınıfı 9.4 ile Yeşilçam'da zirvede yer alan en güzel filmlerden birisidir. Haylaz bir öğrenci topluluğunu anlatan Hababam Sınıfı en sevilen Yeşilçam filmleri arasında yer almaktadır. Kemal Sunal, Tarık Akan gibi oyuncular yer almaktadır. Günümüzde halen daha **en çok** izlenen Yeşilçam filmlerindendir

38) Boynu Bükükler

Türk sinemasında her zaman ayrı yeri olan filmlerden bir tanesidir. Sanatçı Emrah'ın başrolünde yer aldığı bir film olan Boynu Bükükler filmi **1986 yılında** gösterime girmiştir. Boynu Bükükler filmi Türk pop müziği türünde çekilmiş olup film 7.8 IMDb puanı almayı başarmıştır.

39) Tatar Ramazan

Kadir İnanır'ın özdeşleştiği bir karakter olan Tatar Ramazan filmi **1992 yılında** gösterime girmiştir. Tatar Ramazan hapishanede yer alan bir kader mahkumunu anlatmaktadır. 8.1 IMDb puanı olan Tatar Ramazan filmi en beğenilen Yeşilçam filmleri arasındadır. Tatar Ramazan filminin daha sonra devam filmleri de çekilmiştir.

40) Tatar Ramazan Sürgünde

Tatar Ramazan filmi çok sevilince aynı yıl ikinci bir seri olan Tatar Ramazan Sürgünde filmi çekilmiştir. Tatar Ramazan Sürgünde filminin başrolünde yine usta oyuncu Kadir İnanır yer almaktadır. Kadir İnanır'ın adeta özdeşleşmiş karakterlerinden olan Tatar Ramazan filmi 8.0 IMDb puanı bulunur. Türk sinemasında en sevilen ve yeşilçamın en beğenilen filmlerinden olan Tatar Ramazan Sürgünde filmi bir dram filmidir.

KİTAPLARDAN SİNEMAYA UYARLANAN FİLMLER

Açlık oyunları (The Hunger Games) - Suzanne Collins

Collins, Açlık Oyunları'nı yazma fikrinin televizyonda zap yaparken geldiğini söylüyor. Roman, uzak ve belli olmayan bir gelecekte Kuzey Amerika'da kıyamet sonrasında kurulmuş Panem'de yaşayan 16 yaşındaki Katniss Everdeen'nin ağzından anlatılmaktadır. Açlık oyunlarını ikinci kitabı Ateşi yakalamak üçüncü kitabı ise Alaycı kuş romanıdır. Bu diğer iki seri de film olarak uyarlanmıştır.

Alacakaranlık (Twilight) - Stephenie Meyer

"Üç şeyden kesinlikle emindim. Birincisi, Edward kesinlikle bir vampirdi. İkincisi, onun ne kadar güçlü olduğunu bilmediğim bu vampir yani benim kanıma susamıştı. Üçüncüsü, ona koşulsuz ve geri dönülemez biçimde aşıkım"

Harry Potter - J.K Rowling

Harry Potter, İngiliz yazar J.K. Rowling tarafından yedi kitap olarak yazılan fantastik romanlar ve onlardan uyarlanan filmler serisidir.

Dünya çapında elde ettiği başarı ve yakaladığı satış rakamlarıyla çığır açmayı başarmış ve edebiyat tarihine geçmiştir.

Hobbit (Beklenmedik Yolculuk) - J.R.R Tolkien

Tolkien'in aslında çocuklar için kaleme aldığı "Hobbit", çok geçmeden yetişkinlerden, özellikle de 60'ların asi gençliğinden büyük ilgi gördü. Filmini Yüzüklerin Efendisi'nin yönetmeni Peter Jackson'un çekti ve Aralık 2012 tarihinde vizyona girdi.

Aşk ve Gurur - Jane Austen

Aşk ve Gurur romanı ortalama her **on yılda** bir ya bir sinema filmi, ya da televizyon filmi veya dizisi haline getirilmiştir. 1938, 1952, **1967, 1980 ve 1995 yıllarında** yapılan dizilerle birlikte televizyona uyarlanmıştır. **İki kez** sinema filmi çekilmiştir.

Da Vinci Şifresi - Dan Brown

Kitapta İsa ile ilgili tarihi sırlar ve Da Vinci'nin eserlerinde bu sırlarla ilgili ipuçları bıraktığına değinilir. Ayrıca Da Vinci'nin gizli bir tarıkata üye olduğundan bahsetmektedir. Tüm bunlar kitapta bulmacalar ve kovalamacalarla ele alınmıştır. Dan Brown'un, sinemalarda da ilgi gören Da Vinci Şifresi bir cinayetle başlar ve Hristiyan dünyasını karıştıracak tezler ortaya atılır...

Dracula - Bram Stoker

Aslında Stoker, kitabın adının "Kont Wampyr" olmasını ve Avusturya'nın Steirmark bölgesinde geçmesini planlamış fakat Gerard'ın III. Vlad, Romanya ve Transilvanya hakkındaki notlarını okuduktan sonra romanının adını "Dracula" olarak değiştirmiştir. Drakula adlı kitap vampirleri konu almaktadır. 1931 Universal Pictures yapımı siyah beyaz bir korku filmiyle sinemada yer almıştır.

Ejderha Dövmeli Kız (The Girl with the Dragon Tattoo) - Stieg Larsson

41 ülkede rekor satış yapan kitaplarının başarısını göremeden **50 yaşında** hayata veda eden İsveçli gazeteci Stieg Larsson'un sürükleyici kurgusu. Ejderha Dövmeli Kız 2011 yapımı suç filmidir.

Esaretin Bedeli (The Shawshank Redemption) - Stephen King

"Bu duvarlar acayıptır. Önce nefret edersin, sonra dayandığın tek şey olur..."

Frank Darabont'un senaryosunu yazdığı ve yönettiği, başrollerinde Tim Robbins ve Morgan Freeman'ın yer aldığı 1994 yapımı Amerikan dram filmidir.

Genç Werther'in Acıları - Johann Wolfgang von Goethe

1977 yılında ve **iki haftada** yazılmış mektup romanıdır. Goethe, bu romanı yazdığında 25 yaşındaydı. Romanın piyasaya çıkmasının ardından hem pek çok intihar vakası ile karşılaşmış, hem de Almanya sokakları bir "Werther salgınına" uğrayarak, ortalığı duygulu gençler istila etmiştir. Film kitapta işlenen konu üzerinden yola çıkarak biyografik dram şeklinde Goethe'nin hayatından kesitler içermektedir.

Fareler ve İnsanlar (Of Mice and Men) - John Steinbeck

Fareler ve İnsanlar Steinbeck'in roman-oyun olarak adlandırılabilir türdeki ilk denemesi. Yazar, tiyatrodan aynen oynanabilecek bir roman, ya da roman gibi okunabilecek bir oyun yazmaya çalışmış. ABD'de orta öğretimde okunması zorunlu kitaplardan biri olan Fareler ve İnsanlar, karakterlerinin saldırgan ve bayağı dili sebebiyle sıkça sansüre hedef olmuş, bu yüzden de American Library Association tarafından 21. yüzyılın **en fazla** sorgulanan kitapları arasında gösterilmiştir.

Fight Club (Dövüş Kulübü) - Chuck Palahniuk

Dövüş Kulübü'nün ortaya çıkmasında büyük etkisi bulunan bir olayda bu yıllarda yaşar. Arkadaşlarıyla birlikte tatildedir. Bitişikteki kamp yerinde müzik rahatsız edici derecede açılır ve bu nedenle başlayan tartışma yerini kavgaya bırakır. Bu olayda yaralanan Chuck tatilden döndüğünde iş yerinde kimse tarafından ilgi görmez çünkü kimse korkunç derecedeki yüzü hakkında bir şey sormaya, yorum yapmaya cesaret edemez. Bunun üzerine Chuck, eğer insanın yeterince kötü görünürse dilediği gibi hareket edebileceğini keşfeder. Bu olayın ardından devam ettiği bir edebiyat grubu bünyesinde yaptıkları çeşitli gösteri ve

eylemler "Kargaşa Projesi"ni esinler. Kısa bir süre sonra aynı isimle bir kısa öykü yayımlar ve bu öykü, **üç ay** içinde Fight Club (Dövüş Kulübü) romanına dönüşür.

Godfather - Mario Puzo

ABD'ye yerleşmiş Don Vito Corleone'nin reisliğindeki Sicilyalı bir Mafya ailesinin hikâyesini anlatmaktadır. Roman 1945 - **1955 yılları** arasında geçmekte ve Vito Corleone'nin çocukluktan yetişkinliğe kadar geçmişi de irdelenmektedir. Romandan uyarlanan film gösterime girdiği andan itibaren çok ilgi görmüş, birçok kurum, enstitü ve derginin gelmiş geçmiş en iyi filmleri sıralamasında **en üst** sıralara yerleşmiştir.

Küçük Kadınlar - Louisa May Alcott

2 bölüm halinde **1868 ve 1869 yıllarında** yazılıp yayınlanan roman, 4 kız kardeşin - Meg, Jo, Beth ve Amy - hayatlarını konu almakta ve yazarın 3 kız kardeşiyle birlikte geçirdiği çocukluğuna dayanmaktadır. Roman aynı zamanda 1978'de filme uyarlanmış seneryosunu da Suzanne Clauser yazmıştır.

Bulut Atlası - David Mitchell

1850 yılında Pasifik Okyanusu'ndayız. Adam Ewing Yeni Zelanda'daki takım adalardan zorlu bir deniz yolculuğu yaparak Californiya'daki evine dönmektedir. 1930'lu yıllarda Belçika'da yaşayan beş parasız ama yetenekli bir bestekar olan Robert Frobisher'ın elinde Adam Ewing'in günlüğü vardır. Luisa Rey ise Reagan yönetimindeki Amerika'da yaşayan isyankar ruhlu bir gazetecidir.

Aynı Yıldızın Altında - John Green

16 yaşındaki Hazel **3 yıldır** tiroid kanseriyle boğuşmaktadır ve kanser akciğerlerine de sıçradığı için yanında bir oksijen tüpüyle gezmektedir. Kanserli hastalar için oluşturulan destek grubunun bir terapi seansı esnasında Augustus isimli bir gençle tanışır. Augustus da beyin tümörüyle savaşmış ve bu yolda bir bacağını kaybetmiştir. İkili birlikte zaman geçirdikçe birbirlerine aşık olurlar. Hazel'in yanından bir an dahi ayrılmayan Augustus, sevgilisinin çok istediği bir hayali gerçekleştirmek için onunla birlikte yola çıkar.

Not Defteri - Nicholas Sparks

Çevresindekiler tarafından 'Duke' diye çağırılan ihtiyar adam defterinde yazılı olan bir aşk hikayesini okumaya başlar. Güney Carolina'da yer alan Seabrook Adası'na Allie Hamilton isimli **17 yaşında** bir genç kız gelir. Ailesiyle birlikte tatile gelen Allie, burada yaşayan Noah isimli bir gençle yakınlaşmaya başlar. Aralarındaki sınıfsal ve ekonomik farklılıklara rağmen birbirlerine duydukları hissi engellemez, doyasıya yaşamaya başlarlar.

Umut Işığım - Matthew Quick

Eski bir tarih öğretmeni olan Pat Salitano, yaşamında değer verdiği her şeyi **bir günde** yitirmiş bir adamdır. Yaşadığı ciddi bir travma sonrası patlar ve ardından mahkeme kararı ile **8 ay** rehabilitasyon merkezinde tedavi görür. Çıktıktan sonra hayatını düzene koymak şartıyla ailesinin evine geri yerleşen Pat'in yegane amacı düzgün bir adam olup, işini geri almak ve karısı Vicky'yi bu sayede geri kazanmaktır.

Beni Asla Bırakma - Kazuo Ishiguro

Japon asıllı İngiliz yazar Kazuo Ishiguro'nun aynı isimli romanından beyazperdeye Alex Garland tarafından uyarlanan ve yönetmenliğini Mark Romanek'in üstlendiği filmin başrol-lerini Keira Knightley, Carey Mulligan ve Andrew Garfield paylaşıyor.

Not: Seni Seviyorum - Cecilia Ahernin

Holly Kennedy güzel, zeki bir kadındır ve hayatının aşkıyla evlidir; tutkulu, esprili ve tez canlı İrlandalı Gerry. Gerry amansız bir hastalık yüzünden öldüğünde, Holly'nin de hayatı kararır. Ona yardım edebilecek tek kişi, artık yanında değildir. Kimse Holly'yi Gerry kadar iyi tanı-mamaktadır. Neyse ki Gerry her şeyi önceden planlamıştır.

Boleyn Kızı - Philippa Gregory

Mary Boleyn, **on dört yaşında**, masum bir kız olarak kraliyet sarayına geldiğinde Kral VII. Henry'nin gözlerini kamaştırır. Kralın sonsuz ilgisi karşısında tüm varlığı alt üst olan Mary'nin krala olan aşkı her geçen gün artarken, apaçık yaşanan bu aşkın beraberinde sarayın taçsız kraliçesi olarak görülmeye başlanır. Zamanla kralın ilgisini kaybetmeye başlayan Mary, kar-şısında rakip olur kardeşi Anne'i bulacaktır.

Bir Gün - David Nicholls

Emma ve Dexter birbirlerine tamamen zıt sosyal yapılardan gelen iki genç insandır. Emma işçi sınıfı bir aileden yetişmiş, hayata dair devrimci ruhu olan bir genç kızdır. Dexter ise baba parası ile okuyan, çapkın ve eğlenceden başka bir şeyi umursamayan biridir. İkilinin yolları üniversiteden mezun oldukları gün kesişecek ve 15 Temmuz tarihi uzun yıllar sürecektir bir arkadaşlığın başladığı gün olacaktır.

Trainspotting - Irvine Welsh

20'li yaşlardaki Mark Renton ve arkadaş grubunun uyuşturu müptelalığını konu alan film Renton'ın hikayesine odaklanır. Tek amaçları **daha fazla** uyuşturucu almak olan bu arkadaşlar, partilere katılmak ve gittikleri yerlerde sorun yaratmaktır. Renton her bağımlı gibi uyuşturucuyu bırakmaya **defalarca** denese de başaramamıştır ve **bir gün** tekrar bırakmayı dener. Ancak başarılı olamayan adam aksine, bir altın vuruş deneyimiyle de karşı karşıya kalmıştır. Hastaneye kaldırılan Renton, artık daha başka biri olma yolundadır.

Yüzüklerin Efendisi - J.R.R Tolkien

Hikaye Tolkien'in çocuklar için yazdığı 1937 tarihli Hobbit'in devamı olarak başlamıştı ancak sonunda ondan çok daha büyük bir eser haline geldi. Çoğu II. Dünya Savaşı'nda olmak üzere **1937 ve 1949 yılları** arasında aşamalar halinde yazıldı. **150 milyon**un üstündeki satış sayısı ile tüm zamanların **en çok** satan ikinci romanıdır.

Uyuyana Kadar - S. J. Watson

Christine'nin hafızası geçirdiği bir kaza sonrası her gece adeta sıfırlanır. Kendisini **27 yaşında** sanıyorken, aynada 40 olduğunu görür; fotoğraflarda "bu senin kocan" yazan adamı hatırlamaz. Christine bir tarafta karanlık geçmişine ulaşmaya çalışırken, diğer yandan da kendisini öldürmeye çalışan kişiyi aramaktadır. Dürüstlüğü konusunda şüpheye düştüğü kocası Ben, şüpheliler listesinin en tepesindedir. Fakat hafızasını geri kazanma derdinde olan Christine, aslında kimseye güvenmemesi gerektiğini kısa sürede anlayacaktır.

Bir Geyşanın Anıları - Arthur Golden

Dünya ikinci dünya savaşının arifesindedir. Yoksul bir aileye mensup bir kız çocuğu da geyşaların çalıştığı ve erkekleri mutlu ettiği bir evde hizmetçi olarak işe girer. Zaman içerisinde güzelliği ve büyüleyiciliği ile çalıştığı yerde dikkat çekmeye başlayan kız çocuğu bir süre sonra dudak uçuklatan bir geyşa olan Sayuri'ye dönüşür. Sayuri'nin güzelliği o denli etkileyicidir ki, eve gelen tüm erkekler gözlerini onun üzerinden alamayacaklardır. Sayuri ise **bir gün** gerçekten aşık olacağının hayalini kurarak bu işkenceye direnmeye çabalamaktadır.

Lolita - Vladimir Nabokov

Lolita veya az bilinen adı ile Beyaz Irktan Dul Bir Erkeğin İtirafı, Vladimir Nabokov'un İngilizce romanı. 1955'te Paris'te ilk baskısı yapılmıştır. Daha sonra yazarı tarafından Rusça'ya çevrilen roman 1962'de Stanley Kubrick tarafından yine Lolita adı ile sinemaya uyarlanmıştır. Roman, ana karakter Humbert Humbert'in su pericikleri adını verdiği ergenlik çağındaki genç kızlara karşı cinsel tutkusunu konu eder.

Rüzgar gibi Geçti - Margaret Mitchell

1936 tarihinde ilk basımı yapılmış Batı edebiyatının dünyaca ünlü tarihi roman kitabıdır. Amerikan iç savaşı döneminde geçen kitap, savaşın zorluklarına göğüs geren karakterlerin aşk, gurur ve hayat şartları örgüsüyle yazılan romantik bir eserdir. Aynı isimle **1939 yılında** kitaptan uyarlanan film Türkiye sinema tarihinde **en çok** bileti satan filmidir. 14 dalda Oscar'a aday gösterilmiş ve 9 Oscar almıştır.

Ölü Ozanlar Derneği (Dead Poets Society) - N.H.Kleinboum

Ozanlar Derneği, N.H. Kleinbaum'un roman olarak yazdığı ve Tom Schulman'ın senaryosuyla **1989 yılı** En İyi Senaryo Akademi Ödülü'nü kazandığı klasik eserdir. **1959 yılında** geçen film, John Keating (Robin Williams) adlı çok başarılı ve bir o kadar da farklı olan edebiyat öğretmeninin çok disiplinli bir erkek okulu olan Welton Academy'de (takma adı Hell-ton) öğretmenlik yapmaya geldiğinde başlar.

Uçurtma Avcısı (The Kite Runner) - Khaled Hosseini

2003 yılında yayınlanan kitap bir Afgan tarafından İngilizce yazılmış ilk roman. Kitaptan uyarlanan, Marc Forster'ın yönettiği 2007 ABD yapımı bir filmi mevcuttur. Dram ve Romantik kategorisinde çekilen film çeşitli ödüllere aday gösterilmiştir.

Yeşil Yol (The Green Mile) - Stephen King

Stephen King bu romanını yayımlarken farklı bir üslup denemiş ve tıpkı Victoria devri İngiliz yazarı Charles Dickens'ın zamanında yapıldığı gibi romanını bir yandan yazmaya devam ederken, biten bölümleri küçük ciltler halinde yayımlamış. Romandan çok az bir bölüm çıkarıldığından **üç saatlik** uzun bir film olmuştur. Film en iyi 250 film listesinde 45. sıradadır.

Suç ve Ceza - Dostoyevski

Yazarın en önemli romanlarından biri olarak gösterilmektedir. Dostoyevski'nin Sibirya'da cezaevinden döndükten sonra yazdığı roman, yazarın en uzun ikinci romanı olma özelliği taşır. 1866'da yayınlanan ve Dünya klasikleri arasında yer alan Dostoyevski'nin Suç ve Ceza adlı romanı sosyal fenalıkların sebeplerini ortaya koyar ve fenalıkları yapanların cezalarını çekmesi gerektiğini anlatır. Pek çok bakımdan bir şaheser niteliğindedir.

Suç ve Ceza - Dostoyevski

Melekler ve Şeytanlar - Dan Brown

Bu romanda Illuminati isimli eski bir kardeşlik örgütü ile Katolik Kilisesi arasında geçen heyecan dolu olaylar anlatılıyor. Romanın büyük bölümü Vatikan ve Roma'da, bazı bölümleri de İsviçre'de bulunan CERN laboratuvarında geçmekte. Film uyarlaması 15 Mayıs 2009'da ABD'de ve Türkiye'de vizyona giren macera filmidir.

Uyumsuz - Veronica Roth

Genç yazar Veronica Roth heyecanlı seçimler, kalp kıran ihanetler, kan donduran sonuçlar ve beklenmedik aşklarla dolu karanlık bir geleceği anlatan gerilim serisinin ilk kitabıyla edebiyat sahnesine çıkıyor! Kitap **2014 yılında** filme uyarlanmış, bilim kurgu ve aksiyon içerikli bir film.

Muhteşem ve Kudretli Oz - L. Frank Baum

Oz'dan bir parça alıp büyülü bir şey yarattı. James Franco'nun bizim dünyamızdan Oz dünyasına yolculuğunu ve burda Oz büyücüsü oluşunu izliyoruz. Bu noktaya nasıl geldiği hikayenin en can alıcı kısmı. L. Frank Baum'un kitabını okumadıysanız da bu film izlemeye kesinlikle değer.

TÜRKİYE'DEKİ İLKLER VE ENLER

- Türkiye'de ilk televizyon yayını İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından yapılmıştır.
- Türkiye'de ilk bilgisayar Karayolları tarafından kullanıldı.
- ODTÜ tarafından ilk internet bağlantısı gerçekleştirilmiştir.
- Türkiye Cumhuriyeti, ekonomik krizle ilk kez 1929 yılında tanıştı. Bu kriz ABD'de başlamıştır.
- Cumhuriyet tarihindeki ilk devalüasyon 1946 yılında gerçekleştirilmiş olup en büyük nedeni II. Dünya Savaşı'dır.
- Türkiye'de ilk yaz saati uygulaması 1 Temmuz 1940 günü yürürlüğe giren Bakanlar Kurulu kararıyla başladı.
- İlk kadın sinema oyuncumuz "Ateşten Gömlek" filminde oynayan Bedia Muvahhit ile Neyyire Neyir (Ertuğrul)'dir.
- Türk tarihinde ilk rasathane 1575 yılında, III. Murat tarafından İstanbul' da Tophane Tepesi'nde yaptırıldı. "İstanbul Rasathanesi" adıyla anılan bu kuruluşun başında Takiyüddin Mehmet bulunuyordu.
- Türkiye'de kredi kartı kullanımına Aralık 1991'de başlandı.

- Türkiye' de çağdaş anlamda ilk rasathane, 1911 yılında İstanbul'da, Kandilli sırtlarında Fatin Hoca diye anılan Fatin Gökmen tarafından kuruldu. Günümüzde de hizmet veren bu rasathane, Türkiye'nin en büyük gözlemevidir.
- Türkiye'de ilk pazar tatili uygulamasına, 29 Mayıs 1935 yılında yürürlüğe giren yasa ile başlandı. Bu yasa çıkmadan önce hafta sonu dinlenme tatili cuma idi.
- Türkiye'deki ilk web sitesi Orta Doğu Teknik Üniversitesi tarafından 1992 yılında oluşturulmuştur.
- Dünyada bilinen ilk kilise Hatay'daki Saint Pierre Kilisesi'dir. Ayrıca tarihte ilk defa bu kilisede Hz. İsa'nın dinini tanıyanlara "Hristiyan" denmiştir. Kilise, Hz. İsa'nın 12 havarisinden biri olan St. Pierre'nin Hz. İsa'nın ölümünden sonra Hristiyanlığı yaymaya çalıştığı yer olarak önemli bir dini merkezdir. 1963 yılında Papa VI. Paul tarafından hac yeri olarak ilan edilmiştir. Her sene 29 Haziran günü burada tören düzenlenir.
- Anadolu'ya konser turnesine çıkan ilk pop sanatçı Erol Büyükburç'tur.
- Batılı anlamda ilk Türkçe tiyatro oyunu, Şinasi'nin Şair Evlenmesi'dir (1860). Bu oyun Dolmabahçe Sarayı Tiyatrosu'nda oynamak üzere ısmarlanmıştır.
- Türkiye'de ilk açık kalp ameliyatını Siyami Ersek yapmıştır.

- İstanbul'da ilk yerli tiyatro topluluğunu kuran Güllü Agop'tur. Asya Kumpanyası olan topluluğun adını Osmanlı Tiyatrosu koyarak Müslüman nüfusun daha yoğun olduğu İstanbul yakasındaki Gedikpaşa Tiyatrosu'nda temsiller vermeye başlamıştır.
- Dünyadaki ilk tıp fakültesi Kayseri şehrinde 13. yüzyılda I. Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından yaptırılmış olan Gevher Nesibe Medresesi'dir. Bugün Gevher Nesibe Tıp Tarihi Müzesi ismi ile bilinir.
- Türkiye'de kabare tiyatrosunun ilk öncüsü Haldun Taner'dir.
- Türkiye'nin ilk heykeli 10 metre uzunluğundaki Osman Gazi büstüdür.
- Atatürk'ün heykeli ilk olarak Gülhane Parkı'nda (Sarayburnu) dikilmiştir. Heykel, Avusturyalı mimar Kripel tarafından yapılmıştır. Atatürk, halka Latin harflerini ilk defa bu parkta göstermiştir (1 Eylül 1928).
- Türkiye'nin asker gönderdiği ilk ülke Güney Kore'dir.
- Türk Eğitim Vakfı; ilk Yükseköğrenim bursu veren en büyük özel sektör kuruluşudur.
- Türkiye'de öldürülen ilk başbakan Nihat Erim'dir. İdam edilen tek başbakan ise Adnan Menderes'tir.
- Türkiye'de ilk özel müze Sadberk Hanım Müzesidir.

- İlk haber ajansımız, 1920'de kurulan Anadolu Ajansı'dır. Anadolu Ajansı, yarı resmî Türk haber ajansıdır. Türk Kurtuluş Savaşı hakkındaki haberleri duyurmak amacıyla Mustafa Kemal Atatürk, Halide Edip Adıvar ve Yunus Nadi tarafından 6 Nisan 1920'de kurulmuştur.
- Ateşten Gömlek adlı film Türk sinema tarihinin ilk kurtuluş savaşı filmidir.
- 2014 Cumhurbaşkanlığı seçiminde yurt dışındaki vatandaşların bulundukları yerde oy kullanması uygulaması yapıldı. Recep Tayyip Erdoğan demokratik yöntemlerle halk tarafından seçilen ilk cumhurbaşkanı olmuştur.
- Türk Akademik dünyasında profesör unvanını alan ilk kişi olan Hulusi Behçet'in tanımladığı deri rahatsızlığı "Behçet hastalığı" olarak dünya tıp literatürüne geçti.
- Türkiye'nin ilk dünya güzeli Keriman Halis'tir.
- Türkiye'de ilk kopyalanan hayvan Oyali adlı koyundur.

MESLEKLERİNE GÖRE TÜRKİYE'DEKİ KADINLAR

- İlk kadın başbakan: Tansu Çiller
- İlk kadın bakan: Türkân Akyol
- İlk kadın vali: Lale Aytaman
- İlk kadın kaymakam: Özlem Bozkurt
- İlk kadın muhtar (atanmış): Meliha Manço
- İlk kadın muhtar (seçilmiş): Gül Esin
- İlk kadın arkeolog: Jale İnan
- İlk kadın avukat: Süreyya Ağaoğlu
- İlk kadın başhekim: Gönül Bingöl
- İlk kadın belediye başkanı: Sadiye Hanım
- İlk kadın büyükelçi: Filiz Dinçmen
- İlk kadın danıştay başkanı: Füzûzan İkincioğulları
- İlk kadın diplomat: Adile Ayla
- İlk kadın doktor: Safiye Ali

- İlk kadın fotoğrafçı: Semiha Es
- İlk kadın gazeteci: Selma Rıza
- İlk kadın hakim: Suat Berk
- İlk kadın hemşire: Esmâ Deniz
- İlk kadın savaş pilotu: Sabiha Gökçen
- İlk kadın opera sanatçısı: Semiha Berksoy
- İlk kadın profesör: Prof. Dr. Fazıla Şevket Giz
- İlk kadın savcı: Nebahat Sarıyal
- İlk kadın televizyon spikeri: Nuran Devres
- İlk kadın tiyatro oyuncusu: Afife Jale

MİLLİ SAVUNMA

- ⦿ Milli ve yerli hava savunma füze sistemi 'HİSAR-A+' envantere alındı.
- ⦿ Türkiye'nin yerli ve milli imkanlarla geliştirdiği ilk havadan atılan seyir füzesi (ALCM) olan SOM, Azerbaycan Hava Kuvvetleri Komutanlığı envanterine alındı.
- ⦿ Platformlar için 7.62 mm Makineli Tüfek PMT 7.62'nin geliştirmesinde sona gelindi.
- ⦿ İlk insansız hedef uçağı olarak 1989 yılında TSK tarafından kullanılmaya başlandı.
- ⦿ 1990 yılında TUSAŞ tarafından çalışması başlanılan İHA-X1 Şahit sistemi, ilk üretilen yerli İHA idi.
- ⦿ BAYKAR, TSK envanterine milli ve özgün olarak giren ilk insansız hava aracı sistemini ülkemize kazandırdı.
- ⦿ Anka: İlk yerli insansız hava aracı
- ⦿ Altay: İlk yerli ana muharebe tankı
- ⦿ Hürkuş: İlk yerli uçak
- ⦿ Türkkuşu: İlk yerli eğitim uçağı
- ⦿ Göktürk: Milli keşif uydusu
- ⦿ Heybeliada: İlk milli savaş gemisi

- Barbaros Hayrettin Paşa: İlk sismik araştırma gemisi
- Atak: İlk yerli helikopter
- Albatros: Hem helikopter hem uçak özellikleri gösteren insansız hava aracı
- Rasat: Keşif ve gözetleme uydusu
- Som: İlk milli seyir füzesi
- Umtas: İlk yerli tanksavar füze
- Kasırga: Yerli füze
- Milgem: Milli gemi projesi
- Astevo: Askeri itfaiye aracı
- Büyükada Gemisi: Radara yakalanmayan gemi
- Marmara: İlk yerli araştırma gemisi
- Bora 12: İlk yerli uzun menzilli keskin nişancı tüfeği
- Azmim: Dünyanın ilk zırhlı ve yüzme özelliğine sahip dozeri
- Akya: İlk milli torpido
- Akıncı 2: İlk yerli insansız robot
- Arma: Zırhlı muharebe aracı

- ⦿ Kobra: Zırhlı tekerlekli araç
- ⦿ AİHSFS: Alçak irtifa hava savunma füze sistemi
- ⦿ Arıkopter: İlk sivil helikopter
- ⦿ Kasırga: İnsansız deniz aracı
- ⦿ Meltem: Deniz karakol uçağı
- ⦿ MPT: Milli piyade tüfeğı
- ⦿ Mehmetçik: İlk yerli piyade tüfeğı
- ⦿ Levent: İlk yerli insansız su üstü aracı
- ⦿ Kunduz: İlk yerli TSK iş makinası
- ⦿ Kirpi: Mayına karşı dayanıklı ilk yerli tank
- ⦿ Nene Hatun: Acil durum müdahale gemisi
- ⦿ Albatros: Türkiye'nin ilk milli kargo İHA'sı
- ⦿ Armol: Türk Silahlı Kuvvetleri envanterine katılan ilk milli lazer silahı
- ⦿ Kuzgun: Türkiye'nin ilk yerli hava gemisi
- ⦿ Pars: Zırhlı Muharebe Aracı
- ⦿ Atmaca: Milli Gemisavar

- ⦿ Serhat: Hava Tespit Radar Sistemi
- ⦿ T122 (ÇNRA): Çok Namlulu Roketatar Sistemi
- ⦿ VURAN 4X4: Çok Amaçlı Zırhlı Araç

PARALARIN ÜZERİNDE RESİMLERİ BULUNAN KİŞİLER

5 Liranın Arka Yüzünde

Kağıt 5 liralaraın üzerinde **2009 yılından** beri Prof. Dr. Aydın Sayılı'nın resmi bulunmaktadır. Türkiye'de bilim tarihçiliğinin yerleşmesini sağlamış bilim adamıdır. Ordinaryüs Profesör Doktor unvanı taşır. Dünyada bilim tarihi alanında bilinen ilk doktora derecesinin sahibidir.

10 Liranın Arka Yüzünde

10 liralaraın arka yüzünde ünlü Türk Matematikçisi Cahit Arf'ın resmi bulunmaktadır. Cahit Arf, İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi'nde profesör ve ordinaryus profesörlüğe yükseldi. **1964 yılında** Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) bilim kurulu başkanı oldu.

20 Liranın Arka Yüzünde

Kullanmakta olduğumuz 20 liralaraın arka yüzünde 20. yüzyılın başlarındaki çalışmalarıyla tanınan ve Birinci Ulusal Mimarlık Akımı'nın önde gelen isimlerinden olan Türk mimar Mimar Kemaleddin'in resmi bulunmaktadır.

50 Liranın Arka Yüzünde

2009 yılından bu yana 50 liralık banknotların arka yüzünde Türk edebiyatının ve İslam coğrafyasının ilk kadın romancısı olarak tanınan Fatma Aliye Topuz'un resmi bulunmaktadır.

100 Liranın Arka Yüzünde

17. yüzyıl büyük Türk bestekârı Buhurizade Mustafa İtri 100 liralarımızın arka yüzünde anılmaktadır.

200 Liranın Arka Yüzünde

Banknotlarımızın sonuncusu 200 liranın üzerinde ise Anadolu'da Türkçe şiirin öncüsü olan mutasavvıf bir halk şairi aynı zamanda büyük bir Türk düşünürü olan Yunus Emre'nin resmi bulunmaktadır.

KİM, KİMDİR?

Cemil Meriç (1916-1987)

- ⦿ Dil, tarih, edebiyat, felsefe ve sosyoloji olmak üzere yazılar ele almış bir düşünce adamıdır.
- ⦿ 2015 T.C. Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü ve 1974 ile 1980 Türkiye Milli Kültür Vakfı Ödülünü almıştır (Kırk Ambar adlı eseriyle).
- ⦿ 1981'de Ankara Yazarlar Birliği "Yılın Yazarı" seçildi.
- ⦿ Başlıca eserleri: Mağaradakiler, Bu Ülke, Jurnal I ve II, Umran'dan Uygarlığa.

Necip Fazıl Kısakürek (1904-1983)

- ⦿ Şair, yazar ve üstad olarak bilinir.
- ⦿ Cumhuriyet Dönemi yazarı ve ilk eseri Örümcek Ağı'dır.
- ⦿ Başlıca eserleri: Çile, Son Devrin Din Mazlumları, Çöle İnen Nur, O ve Ben, Bir Adam Yaratmak, Gönül Nimetleri, Canım İstanbul, Aynadaki Yalan
- ⦿ Sakarya Türküsü ve Kaldırımlar şiirleri en popüler olanıdır.
- ⦿ Her yıl ülkemizde Necip Fazıl Ödülleri verilir.

Beşir Ayvazoğlu (1953-?)

⦿ Edebiyatçı, şair, yazar, gazetecidir.

1982'de yayımlanan "Aşk Estetiği" adlı eseriyle Türkiye Yazarlar Birliği'nin fikir dalında yılın yazarı ödülü, 1986'da "Muradiye Ölüm ve Gül" adlı belgesel metniyle TMKV Türk Milli Kültürüne hizmet ödülü, 1992'de "Güller Kitabı" adlı eseriyle Türkiye Yazarlar Birliği inceleme dalında Yılın Yazarı Ödülü, 1998'de "Yahya Kemal; Eve Dönen Adam" adlı eseriyle Avrasya-Bir Vakfı ödülü ve 2013'te Ateş Denizi adlı eseriyle Türkiye Yazarlar Birliği tarafında roman dalında Türkiye Yazarlar Birliği ödülüne layık görülmüştür.

Ömer Lütfi Barkan (1902-1979)

- ⦿ Türk İktisat Tarihçisi ve Türkiye'de iktisat tarihi biliminin kurucularındandır.
- ⦿ Bazı Eserleri: Türkiye'de Toprak Meselesi toplu eserler 1.cilt, Osmanlı İmparatorluğu. Zirai, Ekonomik, Hukuk, Mali esasları, Kanunları ve İktisat Tarihi Ders Notları.
- ⦿ Osmanlı arşivini çok iyi bilen Barkan, Osmanlı belgelerini iktisat tarihi açısından araştırıp değerlendirdi.

Ahmet Cevdet Paşa (1822-1895)

- ⦿ Mecelle'yi kaleme alarak İslam hukukunu sağlam bir dille kitaplaştıran kişidir.
- ⦿ Tarih-i Cevdet adıyla bilinen ve Osmanlı tarihini anlatan 12 ciltlik ünlü eserin yazardır.
- ⦿ En ünlü eserlerinden olan Kıyas-ı Enbiya'da bütün peygamberleri ve İslam tarihini sade bir dille okuyuculara aktarmış bir yazardır.
- ⦿ İlk Türk kadın romancı kabul edilen yazar Fatma Aliye Hanım'ın babasıdır.

Ziya Gökalp (1876-1924)

- ⦿ Toplum bilimci (Sosyolog), yazar, şair, fikir adamı, siyasetçidir.
- ⦿ İlk eseri Kızıl Elma'dır.
- ⦿ Türk Milliyetçiliğinin babası olarak da anılır.
- ⦿ 1918'de ise Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak adlı eseri ile "Yeni Hayat" isimli şiir kitabını yayımladı.
- ⦿ Bazı eserleri: Türkçülüğün Esasları, Türk Medeniyet Tarihi, Hars ve Medeniyet.

Arif Nihat Asya (1904-1975)

- ⦿ Milliyetçi şiirleriyle tanınan ve Adana'nın kurtuluş günü olan 5 Ocak günü yazdığı ünlü "Bayrak" şiirinden dolayı "Bayrak şairi" olarak da anılan Türk şairdir.

Gülten Akin (1933-2015)

- Şair, avukat, öğretmendir.
- Eserlerinin konusu; kadın, kent yaşamı, gecekondü, göçmenlik, mahkumiyettir.
- 1955 Varlık şiir yarışmasında birincilik ödülü, 1964 Türk Dil Kurumu Şiir Ödülü, 1972 TRT Başarı Ödülü, 1999 Akdeniz Altın Portakal Şiir Ödülü, 2008 Erdal Öz Edebiyat Ödülü, 2014 Metin Altıok Şiir Ödülünü aldı.
- Bestelenen şiirlerinden biri, Sezen Aksu'nun 1993 tarihli albümüne adını veren Deli Kızın Türküsü'dür.
- Bazı eserleri: Rüzgar saati, Maraş'ın ve Ökkeş'in Destanı, Sessiz Arka Bahçeler ve Uzak Bir Kıyıda.

Nuri Demirağ (1886-1957)

- Türk iş adamı, siyasetçidir.
- Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları inşaatının ilk müteahhitlerindendir. Bu nedenle kendisine Mustafa Kemal Atatürk tarafından "Demirağ" soyadı verilmiştir.
- Türkiye'de ilk uçak fabrikasını kurmuştur.
- İlk sigara kağıdı üretimi yapmıştır.

- ⦿ İlk yerli paraşüt üretimi yapmıştır.
- ⦿ İstanbul Boğazı üzerine köprü yapılmasını gündeme getirmiştir.
- ⦿ Keban'a büyük bir baraj yapılması düşüncesini ilk kez gündeme getiren kişidir.
- ⦿ Özellikle havacılık sanayisinde başarıları ile anılır.
- ⦿ Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk muhalefet partisi olan Milli Kalkınma Partisi'nin kurucusudur.

Mehmet Âkif Ersoy

- ⦿ Türk şair, veteriner hekim, öğretmen, vaiz, hafız, Kur'an mütercimi ve siyasetçidir.
- ⦿ Mehmet Âkif Ersoy, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ulusal marşı olan İstiklâl Marşı'nın yazarıdır.
- ⦿ "Vatan Şairi" ve "Milli Şair" unvanları ile anılır.
- ⦿ En önemli eserleri: Çanakkale Destanı, Bülbül, Safahat

ÖNEMLİ DÜŞÜNÜR VE BİLİM İNSANLARI

Thales

- ⦿ Thales ilk filozof sayılır.
- ⦿ MÖ. 585 güneş tutulmasını hesaplamıştır.
- ⦿ İlk arkhe (ana madde) sudur önermesiyle bilinir.

Aristoteles

- ⦿ Klasik mantık, tümdengelim yönteminin ve biyolojinin kurucusudur.
- ⦿ Birçok bilim dalının temelini atmıştır.
- ⦿ İnsan düşünen bir hayvandır önermesiyle akli ön plana çıkarmıştır.

Wilhelm Wundt

- ⦿ Psikoloji biliminin kurucusudur.

Auguste Comte

- ⦿ Sosyoloji biliminin kurucusudur.
- ⦿ Pozitivist olarak bilinir.

A. Smith

- ⦿ Ekonomi biliminin kurucusudur.
- ⦿ "Milletlerin Zenginliği" eseriyle bilinen iktisatçıdır.

J. M. Keynes

- ⦿ Modern ekonominin kurucularındandır.
- ⦿ Ekonomiyi bir bütün olarak ele alarak makro denge çözümlmeleri üzerinde çalışmaktadır.
- ⦿ İşsizlik, enflasyon, toplam üretim ve tüketim, gelir dağılımı gibi konularda çalışmalar yapmıştır.

Francis Bacon

- ⦿ Tümevarım yöntemin kurucusudur.
- ⦿ Bilgi güçtür, önermesiyle bilinir.

İbn-i Haldun

- ⦿ 14. yy. düşünürü, devlet adamı ve tarihçisidir.
- ⦿ 7 ciltlik Kitabu'l-İber ve onun giriş kitabı olarak düşündüğü Mukaddime'yi yazdı.

- ⦿ Sosyolojinin, iktisatın öncülerinden kabul edilir.

Platon

- ⦿ İdeal bir devlet tasarlayan ilk filozoftur.
- ⦿ 'Politeia' (Devlet) eserinde; devlette yönetici olmak isteyen insanların elli yaşına kadar felsefe eğitimi almaları zorunludur. Ancak filozoflar kral olduğunda ideal devlet gerçekleşmiş olacaktır. Ayrıca Platon'da özel mülkiyet yoktur ama kadın erkek eşitliği vardır.
- ⦿ Nomoi (yasalar) eserinde özel mülkiyet yoktur fikrinden vazgeçmiştir.

Farabi

- ⦿ El Medinet-ül Fazıla (Erdemli Toplum) adlı eserinde erdemli bir toplumun, erdemli, bilgili yöneticiler eliyle oluşturabileceğini savunur.
- ⦿ Başkan bilginler arasından seçilir.
- ⦿ Toplum, sağlıklı bir insan bedenine benzer.
- ⦿ Bir bedende bütün organlara hükmeden kalp ise erdemli toplumda da topluma yön veren filozof başkandır.

Nizâmülmülk

- ⦿ Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nun baş veziri ve Siyâsetnâme adlı eserin yazarıdır.

El Fergani

Güneşin kendine özgü hareketi olduğunu ilk keşfeden, Batılıların 'Alfraganus' adıyla bildiği İlk Türk ve Müslüman astronomdur.

El Sufi

Andromeda gök adasını **ilk kez** gözlemleyen Batı dünyasında 'Azopi' adıyla tanınmıştır.

El Biruni

Jeodezi biliminin kurucusu, yer çekimi fikrini Newton'dan 7 asır önce dile getiren, güneşin hareketlerinden mevsimlerin başlangıç dönemine hesaplayan ve yaşadığı asra ismini vermiştir.

Ali Kuşçu

Gök cisimlerinin yere olan uzaklığını, yerkürenin eksenindeki eğikliğini günümüz hesaplamalarına en yakın değerde bulan, İstanbul'un enlem ve boylam derecesini belirleyen Ayasofya'nın ilk müderrisidir.

Thomas More

- ⦿ Platon'un "Devlet" eserinden esinlenerek yazdığı, "Ütopya" adlı romanında, erdem ve eşitlik temeline dayalı, sınıfsız ve özel mülkiyetin olmadığı bir toplum sistemi tasarlamıştır.

George Orwell

- ⦿ 1984 adlı eserinde televizyon propagandası ile totaliter toplum modeli oluşmuştur.
- ⦿ Dünya'nın ileride üç büyük bloğa ayrılacağını belirtmiştir.

Campanella

- ⦿ "Güneş Ülkesi" adlı eserde İtalya'daki aksaklıklardan yola çıkarak ideal toplum düzeni tasarlamıştır.
- ⦿ Devletin başında hem filozof hem de rahip olan hükümdar bulunur.
- ⦿ Bütün kötülüklerin kaynağı ailedir.

Adous Huxley

- ⦿ "Yeni Dünya" adlı eserinde teknolojik gelişmeler insanı insan olmaktan çıkaracağını iddia etmiştir.

Yusuf Has Hacip

- ⦿ Kutadgu Bilig (Mutluluk Veren Bilgi) eserinde, bilginin ve dilin değeri üzerinde durur, iyiliği, adaleti ve akli över.
- ⦿ İdeal bir devletin, akla, adalete, doğru ve adil yasalara dayanması gerekir.

Charles Montesquieu

- ⦿ Fransız siyaset bilimci, "Kanunların Ruhı" adlı eserinde, kuvvetler ayrılığı ilkesini ayrıntılı olarak ele alarak netleştirmiştir.

Karl Popper

- ⦿ Çağdaş düşünürlerden Popper, "Açık Toplum ve Düşmanları" adlı eserinde insan hakları üzerinde durur.

Ts' Ai Lun (MS 105)

- ⦿ Çinli kaşif, kağıdı bulmuştur.

Johann Gutenberg (1400-1468)

- ⦿ Matbaanın mucididir.

Kristof Kolomb (1451-1506)

- ⦿ Amerika kıtasını keşfetmiştir.

Albert Einstein (1879-1955)

- ⦿ Görelilik – yer çekimi kanunu, fotoelektrik etki kuramları ile tanınır.

Louis Pasteur (1822-1895)

- ⦿ Hastalıkların mikroplardan kaynaklandığı kuramı ve koruyucu aşı geliştirmesi ile tanınmıştır.

Galileo Galilei (1564-1642)

- ⦿ Mekanik konusundaki önemli çalışmalarından çok onu astromoni alanındaki sapmaları ile tanıyoruz.
- ⦿ Teleskopu geliştirerek Copernikus'un ileri sürdüğü gezegenlerin güneş etrafında döndüğü teorisini kanıtlamıştır.

Aristoteles (MÖ 384-322)

- ⦿ Formel mantık ve felsefe üzerine çalışmaları yanında astronomi, zooloji, embriyoloji, coğrafya, jeoloji, fizik, anatomi, fizyoloji, ekonomi, psikoloji, retorik, siyaset, tanrıbilim

üzerine çalışmıştır.

Öklid (MÖ 300)

- ⦿ Düzlem ve somut geometri konularını incelemekle birlikte "Elementler" kitabı ile cebir ve sayı teoremlerini geliştirmiştir.

Charles Darwin (1809-1882)

- ⦿ Doğal seçme yoluyla evrimleşme kuramının kurucusudur.

Nicolaus Copernicus (1473-1543)

- ⦿ "Gök Cisimlerinin Hareketi Üzerine" adlı kitabında ilk defa Dünya'nın kendi etrafında, Ay'ın Dünya'nın etrafında ve diğer bütün gezegenlerle beraber Dünya'nın Güneş'in etrafında döndüğünü yazdı.

James Watt (1736-1819)

- ⦿ Buhar makinesini yaparak Sanayi Devrimi'nin kilit adamı olmuştur.

Antoine Laurent Lavoisier (1743-1794)

- ⦿ Kimya kuramını formüle ederek kimya bilimini doğru yola yönlendirmiştir.

Micheal Faraday (1791-1867)

- ⦿ Kapalı bir devre içinde mıknatıs gezdirilmesi halinde mıknatıs hareket ettiği sürece devrede akım olduğunu keşfetmiştir.
- ⦿ Bu etki "elektromanyetik endüksiyon" olarak adlandırılır ve Faraday Kanunu olarak anılır. Ayrıca ilk elektrik motorunu yapmıştır.

James Clerk Maxwell (1831-1879)

- ⦿ Elektrik ve manyetizmanın temel kanunlarını ifade eden dört denklemi ortaya koymuştur.

Karl Marx (1818-1883)

- ⦿ Bilimsel sosyalizmin kurucusudur.

Martin Luther (1483-1546)

- ⦿ Teoloji dalında Roma Katolik Kilisesine meydan okuyarak Protestan Reform hareketini başlatmıştır.

Orville - Wilbur Wright Kardeşler

- ⦿ İlk motorlu uçağı yapmışlardır.

Adam Smith (1723-1790)

- ⦿ Ekonomi teorisinin gelişimine özellikle "Ulusların Zenginliği" kitabı ile büyük katkıları olmuştur.

John Dalton (1766-1844)

- ⦿ Atom hipotezi ile kimya bilimlerindeki kaydedilen müthiş gelişmeleri imkanı kılmıştır.

Joseph Lister (1827-1912)

- ⦿ Cerrahide aniseptik önlemlerin kullanımını başlatan İngiliz cerrahdır.

Thomas Edison (1847-1931)

- ⦿ Edison elektrikle aydınlatma sistemini icat eden kişi değildir.
- ⦿ O geliştirdiği elektrik dağıtım sistemi ile elektrikle aydınlatmanın evlerde kullanılmaya elverişli hale getirmiştir.

William T.G. Morton (1819-1868)

- ⦿ Ameliyatlarda anestezi kullanılmaya başlanmasında en fazla payı olan bilim insanıdır.

Guglielmo Marconi (1874-1937)

- ⦿ Radyonun mucididir.

Platon (MÖ 427-347)

- ⦿ Batı'nın siyasal felsefesinin, etik ve metafizik düşünce tarzının büyük kısmının başlangıç noktasıdır.

Alexander Graham Bell (1847-1922)

- ⦿ Telefonun mucididir.

Alexander Fleming (1881-1955)

- ⦿ Penisilinin keşifçisidir.

John Locke (1632-1704)

- ⦿ Meşruti demokrasinin temel fikirlerini tutarlı bir biçimde toparlamıştır.

Werner Heisenberg (1901-1976)

- ⦿ Kuantum mekaniğinin yaratılmasında kilit rolüdür.

Louis Daguerre (1787-1851)

- ⦿ Uygulanabilir fotoğrafçılık yöntemini geliştirmiştir.

Rene Descartes (1596-1650)

- ⦿ Modern felsefenin kurucusudur.
- ⦿ Analitik geometriyi anlatmış, evreni mekanik bir sistem olarak görmüş, her şeye şüphe ile yaklaşılması gerektiğini söylemiş ve epistemoloji (bilgi bilimi) büyük önem vermiştir.
- ⦿ "Düşünüyorum öyleyse varım" sözü ile varolduğunu, Tanrı'nın varolduğunu, dünyanın varolduğunu kendisinin tahmin edecek şekilde kanıtlamıştır.

William Harvey (1578-1657)

- ⦿ Kan dolaşımı ve kalbin işlevini keşfetmiştir.

Ernest Rutherford (1871-1937)

- ⦿ Deneysel fizik dalında 20. yüzyılda yetişen en büyük bilim adamı kabul edilir.
- ⦿ Radyoaktivite hakkında bilinenlerin merkez kişiliğidir.

Gregor Mendel (1822-1884)

- ⦿ Mendel bütün canlı organizmalarda bugün "gen" adı verilen temel birimin olduğunu ve kalıtsal özelliklerin bu birimler yoluyla ana-babadan yavruya geçtiğini söyleyen kalıtım kuramının sahibidir.

Max Planck (1858-1947)

- ⦿ Radyasyon (ışınım) enerjisinin sürekli dalgalar halinde değil de "kuanta" adını verdiği küçük kütleler veya yumrular halinde yayınım gösterdiklerini söyledi. Klasik ışık ve elektromanyetiklik teorileriyle çelişen bu hipotez, kuantum teorisinin çıkış noktası olmuştur.

Nikolaus August Otto (1832-1891)

- ⦿ İlk yanmalı motorun mucididir.

Sigmund Freud (1856-1939)

- ⦿ Akıl hastalarının tedavisinde kullanılan Psikanaliz tekniğini geliştirmiştir.

Edward Jenner (1749-1823)

- ⦿ Yüzbinlerce insanın ölümüne neden olan çiçek hastalığının aşısını geliştirmiştir.

Leonhard Euler (1707-1783)

- ⦿ Matematikte en yaygın kullanılan "Euler" formülünü bulmuş, matematikte "pi" sembolünün kullanımını sağlamıştır.

Wilhelm Conrad Röntgen (1845-1923)

- ⦿ X ışınlarını bulan bilim adamıdır.

Johannes Kepler (1571-1630)

- Gezegen hareketlerinin bağılı olduğunu kanunları bulmuştur.

Enrico Fermi (1901-1954)

- İlk nükleer reaktörün tasarımını yapmıştır.

Thomas Malthus (1766-1834)

- Nüfus artışının giderek besin kaynaklarını tüketeyeceği tezinin sahibidir.

Gregory Pincus (1903-1967)

- Ağızdan alınan, gebeliği önleyici hapların geliştirilmesinde en önemli role sahiptir.

Vasco Da Gama (1460-1524)

- Avrupa'dan Hindistan'a Afrika kıyılarından dolaşarak doğrudan ulaşımı sağlayan deniz yolunun kaşifidir.

Henry Ford (1863-1947)

- Büyük partiler halinde üretim yapılmasını sağlayacak tekniklerin (bant üretim) kazandırma konusunda herkesten büyük paya sahiptir.

Arşimed (MÖ 287-212)

- ⦿ Kaldıraç ilkesi ve özgül ağırlık kavramı ona aittir.

Charles Babbage (1792-1871)

- ⦿ Çözümleme Motoru adını verdiği makina ile günümüzün hesap makinelerinin yapabileceği her şeyi yapabilmiştir.
- ⦿ Genel amaçlı dijital bilgisayarın çalışma ilkelerini bulmuştur.

Marie Curie (1867-1934)

- ⦿ Radyum elementini bulmuş ve yalıtmıştır.

Ferdinand Macellan (1480-1521)

- ⦿ Dünyanın etrafını dolaşan keşif ekibinin lideridir.

SOYLULUK UNVANLARI

Batı Avrupa'da

- ⦿ Avrupa'da Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılışından 20. yüzyılın başlarına kadar geçerli olan unvanlar, en yüksekten en alçağa doğru, aşağıdaki gibidir:
- ⦿ İmparator: Bir Yönetici, topraklarında çeşitli ulusları barındıran büyük ve yüce hükümdar. Roma İmparatorluğunda İmparatorlar senatörler tarafından seçilirdi.
 - İmparatorlara taçlarını Papa takar. Napolyon bu geleneği bozarak kendi tacını kendi takmıştır, bu olay imparatorluğun sekülerleşmesinin simgesidir.
 - Dişili: İmparatoriçe.
- ⦿ Kral: Bir bölge veya ulus üzerinde egemen olan hükümdar.
 - Dişili: Kraliçe.
- ⦿ Arşidük: 1358'den itibaren Avusturya Arşidüklüğünün Habsurg hükümdarları için kullanılan unvan daha sonraki dönemlerde hanedanın kıdemli üyeleri ve prensleri için kullanılmıştır.
 - Dişili: Arşidüşes.

- ⦿ Grandük: Kralın altında sıralanan Büyük Dükalık olarak adlandırılan bölgenin hükümdarı veya egemen bir Prens.
 - Dişili: Grandüşes
- ⦿ Dük: Avrupa'nın bazı bölgelerinde küçük devletin hükümdarı.
 - Dişili: Düşes.
- ⦿ Prens: Hükümdarın oğlu veya Toprakları ülke sayılmayacak kadar küçük devletin hükümdarı.
 - Dişili: Prenses.
- ⦿ Marki: Dükten daha aşağıda kalan bağımlı hükümdar.
 - Dişili: Markiz.
- ⦿ Kont: Belirli Avrupa ülkelerinde, göreceli statüsü olan unvan. Bazen bağımlı hükümdarlar olup feodal düzene entegre bile olmuşlardı.
 - Dişili: Kontes.
- ⦿ Vikont: Bazı Avrupa ülkelerinde değişen statüde soyluluk unvanı.
 - Dişili: Vikontes.
- ⦿ Baron: Çeşitli Avrupa ülkelerinde güncel veya tarihsel olarak, genellikle kalıtsal olan bir asalet veya onur unvanıdır.

- Dişili: Barones.
- Lord: Başkaları üzerinde yetkisi, kontrolü veya gücü olan, usta, şef veya yönetici gibi davranan bir kişi. Unvan ayrıca Birleşik Krallık'ta kral ya da kraliçe tarafından soylulara verilen sandır.
- Dişili: leydi.
- Şövalye: Tarihte genellikle asil doğumlu, çıraklıktan sonra şerefli askeri rütbeye yükseltilmiş ve yiğit davranışlara bağlı bir adam.
- Şansölye: Almanya ve Avusturya'da başbakanın sahip olduğu bir unvandır.

Doğu Avrupa'da

- Basilius: Bizans imparatoru. Bizans kodeksine göre tektir ve dünyadaki en yüksek unvandır.
- Çar: Ruslarda imparatorun karşılığı. "Sezar" kelimesinden gelir. Bulgarlarda kral anlamında kullanılır.
- Dişili: Çariçe.
- Voyvoda: Slav prensi. Genelde Türk egemenliği altına giren Slav hükümdarları için kullanılmıştır.

İslam Coğrafyasında

- ⦿ Hünkar : Doğu coğrafyalarında batıya göre imparatorlardan daha yüce daha büyük ve daha zengin bir unvan.
- ⦿ Sultan: Bağımsız ülkenin hükümdarı. Sultan unvanı erkeklerde ismin başına, kadınlarda sonuna getirilir.
- ⦿ Melik: Avrupa'daki kralın karşılığı. Sultan kadar güçlü olmamakla beraber melik de bağımsız hareket etme yetisine sahiptir.
 - Dişili: Melike.
- ⦿ Şah: İran hükümdarı.
 - Dişili: Şahbanu. Bu unvanı alan tek kadın son şahın karısı Farah Diba'dır.
- ⦿ Padişah: Avrupa'daki imparatorun Fars kültüründeki karşılığı. "Şehinşah" ile eşdeğerdir.
- ⦿ Emir: Hükmetme yetkisi olan soylu.
- ⦿ Hidiv: Kavalalı Hanedanı'na özgü bir unvan. Mısır'daki Osmanlı yöneticileri için kullanıldı.
- ⦿ Beylerbeyi: Osmanlı'nın ilk zamanlarında padişahdan sonra en yetkili kişi için kullanılır-

dı.

⦿ Atabey: Selçuklu'da yarı bağımsız toprak sahibi.

Orta Asya'da

⦿ Yabgu: Hun hükümdarı. Boy beyleri tarafından devrildiği zamanlar olmuştur, otoritesi soylular arasındaki uzlaşmaya bağlıydı.

⦿ Kağan/Hakan: Göktürklerden itibaren en büyük hükümdar için kullanıldı. Hakan "gökteki güneş gibi" tektir.

• Dişili: Hatun.

⦿ Han: Orta Asya'daki en yaygın unvan. Türklerde daha aşağı olan "kral", Moğollarda "imparator" yerine kullanılır.

⦿ Şad: Türklerde prensin karşılığı. Şada tahsis edilmiş boylar vardır, yarı bağımsız hareket eder.

⦿ Tekin: Türklerde soylulara verilen unvan. Belirli dönem ve bölgelerde "Tigin" adıyla prenslere unvan olarak verildiği de olmuştur.

⦿ Hetman/Ataman: Kazak beyi.

Diğer Toplumlarda

- ⦿ Huang-di: Çin'de imparatorun karşılığı.
- ⦿ Wang: Çin'de kralın karşılığı.
- ⦿ Tenno: Japonlarda imparatorun karşılığı.
- ⦿ Daha önceki çağlarda "mikado" terimi kullanılırdı.
- ⦿ Mhrace: Hindistan'da imparatorun karşılığı.
- ⦿ Raca: Hindistan'da kralın karşılığı.
- ⦿ Firavun: Eski Mısır'da hükümdarın unvanı. Eril bir kavramdır, firavun olan kadına da erkek sıfatları verilir ve sakallı tasvir edilirdi.
- ⦿ Imgeum: Kore'de kralın karşılığı.

"DAR" BİLGİLER

- ◉ Arapça "dar" "ev - hane" anlamına gelmektedir.
- ◉ Darülaceze: 1895 yılında padişah II. Abdülhamit'in fermanı üzerine Okmeydanı'nda 27.000 metrekarelik bir alan üzerine kurulmuştur. Acizler yurdu anlamındadır. Âciz ve çalışıp kazanmak kudretinde olmayan kimsesiz, ihtiyar, hasta ve malülleri barındırıp besleyen hayır müesseselerine denir.
- ◉ Darülakarir: İlaçlarda kullanılan nebat ve köklerinin korunduğu yerdir.
- ◉ Darülhadis: Hadis okutulan medreselerdir.
- ◉ Darülharb: Ehl-i İslam'la aralarında sulh ve salâh olmayan gayr-i müslimlerin memleketleridir.
- ◉ Darülhilafe: Hilâfetin merkezi olmak dolayısıyla İstanbul'a Dâru'l-hilâfe denirdi. Bazı paralarda da kullanılmıştır.
- ◉ Darülkurra: Hâfızların kırâat ilmi öğrendikleri dershânedir. Dâru'l-kurrâ', dâru'l-huffâz dershânesinin üstünde bir öğretim yeri idi.
- ◉ Darülkütüb: Kütübhane.
- ◉ Darüulum: Türkçede ders görülen yer, medrese anlamlarına gelmektedir.

- ⦿ Darülsaade: Osmanlı padişahlarının sarayına Dâru's-saâde denirdi.
- ⦿ Darülşifa: Şifa mahalli, hastahâne.
- ⦿ Darüleytam: Yetim ve öksüz kalan çocukları korumak amacıyla açılan yurtlardır.
- ⦿ Darülbedayi: Öncesinde konservatuvar olarak açıldıktan sonra okul hüviyetinden çıkıp bir tiyatro topluluğuna dönüşen sanat kurumudur.
- ⦿ Darüşşafaka: İstanbul'da kuruluşu 1863 yılına dayanan parasız, yatılı, karma öğretim kurumudur.
- ⦿ Darülfünun: "üniversite" anlamında kullanılan bir sözcüktür. Aynı zamanda 1900 yılında Avrupa üniversiteleri tarzında kurulan Darülfünun-ı Şahane veya İstanbul Darülfünunu ifade eder. Bu kurum 1933 reformuyla İstanbul Üniversitesi'ne dönüştürülmüştür.
- ⦿ Dârülelhan: Osmanlı Devleti'nin ilk resmi müzik okulu olarak İstanbul'da 1917-1927 arasında faaliyet gösteren dört yıllık eğitim kurumudur.

HAYATIMIZI KOLAYLAŖTIRANLAR

Newton

- ⦿ İngiliz kökenli olan Newton; fizik, matematik, astronomi gibi bir çok alanda çalışmalar yapmıştır.
- ⦿ Ağacın altında otururken başına düşen elmanın yerçekiminden dolayı düştüğünü ancak Ay'ın yerçekiminden niçin etkilenmediğini düşünür.
- ⦿ Newton bilim dünyasına önemli katkı sağlamıştır.

Aydın Sayılı

- ⦿ Milli Eğitimin yaptığı sınavı kazanarak ABD eğitim alan Aydın Sayılı, Harward Üniversitesi'nde bilim tarihi alanında ilk doktora ünvanı alan kişidir.
- ⦿ Yurt dışında ve yurt içinde birçok ödüle layık görölmüştür.

Edison

- ⦿ Amerikan asıllı olan Edison, 1879'da ampulü icat etmiş ve 1880'de dünyada ampul satışı başlamıştır.
- ⦿ Ampulü icat ederken havası alınmış lambanın içine kömürleştirilmiş iplik kullanan Edison, gramofon ve akümülatör gibi birçok buluşa imza atmıştır.

İbn-i Sina

- ⦿ Avrupa'da Avicenna adıyla tanınan İbn-i Sina Tıp alanında çalışmalarının yer aldığı "Kanun" isimli eseri Avrupa'da XVII. yüzyıla kadar tıp eğitiminde kullanıldı.
- ⦿ Bir başka eseri olan "Şifa" ise felsefeden, matematiğe ve fiziğe kadar bilimlerin yer aldığı bir ansiklopediydi.

Leonardo Da Vinci

- ⦿ İtalyan kökenli bu bilim insanı matematik, anatomi gibi bilim dallarının yanı sıra resim ve heykel gibi sanat dallarıyla da ilgilenmiştir.
- ⦿ En tanınmış eseri Mona Lisa adlı tablodur. Anatomi alanında yaptığı çizimler Avrupalı doktorlara yol gösterici olmuştur.

Cahit Arf

- ⦿ Ülkemizin yetiştirdiği önemli bilim insanlarından biridir.
- ⦿ Matematik alanında yaptığı çalışmalarla adını tüm dünyada duyurmuştur.
- ⦿ TÜBİTAK'ın kuruluşunda önemli rol oynayan Cahit Arf, "Arf Teoremi"ni bulmuştur.

Galileo

- ⦿ İtalyan asıllı olan Galileo fizik, matematik ve özellikle astronomi alanlarında önemli çalışmalar yapmıştır.
- ⦿ Kendi icat ettiği büyük bir teleskopla yaptığı incelemeler sonucunda Dünya'nın Güneş etrafında döndüğünü ortaya koymuştur.

ULUSLARARASI KURULUŞLAR

TÜRKİYE'NİN KURUCUSU VE ÜYESİ OLDUĞU KURULUŞLAR

- ⦿ Birleşmiş Milletler (BM/UN)
- ⦿ Avrupa Konseyi
- ⦿ D-8 (8 İslam Ülkesi)
- ⦿ Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİT)
- ⦿ Avrupa Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Teşkilatı
- ⦿ Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (ECO)
- ⦿ İslam İş Birliği Örgütü (İİT)
- ⦿ Türk Kültür ve Sanatları Ortak Yönetimi (TÜRKSOY)
- ⦿ İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)
- ⦿ İslam Kalkınma Bankası
- ⦿ Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Teşkilatı (AGİT)
- ⦿ Avrasya Askeri Statülü Kolluk Kuvvetleri Teşkilatı (TAKM)

TÜRKİYE'NİN KURUCUSU OLMADIĞI AMA ÜYESİ OLDUĞU KURULUŞLAR

- ⦿ Kuzey Atlantik Paktı (NATO)
- ⦿ Dünya Ekonomik Formu (WEF)
- ⦿ Uluslar Arası Polis Teşkilatı (INTERPOL)
- ⦿ Dünya Bankası
- ⦿ Batı Avrupa Birliği (BAB)
- ⦿ Dünya Sağlık Örgütü (WHO)
- ⦿ Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)
- ⦿ BM Çocuk Fonu (UNICEF)
- ⦿ Uluslararası Para Fonu (IMF)
- ⦿ BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)
- ⦿ BM Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO)
- ⦿ Afrika Kalkınma Bankası

TÜRKİYE'NİN ÜYESİ OLMADIĞI KURULUŞLAR

- ⦿ Avrupa Birliği (Türkiye aday ülkedir.)
- ⦿ Gelişmiş 7 Ülke (G-7)
- ⦿ Petrol İhraç eden Ülkeler Birliği (OPEC)
- ⦿ Kuzey Amerika Serbest Bölgesi (NAFTA)
- ⦿ Latin Amerika Serbest Bölgesi (LAFTA)
- ⦿ Avrupa Serbest Mübadele Birliği (EFTA)

ÖNEMLİ KURULUŞLAR	MERKEZLERİ
Birleşmiş Milletler merkezi	New York (ABD)
NATO merkezi	Brüksel (Belçika)
Avrupa Birliği merkezi	Brüksel (Belçika)
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi merkezi	Strazburg (Fransa)
Avrupa Konseyi merkezi	Strazburg (Fransa)
Dünya Bankası merkezi	Washington (ABD)
IMF merkezi	Washington (ABD)
Uluslararası Adalet Divanı merkezi	Lahey (Hollanda)
OECD merkezi	Paris (Fransa)
İslam İşbirliği Teşkilatı merkezi	Cidde (Suudi Arabistan)
TÜRKSOY merkezi	Ankara
Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİT) merkezi	İstanbul
Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FIFA) merkezi	Zürih (İsviçre)

Dünya Sağlık Örgütü (WHO)	Cenevre (İsviçre)
Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA)	Nyon (İsviçre)
Sinema Sanatları ve Bilimleri Akademisi (OSCAR)	Los Angeles (ABD)
Dünya Ekonomik Forumu (WEF)	Davos (İsviçre)
Arap Birliği	Kahire (Mısır)
Gelişen Sekiz Ülke (D-8)	İstanbul
Türk Keneşi	İstanbul
Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)	Paris (Fransa)
Avrupa Görsel-İşitsel Gözlemevi (EUREKA)	Strazburg (Fransa)
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT)	Tahran (İran)
Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi - KİK	Riyad (Suudi Arabistan)
Uluslararası Standartlar Teşkilatı (ISO)	Cenevre (İsviçre)

EDEBİ BİLGİLER

- ⦿ Dünyadaki ilk çocuk dergisi 1751 yılında, John Newbery tarafından çıkarılmıştır.
- ⦿ Dünyada ilk gazete örneklerine Mısır'da rastlanmıştır.
- ⦿ Dünyadaki ilk roman 1007 yılında Japon meclis üyesi bir bayan tarafından yazılmıştır. Romanın adı "Genji'nin Hikâyesi"dir.
- ⦿ Dünya'da folklor sözcüğünü kullanan ilk kişi William Thoms'tur (1846).
- ⦿ Türkiye'de folklor terimini 1913'te Rıza Tevfik, Peyan adlı gazetede kullanmıştır.
- ⦿ Türkçe yazılmış ilk ansiklopedi Şemseddin Sami'nin yazdığı Kamus-ü Alam'dır.
- ⦿ Noktalama işaretlerini kullanan ilk kişi Bizanslı Aristophanes'tir.
- ⦿ Yazıya geçirilen ilk masallar Billur Köşk Masalları'dır.
- ⦿ Dünyanın bilinen en uzun destanı Kırgızların Manas Destanı'dır.
- ⦿ Dünyada deneme türünün en önemli ismi Montaigne'dir.
- ⦿ İlk modern roman Cervantes'in Don Kişot'udur.
- ⦿ Osmanlı Devleti içinde divanı olan tek kadın şair II. Mahmut'un kızı Adile Sultan'dır.
- ⦿ İlk Türk gazetecilerinden biri Agâh Efendi'dir.

- İlk tasavvuf şairi Ahmet Yesevi'dir.
- Tragedyanın ilk büyük ustası Aiskhylos'tur.
- Yurt dışında çıkan ilk Türk gazetesini Muhbir'dir. Bu gazete Ali Suavi tarafından çıkarılmıştır.
- Batılı anlamda ilk Türk ansiklopedisi (Kamü'l Ulûm ve'l Maaris) Ali Suavi tarafından çıkarılmıştır.
- Türk edebiyatında ilk hamseyi Çağatay şairi Ali Şir Nevaî yazmıştır. (Beş mesneviden oluşan eserlere hamse denir.)
- İlk Türkçe gazete Sultan Mahmut'un girişimiyle 1831 yılında Takvim-i Vekayi adıyla yayımlanmıştır.
- Bir Türk tarafından yayımlanan ilk özel gazete Tercüman-ı Ahval'dir.
- İlk günlük gazete Ceride-i Havadis'tir.
- İlk resimli Türk dergisi Mirat'tır.
- İlk mizah dergisi Diyojen'dir.
- Divan edebiyatının ilk şairi Hoca Dehhani'dir.
- Türkçede ilk sözlük ve dil bilgisi kitabı Divanü Lûgati't Türk'tür.

- İlk Türkçe metinler Orhun Abideleri'dir.
- Türkiye'de ilk komedi yazarı "Şair Evlenmesi" adlı eseriyle Şinasi'dir.
- İlk Türk-İslam şairi Yusuf Has Hacıp'tir.
- Türk edebiyatında yazılmış ilk mesnevi, Yusuf Has Hacıp'in yazdığı Kutadgu Bilig'dir.
- Namık Kemal'e ait Cezmi adlı roman Türkiye'deki ilk tarihi romandır.
- Türk edebiyatında matbaada basılan ilk kitap Vankulu Mehmet Efendi'nin Vankulu Lügati'dir.
- İlk şiir çevirisi Tercüme-i Manzume'dir.
- Tercüman-ı Ahval Mukaddimesi ilk makaledir.
- İlk yerli tiyatro eseri Şinasi'nin Şair Evlenmesi'dir.
- İlk fıkra yazarı Ahmet Rasim'dir.
- İlk seyahatname Ahmet Fakih'in Kitab-ı Evsaf-ı Mesâcidi-ş Şerife adlı eseridir.
- Batı tekniğine uygun ilk roman Halit Ziya Uşaklıgil'in Aşk-ı Memnu adlı eseridir.
- İlk çeviri roman Yusuf Kamil Paşa'nın Telemak adlı eseridir. Yusuf Kamil Paşa bu eseri Fenelon'dan çevirmiştir.
- İlk köy romanı Nabizade Nazım'ın Karabibik adlı eseridir.

- İlk psikolojik roman Mehmet Rauf'un yazdığı Eylül adlı eserdir.
- İlk realist roman Recaizade Mahmut Ekrem'in Araba Sevdası adlı eseridir.
- İlk yerli roman, Şemsettin Sami'nin yazdığı Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat adlı eseridir.
- İlk antoloji, Ziya Paşa'nın Harabat'ıdır.
- İlk edebi roman, Namık Kemal'in yazdığı İntibah adlı eserdir.
- İlk bibliyografya Katip Çelebi'nin Keşfü'z Zünun adlı eseridir.
- Şiirde ilk defa Türk kelimesini kullanan şair Mehmet Emin Yurdakul'dur.
- Türk edebiyatında sahnelenen ilk tiyatro eseri Namık Kemal'in yazdığı Vatan Yahut Silistre'dir.
- Şarkı nazım şeklinin en önemli ismi Nedim'dir.
- İlk tarih ve coğrafya ansiklopedisi Şemsettin Sami'nin yazdığı Kamus'ul Alam'dır.
- Türk edebiyatında aruz vezniyle yazılan ilk eser Kutadgu Bilig'dir.
- İlk kadın romancı Fatma Aliye Hanım'dır.
- Edebiyat sözcüğünü kullanan ilk kişi Şinasi'dir.
- İlk çocuk yayını Eftal ve Mümeyyiz'dir.
- İlk yerli çizgi roman Köroğlu'dur.

- ⦿ İlk Türk sosyolog Ziya Gökalp'tir.
- ⦿ Türkiye'deki ilk Müslüman kadın tiyatrocusu Afife Jale'dir.
- ⦿ Türk edebiyatında deneme türünde öne çıkan en önemli isim Nurullah Ataç'tır.
- ⦿ İlk edebi topluluk Servetifünun'dur.
- ⦿ Nobel'e aday gösterilen ilk Türk yazar Yaşar Kemal'dir.
- ⦿ 2006'da Türkiye'nin ilk Nobel Edebiyat Ödülü'nü alan yazar Orhan Pamuk'tur.
- ⦿ 2009'da basılan "Aşk" adlı romanı ile Türk edebiyat tarihinin en kısa sürede, en çok satan romanın yazarı Elif Şafak'tır.
- ⦿ Mehmet Fuad Köprülü (d. 4 Aralık 1890, İstanbul - ö. 28 Haziran 1966, İstanbul), ordinaryüs profesör tarihçi, edebiyatçı, dışişleri bakanlığı da yapmış siyasetçi.
- ⦿ Adana Lisesi'nin Edebiyat öğretmeni Arif Nihat Asya Adana'nın kurtuluş günü olan 5 Ocak günü için yazdığı Bayrak şiiri ile ünlendi ve 'Bayrak Şairi' olarak anıldı.

TÜRK EDEBİYATI

DİVAN EDEBİYATI

13. yüzyıl

- ⦿ Hoca Dehhani: Divan
- ⦿ Ahmet Fakih: Çerhnâme, Kitab-ü Evsaf-ı Mesacidi'ş-şerife

14. yüzyıl

- ⦿ Gülşehri: Mantıku't-Tayr, Feleknâme, Aruz Risalesi, Kuduri Tercümesi
- ⦿ Süleyman Çelebi: Vesilet-ün Necat
- ⦿ Hoca Mesut: Süheyl-ü Nevbahar
- ⦿ Şeyyad Hamza: Yusuf ile Züleyha
- ⦿ Kadı Burhaneddin: Divan
- ⦿ Ahmedi: İskendername

15. yüzyıl

- ⦿ Necati: Divan
- ⦿ Âşık Paşa: Garipname
- ⦿ Şeyhi: Harname, Hüsrev ile Şirin
- ⦿ Ali Şir Nevai: Muhakemet'ül Lügateyn, Mantıkut Tayr (Kuşların dili) İlk şairler tezkiresi Mecalisü'n-Nefais
- ⦿ Sinan Paşa: Tazarrunname, Tezkiretü'l Evliya
- ⦿ Mercimek Ahmed: Kâbusname

16. yüzyıl

- ⦿ Fuzuli: Hadikatüs Süeda, Leyla vü Mecnun, Beng-ü Bade, Sıhhat-ü Maraz, Şikayet-name
- ⦿ Baki: Divan
- ⦿ Zati: Divan, Edirne Şehrengizi
- ⦿ Hayalî: Divan
- ⦿ Bağdatlı Ruhî: Divan
- ⦿ Seydi Ali Reis: Miratü'l-Memalik

17. yüzyıl

- ⦿ Nefi: Siham-ı Kaza
- ⦿ Nabi: Hayriye, Hayrabat, Tuhfetül Haremeyn, Münşeat
- ⦿ Naili: Divan
- ⦿ Şeyhülislam Yahya: Divan, Fetava, Nigaristan, Şerh-i Feraiz
- ⦿ Neşatî: Divan, Kavaid-i Deriye
- ⦿ Naima: Naima Tarihi
- ⦿ Evliya Çelebi: Seyahatname
- ⦿ Katip Çelebi: Keşfü'z-Zünun, Cihannüma

18. yüzyıl

- ⦿ Nedim: Divan
- ⦿ Şeyh Galip: Hüsn ü Âşk

19. yüzyıl

- Keçecizade İzzet Molla: Bahar-ı Efkâr, Hazan-ı Asar, Gülşen-i Aşk, Mihnet-i Keşan, Layiha, Devhatü'l-mehâmlid fi Tercemeti'l-Vâlid
- Enderunlu Vasıf: Divan
- Leskofçalı Galip: Divan
- Yenişehirli Avnî: Divan, Kaside-i Cülus-i Murad-ı Hamis, Abname, Ateşgede, Mir'at-ı Cünun

HALK EDEBİYATI

- Yunus Emre: Divan, Risalet-ün Nushiyye
- Hacı Bayram Veli: Nutuk
- Kaygusuz Abdal: Dolapname, Budalaname
- Pir Sultan Abdal
- Karacaoğlan
- Kayıkçı Kul Mustafa: Genç Osman Destanı
- Âşık Seyrani: Hicivleriyle ünlüdür.
- Dadaloğlu: Koçaklama tarzı şiirleriyle ünlüdür.

- ⦿ Âşık Veysel Şatıroğlu: Deyişler, Sazımdan Sesler, Dostlar Beni Hatırlasın
- ⦿ Âşık Mahzunî Şerif: Alevi Bektaşî şiir geleneğinin son temsilcilerindendir.
- ⦿ Âşık Şeref Taşlıova: Gönül Bahçesi
- ⦿ Murat Çobanoğlu: Son dönem halk şairlerindendir.

TANZİMAT EDEBİYATI

- ⦿ Şinasi: Tercümeler: Tercüme-i Manzume, Atasözleri derlemesi: Durub-u Emsal –i Osmaniye, Şiirleri: Müntebat-ı Eş'ar, Divan-ı Şinasi Tiyatro: Şair Evlenmesi
- ⦿ Ziya Paşa: Antolojisi: Eş'ar –i Ziya, Külliyyat-ı Ziya Zafername, Hatıra: Defter-i Amal, Nesir: Rüya
- ⦿ Namık Kemal: Tiyatroları: Vatan Yahut Silistre, Akif Bey, Zavallı Çocuk, Gülnihal, Kara Bela, Celalettin Harzemşah, Tarih: Renan Mudafanamesi, Kaniye Kalesi ve Osmanlı Tarihi, Roman: İntibah (Son Pişmanlık, Sergüzeşt-i Ali Bey), Cezmi Eleştiri: Tahrib-i Harabat, Takip
- ⦿ Şemsettin Sami: Roman: Taaşşuk-ı Talat ve Fıtnat, Sözlük: Kamus-ı Türkî, Kamus-ı Âlem, Kamus –ı Fransevi Tercümeleri: Sefiller, Robenson Cruzoe
- ⦿ Ahmet Mitat Efendi: Roman: Felatun Bey'le Rakım Efendi, Hasan Mellah, Hüseyin Fel-

lah, Yeniçeriler, Paris'te Bir Türk, Hikâye: Letaif –i Rivayet

- ⦿ Ahmet Vefik Paşa: Tarih ve dil: Lehçe-i Osmanî, Seçere-i Türkî, Fezleke –i Tarih-i Osmanî, Hikmet-i Tarih Tercüme: Moliere'nin eserleri, Uyarlamaları: Zor Nikah, Zoraki Tabip
- ⦿ Recaizade Mahmut Ekrem: Şiirleri: Nağme-i Seher, Yadigâr-ı Şebap, Zemzeme, Pejmürde Roman: Araba Sevdası, Tiyatroları; Afife Anjelik, Vuslat, Atala, Çok Bilen Çok Yanılır, Hikâye: Muhsin Bey ve Şemsa, Eleştiri: Takdir-i Elhan Edebi bilgiler: Talim-i Edebiyat
- ⦿ Abdülhak Hamit Tarhan: Şiirleri: Makber, Sahra, Belde, Baladan Bir Ses, Garam, Ölü, Hacle. Tiyatroları: Macera-yı Aşk, Tarık yahut Endülüs'ün Fethi, Finten, Liberte, Nesteren, Sardanapal, İçli Kız, Duhter-i Hindu, Eşber, Sabr-ü Sebat
- ⦿ Sami Paşazade Sezai: Roman: Sergüzeşt, İclal, Tiyatro: Şiir, Hikaye: Küçük Şeyler
- ⦿ Nabizade Nazım: Roman: Karabibik, Zehra
- ⦿ Muallim Naci: Şiirleri: Ateşpare, Şerâre, Sümbüle ve Fûruzan, Eleştiri: Demdeme, Edebi bilgiler: Islahat-ı Edebiye, Sözlük: Lügat-ı Naci, Anı: Ömer'in Çocukluğu

SERVETİFÜNUN

- ⦿ Tevfik Fikret: Doksan Beşe Doğru, Tarih-i Kadim, Haluk'un Defteri, Şermin, Rübabin Cevabı
- ⦿ Cenap Şahabettin: Şiir: Tamat, Gezi türü: Hac Yolunda, Avrupa Mektupları ve Suriye Mektupları, Diğer Nesirleri: Nesr-i Harp, Evrak-ı Eyyam, Nesr-i Sulh, Tiyatro: Yalan, Körebe Vecizeleri: Tiryaki Sözleri
- ⦿ Halit Ziya Uşaklıgil: Romanları: Nemide, Bir Ölünün Defteri, Ferdi ve Şürekası, Mai ve Siyah, Kırık Hayatlar, Aşk-ı Memnu, Makale: Sanata Dair Şiir: Mensur Şiirler Tiyatro: Fürûzan, Fare Hikâyeleri: İzmir Hikâyeleri, Aşka Dair, Onu Beklerken, Kadın Pençesi, Hatıra: Kırk Yıl, Saray ve Ötesi
- ⦿ Mehmet Rauf: Roman: Eylül, Genç Kız Kalbi, Son Yıldız, Define, Kan Damlası, Tiyatro: Pençe, Cidal, Şiir: Siyah İnciler, Hikaye: Âşıkname, Son Emel
- ⦿ Hüseyin Cahit Yalçın: Hikayeleri: Hayat-ı Muhayyel, Niçin Aldatırlarmış, Hayat-ı Haki-kiye Sahneleri Romanları: Nadide, Hayal İçinde Anıları: Edebi Hatıralar, Malta Adası'nda, Meşrutiyet Hatıraları Eleştirileri: Kavgalarım

TOPLULUK DIŞINDAKİLER

- Hüseyin Rahmi Gürpınar: Roman: Şık, Şıpsevdi, Mürebbiye, Tesadüf, Kuyruklu Yıldız Altında İzdivaç, Gulyabani, Kaynanam Nasıl Kudurdu. Hikaye: Kadınlar Vaizi, Namuslu Açlık Meselesi. Tiyatro: Hazan Bülbülü, Kadın Erkekleşince
- Mehmet Akif Ersoy: Safahat, Süleymaniye Kürsüsünde, Hatıralar, Asım, Gölgeleler, Fatih Kürsüsünde
- Ahmet Rasim: Gecelerim, Ömr-i Edebi, Şehir Mektupları, Eşkâl-i Zaman, Gülüp Ağladıklarım, Falaka, Ramazan Sohbetleri

FECRİATİ

- Ahmet Haşim: Şiirleri: Göl Saatleri, Piyale Nesirleri: Gurabane-i Laklahan, Bize Göre, Frankfurt Seyahatnamesi
- Refik Halit Karay (1888-1965): Hikâyeleri: Memleket Hikâyeleri, Gurbet Hikâyeleri (Hatay'da sürgünde yazdığı eseridir) Hiciv ve Mizah Yazıları: Kirpinin Dedikleri, Deli, Sakın Aldanma İnanma Kanma, Tanıdıklarım. Romanları: Çete, Sürgün, Anahtar.

MİLLİ EDEBİYAT

- ⦿ Ziya Gökalp: Şiir kitapları: Kızıl Elma, Yeni Hayat, Altın Işık. Nesirleri: Türk Töresi, Türkçülüğün Esasları, Türkleşmek Muasırlaşmak İslamlaşmak, Malta Mektupları, Türk Medeniyeti Tarihi
- ⦿ Mehmet Emin Yurdakul: Türk Sazı, Ey Türk Uyan, Turan'a Doğru...
- ⦿ Ömer Seyfettin: Hikaye: Yüksek Ökçeler, Bomba, Diyet, Gizli Mabet, Beyaz Lale, Kaşığı, Yalnız Efe, Nadan, Harem, Falaka. Roman: Efruz Bey
- ⦿ Yakup Kadri Karaosmanoğlu: Roman: Kiralık Konak, Yaban, Panaroma, Nur Baba, Hükmün Gecesi, Sodom Gomore, Ankara. Mensur Şiir: Okun Ucundan, Erenlerin Bağından. Hikaye: Bir Serencam, Milli Savaş Hikayeleri. Anı: Zoraki Diplomat, Vatan Yolunda, Anamın Kitabı
- ⦿ Reşat Nuri Güntekin: Romanları: Çalıkuşu, Dudaktan Kalbe, Gizli El, Acımak, Eski Hastalık, Yaprak Dökümü, Akşam Güneşi, Damga, Bir Kadın Düşmanı. Hikayeleri: Tanrı Misafiri, Sönmüş Yıldızlar, Eski Ahbap, Boyunduruk. Tiyatroları: Hançer, Eski Borç, Gözdağı, Balıkesir Muhallebicisi, Taş Parçası, İstiklal Gezi yazıları: Anadolu Notları

- Halide Edip Adıvar: Romanları: Handan, Yeni Turan Ateşten Gömlek, Vurun Kahpeye, Sinekli Bakkal, Tatarcık Anı: Türk'ün Ateşle İmtihanı, Mor Salkımlı Ev. Hikayeler: Dağa Çıkan Kurt, Harap Mabetler, İzmir'den Bursa'ya. İnceleme: İngiliz Edebiyatı Tarihi
- Fuat Köprülü: Türk Edebiyatı Tarihinde Usul, Türk Edebiyatı Tarihi, Türk Dili ve Edebiyatı Hakkında Araştırmalar, İlk Mutasavvıflar Divan Edebiyatı Antolojisi.
- Falih Rıfkı Atay: Gezi: Denizaşırı, Yeni Rusya, Bizim Akdeniz, Tuna Kıyıları, Yolcu Defteri. Anı: Ateş ve Güneş, Zeytindağı, Atatürk'ün Bana Anlattıkları, Çankaya. Fıkra: Eski Saat, Akşam
- Yahya Kemal Beyatlı: Şiirleri; Kendi Gök Kubbemiz, Eski Şiirin Rüzgarı, Rubailer. Nesirler; Aziz İstanbul, Eğil Dağlar, Siyasi Hikayeler; Edebiyata Dair.
- Peyami Safa: Tiyatro:Gün Doğuyor Biyografi:"Kimdir? Nedir?". Romanları: Sözde Kızlar, Canan, Mahşer, Fatih-Harbiye, Matmazel Noraliya'nın Koltuğu, Yalnızız, Şimşek, Bir Tereddüdün Romanı, Dokuzuncu Hariciye Koğuşu.

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI

BEŞ HECECİLER

- ⦿ Faruk Nafiz Çamlıbel: Şiir: Han Duvarları, Dinle Neyden, Çoban Çeşmesi, Gönülden Gönüle, Bir Ömür Böyle Geçti, Elimle Seçtiklerim, Heyecan ve Sükûn. Tiyatroları: Özyurt, Canavar, Akın, Kahraman
- ⦿ Enis Behiç Koryürek: Şiir: Miras, Güneşin Ölümü
- ⦿ Halit Fahri Ozansoy: Baykuş, Efsaneler, Cenk Duyguları, Hayalet
- ⦿ Yusuf Ziya Ortaç: Akından Akına, Bir Rüzgar Esti, Yanardağ, Aşıklar Yolu
- ⦿ Orhan Seyfi Orhon: Fırtına ve Kar, Gönülden Sesler, Peri Kızı ile Çoban, O Beyaz Bir Kuştu

YEDİ MEŞALECİLER

- Ziya Osman Saba: Şiir: Sebil ve Güvercinler, Geçen Zaman, Nefes Almak. Öykü: Mesut İnsan Fotoğrafhanesi
- Necip Fazıl Kısakürek: Şiirleri: Örümcek Ağı, Kaldırımlar, Ben ve Ötesi, Sonsuzluk Ker-
vanı, Çile. Hikâye: Birkaç Hikâye Birkaç Tahlil, Ruh Burkuntularından Hikâyeler Tiyatro:
Tohum, Bir Adam Yaratmak, Parmaksız Salih. İnceleme: Türkiye'nin Manzaraları, Çöle
İnen Nur, Bâb-ı Âlî
- Cahit Sıtkı Tarancı: Şiirleri: Otuz Beş Yaş, Düşten Güzel, Ömrümde Sükût. Nesirleri:
Ziya'ya Mektuplar
- Ahmet Hamdi Tanpınar: Romanları: Mahur Beste, Sahrenin Dışındakiler, Huzur, Sa-
atleri Ayarlama Enstitüsü, Aydaki Kadın. Deneme: Beş Şehir Edebiyat Tarihi: XIX. Asır
Türk Edebiyatı Tarihi. Hikâyeleri: Yaz Yağmuru, Abdullah Efendi'nin Rüyaları.
- Sait Faik Abasıyanık: Romanları: Kayıp Aranıyor, Medar-ı Maişet Motoru. Hikâyeleri:
Semaver, Şahmerdan, Sarnıç, Havada Bulut, Son Kuşlar, Alemdağ'da Var Bir Yılan, Lü-
zumsuz Adam
- Nurulah Ataç: Karalama Defteri, Günlerin Getirdiği, Sözden Söze, Ararken, Diyelim,
Okuruma Mektuplar, Söyleyişler

- Abdülhak Şinasi Hisar: Romanları: Fahim Bey ve Biz, Çamlıca'daki Eniştemiz, Ali Nazmi Beyin Alafrangalığı ve Şeyhliği. Anıları: Boğaziçi Yılları, Geçmiş Zaman Köşkleri, Boğaziçi Mehtapları
- Ahmet Kutsi Tecer: "Şiirler" tek şiir kitabıdır. Tiyatroları: Koçyiğit Köroğlu, Köşebaşı, Satılık Ev, Bir Pazar Günü
- Attila İlhan: Şiir: Duvar, Sisler Bulvarı, Yağmur Kaçağı, Ben Sana Mecburum. Roman: Kurtlar Sofrası, Sırtlan Payı, Bıçağın Ucu, Sokaktaki Adam
- Yaşar Kemal: Hikâye: Bütün Hikayeler, Kuşlar Da Gitti. Roman: İnce Memed, Orta Direk, Yer Demir Gök Bakır, Ölmezotu, Üç Anadolu Efsanesi, Ağrı Dağı Efsanesi
- Can Yücel: Şiir kitapları: Yazma (1950), Sevgi Duvarı (1973), Bir Siyasinin Şiirleri (1974), Canfeda (1986), Çok Bi Çocuk (1988), Kısa Devre (1988), Kuzgunun Yavrusu (1990)
- Sezai Karakoç: Şiir kitapları: Körfez (1959), Şahdamar (1962), Hızırla Kırk Saat (1967), Sesler (1968), Taha'nın Kitabı (1968), Gül Muştusu (1969), Zamana Adanmış Sözler (1970), Ayinler (1970), Leyla ile Mecnun (1981)
- Cahit Zarifoğlu: Şiir:İşaret Çocukları, Yedi Güzel Adam, Menziller, Korku ve Yakarış, Hikaye: İns, Roman: Savaş Ritimleri, Ana
- İsmet Özel: Şiir; Geceleyin Bir Koşu (1966), Evet İsyan (1969), Cinayetler Kitabı (1975),

Şairin Devriye Nöbeti...

- Ahmet Arif: Şiir Kitabı: Hasretinden Prangalar Eskittim
- Tarık Buğra: Roman: Küçük Ağa, İbiş'in Rüyası, Siyah Kehribar
- Orhan Kemal: 72. Koğuş, Murtaza, Eskici ve Oğulları, Kardeş Payı.
- Orhan Pamuk: Cevdet Bey ve Oğulları, Sessiz Ev, Beyaz Kale, Kara Kitap, Gizli Yüz, Yeni Hayat, Benim Adım Kırmızı, Öteki Renkler, Kar, İstanbul: Hatıralar ve Şehir, Babamın Bavulu, Masumiyet Müzesi, Manzaradan Parçalar, Saf ve Düşünceli Romancı
- Adalet Ağaoğlu: Şiirleri: Ölmeye Yatmak, Fikrimin İnce Gülü, Bir Düğün Gecesi, Yaz-sonu, Üç Beş Kişi, Hayır, Ruh Üşümesi, Romantik Bir Viyana Yazı.
- Elif Şafak: Romanları: Kem Gözlere Anadolu, Pinhan, Şehrin Aynaları, Mahrem, Bit Palas, Araf, Beşpeşe, Med Cezir, Baba ve Piç, Siyah Süt, Aşk (En kısa zamanda en çok satan kitaptır.), Kâğıt Helva, Firarperest, İskender, Şemspare, Ustam ve Ben.
- Kahraman Tazeoğlu: Romanları: Yaralı, Araz, Bambaşka, Başka – Ayrılık Ayrı, Aşk Bitişik Yazılır, Beni Susarken Bölme, Bukre, Eyvallah, Kaptanın Aşk Defteri, Kayıp Yüzyılın Prensesi, Kayıp Yüzyılın Prensesi – Oylum, Kıyısızlar, Mavi Ev, Ölü Bir Kentin Morg Alfabetesi, Seni İçimden Terk Ediyorum, Söz, Susacak Var
- Turgut Özakman: Korkma İnsancık Korkma, Romantika, 19 Mayıs 1999 Atatürk Yeni-

den Samsun'da, Şu Çılgın Türkler, Diriliş - Çanakkale 1915

● İskender Pala: Babil'de Ölüm İstanbul'da Aşk, Kadılar Kitabı, Kitab-ı Aşk, Mevlid, Şah ve Sultan, Kurtların Efendisi, Od (Bir yunus romanı), Efsane Bir Barbaros Romanı, Mihmandar (Bir Eyüp Sultan Romanı), Aşka Dair.

ÖNEMLİ YAZAR VE ESERLERİ

- ⦿ Eflatun: Devlet, Kanunlar, Ziyafet, Sokrates'in Savunması
- ⦿ Homeros: İlyada, Odisse
- ⦿ Sophokles: Kral Oidipus, Elektra, Trakhisli Kadınlar
- ⦿ Heredotos: Tarih
- ⦿ Çiçero: Nutuklar, Hitabet, Cumhuriyet, Dostluk
- ⦿ Seneca: Dialoglar, Troialılar, Agomennon
- ⦿ Dante: Divinia Commedia (İlahi Komedy)
- ⦿ Ariosta: Çılgın Orlando
- ⦿ Tasso: Kurtarılmış Kudüs, Aminta
- ⦿ Cervantes: Don Quijote (Don Kişot)
- ⦿ Montaigne: Denemeler
- ⦿ F. Bacon: Denemeler
- ⦿ Racine: Andromaque, Phedre
- ⦿ Moliere: Gülünç Kibarlar, Tartuffe, Zoraki Hekim, Cimri, Hastalık Hastası

- La Fontaine: Fabller
- Pascal: Düşünceler
- Montesquieu: Kanunların Ruhı, İran Mektupları
- Voltaire: Henriade, Zadig
- J.J Rousseau: İtiraflar, Toplum Sözleşmesi, Emile
- Lamartine: Şairine Düşünceler, Graziella
- V. Hugo: Hernani, Sefiller, Notr Dame de Paris, Cromwell, Cezalar
- Balzac: Eugenie Grandot, Goriot Baba, Vadideki Zambak
- Stendhal: Kırmızı ve Siyah, Parma Manastırı
- Flaubert: Madam Bovary, Salambo, Duygusal Eğitim, Üç Hikâye
- A. Daudet: Değirmenimden Mektuplar, Pazartesi Hikâyeleri, Sapho
- E. Zola: Meyhane, Germinal, Deneyisel Roman, Nana
- Maupassant: Güzel Dost, Tombalak, Ayışığı, Küçük Roque
- Baudelaire: Kötülük Çiçekleri
- Albert Camus: Veba, Yabancı, Düşüş
- Shakespeare: Venedik Taciri, Hamlet, Romeo ve Juliet, Othello, Kral Lear

- Daniel Defoe: Robinson Crusoe
- C. Dickens: Antikacı Dükkânı, David Copperfield
- Goethe: Faust
- Schiller: Don Carlos, Wilhelm Tell
- Puşkin: Maça Kızı, Çingeneler, Yüzbaşının Kızı
- Gogol: Müfettiş, Kumarcılar, Ölü Canlar
- Dostoyevski: Suç ve Ceza, Budala, Karamazov Kardeşler
- Tolstoy: Savaş ve Barış, Anna Karanina, İvan İlyiç'in Ölümü, Hacı Murat
- Gorki: Ana
- E. Allan Poe: Kuzgun, Annabel Lee, Canlar
- Jack London: Uçurum Halkı, Martin Eden, Vahşetin Çağrısı
- E. Hemingway: Çanlar Kimin İçin Çalıyor, Silahlara Veda
- J. Steinbeck: Gazap Üzümleri, Fareler ve İnsanlar, Sardalya Sokağı.

EKONOMİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Mikroekonomi;

- ⦿ Birey, firma, endüstri gibi daha küçük ekonomik birimlerin iktisadi davranışlarını inceler.
- ⦿ Fiyat oluşumu, üretici-tüketici dengeleri, piyasalar, arz-talep

Makroekonomi;

- ⦿ Ekonomiyi toplu halde bir bütün olarak ele alır.
- ⦿ Milli gelir, fiyat hareketleri (enflasyon), dış ekonomik ilişkiler, ekonomik büyüme ve kalkınma, para ve bankacılık, borçlanma

A

- **AAA:** Standard & Poor's, Moody's ve Fitch tarafından kullanılan en yüksek kredi derecelendirme notu.
- **A+/A1:** Kredi derecelendirme kuruluşlarının kullandığı en üst düzey notlardan biri. Yatırımcılar açısından bu notu alan bir ülkeye yapılacak tahvil ya da hazine bonosu yatırımı çok düşük risk taşır.
- **A-/A3:** Genel olarak üçüncü ya da dördüncü en yüksek kredi derecelendirme notu; düşük yatırım yapılabilir ortamı tanımlasa da göreceli olarak düşük risk belirteci.
- **Açık Ekonomi:** İnsanların, sermayenin, ürünlerin ve hizmetlerin sınırlardan bağımsız olarak geçiş serbestisinin olduğu ekonomi.
- **Açık Pozisyon:** Piyasalarda alınmış ve halihazırda kapatılmamış pozisyona denir.
- **Adi Hisse Senedi:** Sahiplerine eşit haklar tanıyan senet çeşididir.
- **Alış:** Yatırımcıların piyasada işlem gören araçları almaya istekli oldukları fiyattır.
- **Aktif:** Şirket tarafından sahip olunan ve parasal değeri olan bina, tesis, makineler, araçlar, stok, alacaklar, nakit, potansiyel ticari markalar ve marka adları. Tüm varlıklar.
- **Ara Kazanç Ticareti:** Düşük maliyetle borçlanarak yüksek getirili alanlara yatırım yapmak.
- **Arbitraj:** Değerli madenler, tahvil ya da hisse senedi gibi menkul kıymetlerin fiyatı düşük piyasalardan alınıp kâr elde etmek amacı ile fiyatı yüksek olan bir başka piyasada satımı işlemidir.

- **Asit Testi:** Kuruluşların kısa vadeli borçlarını ödeme yeteneğini ölçer. Likit varlıklar / Kısa vadeli borçlar. Ayrıca Hız oranı.
- **Ayı Piyasası:** Piyasada fiyatlarının düşeceği tahmin edilerek daha düşük fiyattan alım yapmak için satışların yapıldığı piyasadır.

B

- **Basit Faiz:** Vade boyunca ana paranın aldığı faizdir.
- **Baz Puan:** Faiz oranlarındaki değişimi ifade eden birimdir. %6,25'ten %6,00'a düşen faiz oranındaki değişim 25 baz puandır.
- **Bedelsiz Hisse:** Hissedarlara ellerindeki hisselerle oranla yeni dağıtılan hisse senedi. Örneğin, bir şirketin 1/5 oranında vereceği bedelsiz hisse.
- **Bedelli Sermaye Artırımı:** Şirketlerin kendi öz kaynaklarını kullanarak yeni çıkardıkları hisse senetlerine ve bu hisselerin ortaklara dağıtımına şeklinde yapılan sermaye artırım şeklidir.
- **Beklenti Anketi:** Merkez Bankası tarafından aylık olarak piyasada karar alıcıların makro ekonomik veriler üzerindeki beklentilerini yansıtan anket.
- **Blok İşlem:** 10,000 lot hisse senedi ya da \$100,000 değerinin üzerinde yapılan işlemidir.
- **Bilanço:** Kâr-zarar hesabı, nakit akışı gibi şirketin performans ve sağlık göstergelerinin bulunduğu mali rapordur. Belirli zaman dilimleri dahilinde hazırlanır.
- **Bilanço Tarihi:** Bilanço dönemi veya üzerindeki mali tablonun dönemi.
- **Bir Defa Gerçekleşen Nakit Akışı:** Bir kereye mahsus nakit akışının gerçekleşmesi halidir.
- **Boğa Piyasası:** Piyasada fiyatların yükseleceği düşüncesi ile mevcut fiyatlardan alımların yapıldığı piyasadır. Gelecekte fiyatların daha da yükseleceği beklentisi yeni yatırımcıları piyasaya çeker ve talep

ve fiyatların yükselişi yukarı yönlü bir trendi başlatır.

- **Borçlu Cari Hesap:** Belli limitler dahilinde hesap sahibine bakiyesinin üzerinde nakit çekme imkânı veren hesap türü.
- **Borçlanma Maliyeti:** Borcun ödeme süresi boyunca dahil olan tüm maliyeti; faiz, vergiler vb.
- **Broker:** Borsada işlem gören bir hisse senedinin alım ya da satım işleminde borsa ile yatırımcı arasında talebin piyasaya iletilmesini sağlayan kişidir. Yatırım danışmanı yatırımcı adına işlemi brokera iletir ve karşılığında ise komisyon alır.
- **Brüt Getiri:** Yapılan yatırımdan yönetim ve idari giderlerin düşülmeden önceki getiri değeridir. Komisyon masrafları, portföy yönetim giderleri, idari giderler vb.

C

- **Cari Açık:** Bir ülkenin ithalatı ile ihracatı arasında oluşan farktan doğan bütçe açığı. İthalatın ihracattan fazla olması durumu.
- **Cari Oran:** Dönen Varlıklar/Kısa Vadeli Borçlar

Ç

- **Çapraz Kur:** İki yabancı para biriminin ABD doları ile değişim değeridir.

D

- **Dealer:** Kendi nam ve hesabına menkul kıymet piyasasında işlem yapan kişi.
- **Deflasyon:** Piyasadaki fiyatların devamlı olarak düşüş göstermesi durumu.
- **Defter Değeri:** Bir varlığın maliyeti - birikmiş amortismanı. Bir yatırım için ilk harcama olarak da bilinir ya da net defter değeri.
- **Destek Seviyesi:** Düşüşe geçmiş olan fiyatların kırmakta zorlandığı ya da bu seviyeden yukarı dönüş yaptığı fiyat değeri.
- **Dördûneûl Piyasa:** Borsaya kota edilmiş varlıkların aracısız ve blok olarak alınıp satıldığı piyasalardır.
- **Döviz Çifti:** İki para biriminin karşılıklı değerinin ölçüldüğü döviz grubudur. USD/TRY gibi.

E

- **Elliot Dalga Teorisi:** 1930'lu yıllarda Ralph Nelson Elliot tarafından fiyat hareketlerinin belirgin modellere göre gerçekleşmesi üzerine geliştirilmiş borsa analiz yöntemi.
- **Emtia:** Eskiden ticaretle değişim aracı olarak kullanılan değerli madenler, hayvansal ürünler, tahıl ya da gıda ürünleri, petrolden oluşan mallar grubu.
- **Endeks:** Hisse senedi piyasasında, senetlerin performansını göstermek için kullanılan istatistiksel ölçü.
- **Enflasyon:** Ürün ve hizmetlerin toplamında oluşan fiyat değişikliklerini yüzdesel olarak ifade eden değer.

F

- **Faiz:** Kredinin maliyetidir.
- **FED:** Amerikan Merkez Bankası. 1913 yılında kurulmuştur.
- **Fırsat Maliyeti:** Yapılan bir tercihten dolayı oluşan maliyet. İki farklı yatırım fırsatı içerisinde yapılan seçim, birinin tercih edilmesi ile diğerinden vazgeçilmesi ile oluşan kayıp.
- **Future Piyasa:** Vadeli işlem piyasasıdır.

G

- **Gayrimenkul Sertifikası:** Bir gayrimenkul projesini gerçekleştirmek için projenin finansmanında kullanılmak üzere ihraç edilen menkul kıymettir.
- **Gözaltı Pazarı:** Yatırımcının korunması amacı ile sermaye piyasası koşullarına ayak uydurmayan şirket hisselerinin alım satımı durdurulmaksızın gözetim altında işlemlere açık olduğu, ulusal piyasadan farklı olarak işlemlerine devam ettiği pazardır.

H

- **Hacim:** Bir zaman dilimi içerisinde yapılan alım-satım işlem adetleri ve bu sayının emirlerin gerçekleştiği andaki fiyatla çarpımından elde edilen para birimi cinsinden değeri.
- **Hane Halkı:** Aynı çatı altında yaşayan ve bütçeleri ortak olan kişiler.
- **Harcama:** İşletme idaresi ve yatırımları için göze alınan giderler. Bir işletmede harcamalar finansal, yatırım ve sermaye harcamaları, operasyon harcamaları olarak üç bölümde incelenebilir. Finansal harcamalar ticari kredi masrafları ve faiz giderleri, kapasite artırımı için yeni teknoloji makine yatırımı ve personel maaş ve prim ödemeleri.

- **IMF:** Açılımı "International Monetary Fund" dur. Merkezi Washington, DC'de olan sanayileşmiş ülkeler tarafından ekonomik ve finansal gelişmenin devamı için kurulmuştur.

i

- **İflas:** Bir şirketin yükümlü olduğu borçları ödeyememesi nedeni ile faaliyetlerinin durdurulması.
- **İhraç:** Sermaye piyasası araçlarının hak sahipleri tarafından ihraççı tarafından satışı.
- **İkincil Piyasa:** Menkul kıymet alım-satımın gerçekleştiği piyasalardır; borsa işlemlerinin yapıldığı piyasalar ikincil piyasalardır. Yapılan alım-satım işlemi ihraççıdan bağımsız piyasa koşullarında gerçekleşir.
- **İşlem Hacmi:** Bir zaman dilimi içerisinde yapılan alım-satım işlem adetleri ve bu sayının emirlerin gerçekleştiği andaki fiyatla çarpımından elde edilen para birimi cinsinden değeri.
- **İşlem Miktarı:** Seans boyunca alım-satımı gerçekleştirilen hisse senedi sayısı.
- **İşsizlik:** Ülkenin işgücüne dahil olan kişilerin çalışmak istemesine rağmen iş bulamaması.

K

- **Kangurular:** Avustralya borsasında işlem gören maden, tütün ve gayrimenkul sektöründe olan şirket hisselerini ifade eder.
- **Kapanış Fiyatı:** Seans sonunda gerçekleşen son işlem fiyatıdır.
- **Kartel:** Aynı sektör kolunda faaliyet yürüten tüzel kişiliklerin ya da firmaların birlikte hareket etmeleri. Dayanışma ya da güç birliği.
- **Kısa Pozisyon:** Vadeli işlem piyasasında üzerindeki fiyata anlaşılan kontratı almaya hak sahibi olan kişinin aldığı pozisyonudur.
- **Komisyon:** Yapılan her işlem için alınan aracılık hizmet bedelidir.
- **Konkordato:** İflas anlaşmasıdır. Konkordato, batık şirketlerin alacaklılara borcunun ödenmesi için var olan bir sistemdir.

L

- **Leasing:** Ekipman, taşıt, gayrimenkul gibi işletme için gerekli olan varlıkların tedariki için yaygın olarak kullanılan bir finansman şeklidir. Kiralamaya konu olan varlık finansman kuruluşu tarafından satın alınır ve talep eden kuruluşa üzerinde anlaşılan bir vade için kiralanır. Vade sonunda yapılan sözleşmeye göre tüm haklar kullanıcıya devredilir.
- **LIBOR:** Londra bankalar arası para piyasalarında ABD doları üzerinde borç verme faiz oranı.
- **Long Pozisyon:** Uzun pozisyon olarak çevirisi yapılabilir. Vadeli işlem piyasasında kontratı üzerinde anlaşılan fiyattan almaya hak sahibi olan kişinin aldığı pozisyonudur.
- **Lot:** Tek seferde işlem gören 1000 adet hisse grubu.

M

- **Makro Ekonomi:** Geniş ölçekte ekonomik değişiklikleri; işsizlik, büyüme oranı, kişi başına düşen gelir, enflasyon ve cari açık vb.ni inceleyen bilim.
- **Maniplasyon:** Menkul kıymet fiyatlarının yapay ve illegal olarak yükseltilmesi ya da düşürülmesidir.
- **Moratoryum:** Borçlunun, borçlarını ödeme gücünü kaybetmesi nedeni ile borçlarını ödemeyeceğini ilan etmesidir.

N

- **Nakit Akışı:** Günlük olarak şirket hesaplarına giren ya da çıkan, ticari ya da ticari olmayan işlemler sonucu kasada oluşan nakit hareketlerinin tümü.

O

- **OECD:** Açılımı "The Organisation for Economic Co-operation and Development"dır. Ekonomik işbirliği ve kalkınma birliğidir. 1961 yılında Paris'e kuruldu. 20 olan üye sayısı 2003 öncesinde 30'a yükseltildi.
- **Offshore:** Genel yasal düzenlemelerin şahıs ya da şirketler için geçerli olmadığı ya da gevşetildiği yer. Yatırımcıların vergi avantajlarından dolayı paralarını vergi cenneti olarak tabir edilen adalara aktarması gibi.
- **OPEC:** Açılımı "The Organizastion of Petroleum Exporting Countires"tir. Türkçesi "Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü"dür.
- **Opoze Hisse Senedi:** Devredilmesi ve satışı yasaklanmış hisse senedi.
- **Opsiyon:** Sahibine bir menkul kıymeti spesifik bir süre sonunda anlaşılan fiyattan alma ya da satma hakkı veren kontrattır.
- **Opsiyon Sahibi:** Kontrat üzerinde hak sahibi olan kişi.

Ö

- **Ödenmiş Sermaye:** Bir şirketin kuruluşu için hissedarların ödemeyi taahhüt ettiği sermaye miktarının şirket kasasına ya da hesabına, şirket aktifine geçmek üzere yatırılan kısmıdır.

P

- **Para:** Ürünlerin, hizmetlerin alınmasında ya da sağlanmasında takas olarak kullanılan değerli kağıt.
- **Para Piyasası:** Yüksek likiditede ve kısa dönemde finansal araçların işlem gördüğü piyasadır. Birkaç günden, bir yıldan daha az süre ya da süre içinde borç verme ve borç alma işlemleri gerçekleşir.
- **Parite:** ülke para birimlerinin birbirine oranını ifade eder. Ülke para birimlerinin faiz oranları ve ülkelerin içinde bulundukları ekonomik koşullar pariteleri etkileyen faktörler olarak sayılabilir.
- **Piyasa Fiyatı:** Menkul kıymetlerin arz ve talebe göre denge bulduğu ve işlem gördüğü fiyattır.
- **Portföy:** Bireysel ya da kurumsal yatırımcıların ellerinde tuttuğu, bir ya da birden fazla menkul kıymetin hak sahipliği.
- **Portföy Değeri:** Bireysel ya da kurumsal yatırımcıların sahip olduğu menkul kıymetlerin o anki hesaplanmış piyasa değeri.

R

- **Raffi:** Piyasa performansının düşüş ya da yatay durumda iken yukarı yönlü yaşadığı hızlı yükseliş.
- **Reel Faiz:** Nominal faiz değerinin enflasyon düzeltmesinin sonrasında elde edilen değerdir.
- **Rûçhan Hakkı:** Sermaye artırımında mevcut hisse sahiplerinin, sahip oldukları hisse senedi oranında yeni hisse senedi satın alma hakkı. Bu hakkın kullanımı için belirli bir süre tayin edilir, süre içinde kullanılmayan haklar birincil piyasada işleme konur.
- **Risk:** Gelecekteki kayıp ihtimali.
- **Risk Sermayesi:** Kuruluş ya da sermayedar kişiler tarafından karşılığında yeni kurulacak iş fikrinin şirketine ortaklık amacı ile verilen sermaye.
- **Riskten Kaçınma:** Risk aversion olarak da geçer. Tanımlanmış getiri düzeyinde en düşük risk ya da tanımlanmış risk düzeyinde en yüksek getiri sağlayacak olan varlıkların tercih edilmesi durumu.

S

- **Sermaye:** Yatırımcının, kâr elde etmek amacı ile menkul ya da gayrimenkulleri alım için kullandığı paradır.
- **Sermaye Kazancı:** Piyasa artışına bağlı olarak yapılan yatırımdaki sermayenin vergilerden sonraki net değer artışı.
- **Sermaye Artırımı:** Girişimcinin işine fazladan para koyarak mevcut sermaye miktarını artırmasıdır.
- **Short Pozisyon:** Kısa pozisyon olarak çevirisi yapılabilir. Vadeli işlem piyasasında üzerindeki fiyata anlaşılan kontratı almaya hak sahibi olan kişinin aldığı pozisyonudur.
- **Spekülatör:** Cazip potansiyel getirileri için piyasadaki hesaplanmış riskleri almaya hazır kişi.
- **Spread:** Hisse senedinin alış satış fiyatları arasındaki fark.
- **Swap:** İngilizce'de 'takas' anlamına gelen swap, iki tarafın belirli bir vade ile farklı para birimlerini belirlenmiş bir faiz ile değiş tokuş yapmaları anlamına geliyor. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) azalan rezervlerini güçlendirmek için yurt içi ve yurt dışı bankalarla döviz-TL takası (swap anlaşması) yapıyor.

Ş

- **Şirket Analizi:** Şirkete ait son 3 yıla ait verilerin ışığında finansal performans değerlendirmesi yapılması yoluyla şirket hisselerinin değerinin hesaplanması için yapılan analiz.

T

- **Taban Fiyat:** Bir seans içinde hisse senedinin işlem görebileceği ve bir önceki kapanışa göre hesaplanan en düşük fiyattır.
- **Tahvil:** Sabit getirili menkul kıymet aracı, uzun vadeli borçlanma aracı. Vade sonunda faiz geliri sağlar. Devlet tahvilleri olduğu gibi şirketlere ait tahvillerde mevcuttur.
- **Tam Rekabetçi Sermaye Pazarı:** Yatırımcıların yaptıkları alım ve satım işlemleri ile menkul kıymet fiyatlarını etkilemede herhangi bir güce sahip olmadığı pazar.
- **Tankan Endeksi:** Japon yöneticilerin ülke ekonomisi üzerine beklentilerini yansıtan anket. Çeyrek dönemler halinde yayınlanan anketin Japon para piyasaları üzerinde belirleyici etkisi vardır.
- **Tasfiye Defter Değeri:** Bir şirkete ait mevcut bulunan varlıkların satılması ve nakde dönüştürülmesi ile tüm borçların ödenmesi sonunda kalan defter değerine denir.
- **Tavan Fiyat:** Bir seans içinde hisse senedinin işlem görebileceği ve bir önceki kapanışa göre hesaplanan en yüksek fiyattır.
- **Temel Analiz:** Şirketin faaliyet gösterdiği endüstri, ülkenin genel ekonomik göstergeleri ile şirkete temel verilerin ele alınarak şirketin hisse değerini belirlemeye yönelik yapılan analiz.
- **Teknik analiz:** Geçmiş dönem fiyat ve hacim hareketlerinin değerlendirilerek belli kalıplar ve formülasyonlar eşliğinde istatistiksel olarak hisselerin gelecekte alacağı fiyatı tahine yönelik yapılan çalışmadır.

- **TÜFE:** Tipik bir tüketicinin satın aldığı belirli bir ürün ve hizmet grubunun fiyatlarındaki ortalama değişimleri gösteren bir ölçüttür. Yıllık enflasyon değerindeki değişimi ölçmek için kullanılır.

U

- **Ulusal 100 Endeks:** Hisse senedi piyasasının genel bir göstergesidir. Hisse senedi piyasasında işlem gören ve bulundukları sektörü temsil yeteneğine sahip 100 şirketin hisse senedi piyasası değerinin ağırlıklı olarak hesaplanarak genel piyasa performansını yansıtmak için kullanılan endekstir.
- **Uzlaşma Fiyatı:** Vadeli işlem piyasasında piyasada işlem yapanların üzerinde işlem yapmaya anlaştığı fiyattır.
- **Uzun Pozisyon:** Vadeli işlem piyasasında kontratı üzerinde anlaşılan fiyattan almaya hak sahibi olan kişinin aldığı pozisyonudur.

Ü

- **Üçüncül Piyasa:** Hisse senedi piyasasında işlem gören senetlerin borsa dışında alınıp satıldığı piyasalardır.
- **Üretici Fiyat Endeksi (ÜFE):** Üretim faaliyetlerinde kullanılan maddelerin tedarikçi aşamasında gerçekleşen fiyat değişimlerinin ölçümlenmesi ile oluşan endeks değeri.

V

- **Vadeli İşlem:** Spesifik bir süre sonunda gerçekleştirmek üzere fiyat anlaşmasının yapıldığı piyasa-
dır. Süre sonunda piyasa fiyatı anlaşılan fiyattan daha düşük bir seviyede oluşursa alıcı anlaşılan fiyat
yerine piyasa fiyatından işlem yapma hakkını korur.
- **V-Formasyonu:** Önce düşen ardından yükselişe geçen grafik çizgisi.
- **Varlık Teminatlı Menkul Kıymet:** Borçlanma senedini ihraç eden kuruluşun ihracının teminatı ola-
rak aktif varlıklarını gösterdiği borçlanma senetleridir.
- **Vendor:** Ürün, hizmet, hisse veya mal satan kişi ya da kuruluş.
- **Volatilite:** Belli bir zaman diliminde hisse senedi fiyatların ne derece değişken olduğunu göstermek
için kullanılan istatistiksel durumdur.

Y

- **Yatırım:** Kâr elde etmek amacı ile menkul ya da gayrimenkul alım işlemi.
- **Yatırımcı:** Kâr getireceği düşünülen, özellikle halka açık şirket hisseleri gibi, yatırım araçlarına para yatıran kişi ya da kurum.
- **Yatırım Danışmanı:** Yatırımcıya doğru yatırımı yapmaları için tavsiyelerde bulunan ve onlar adına yatırımları yöneten kişi.
- **Yen:** Japon para birimi.

Z

- **Z Skoru:** Bir şirketin finansal durumunu ölçmek için kullanılır. Edward Altman tarafından 1960 yılında geliştirilmiş istatistiki yöntemdir.
- **Zaman Önceliği:** Alıcı yada satıcıların verdiği emirlerde, emirlerin gerçekleşme sırasında sisteme önce girilen emir öncelik sahibidir.
- **Zilliyetlik:** Bir kimsenin menkul ya da gayrimenkul üzerindeki hakimiyete dayalı tasarruf hakkı elde etmesi, kullanması.